1907 - 1957
L.K.M.D

MOTERIS

JUBILIEJINIS Nr. 4 (9) SPALIS - GRUODIS, 1957 m.

TURINYS

	Psl.
Sesės Lietuvės	1
Sveikiname Jubiliatę. Vysk. V. Brizgys	2
Moterims Lietuvėms. M. Krupavičius	2
Lietuvių Katalikių Moterų Draugija	4
Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos atsikūrimo istorija Kanadoje. Dr. A. Užupienė	8
Magdelena Galdikienė — Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos kūrėja. Iz. M.	10
Atsiminimų nuotrupos. M. Galdikienė	11
A. A. Veronika Karvelienė - Bakšytė. Iz. Matusevičiūtė	15
Prelatas Povilas Januševičius. M. Krupavičius	18
Pirmasis moterų suvažiavimas Lietuvoj. O. Krikščiūnienė	19
Prisiminimai, ateities darbai. T. J. Kubilius, S.J.	20
Lietuvos moterų socialinė veikla. O. Labanauskaitė	21
Šv. Tėvo žodis moterims. Sulieetuvino S. F.	23
Kanados L. K. M. Dr-jos suvažiavimas. Z. Daugvainienė	25
Bėgimas į Egiptą. Fulton Oursler	26
Liet. Kat. Moterų Draugijos veikla Kanadoje	
Hamiltono skyrius	29
Montrealio skyrius	29
Toronto Prisikėlimo parapijos skyrius	30
Šv. Jono Krikštytojo parapijos skyrius Toronte	31
Lietuvės Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijoje — UMOFC. B. Šlepetytė-Venskuvienė	31
Nekalto Prasidėjimo seserų veikla Toronte	32
Pabaltijo Moterų Taryba Kanadoje. A. B.	33
Literatūra ir menas	
Sonė Tomarienė — vaikų literatūros premijos laureatė	33
Devyngalvis. K. B. P.	33
Kryžius Lietuvos Kankiniams. Kun. P. Ažubalis	33
Dr. Marija Gimbutienė - Alseikaitė	34
Mūsų rūbai	
Menas nepersipuošti. A. S.	35
Madų apžvalga. R. Kulienė	36
Malonios Bendradarbės bei Skaitytojos	36
Šeimininkių kampelis. Veda Br. Pabedinskienė	viršelio 3 psl.

"MOTERIS"

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

Nr. 4 (9)

Leidžia
KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Leidžiamas kas trys mėnesiai.

Redaguoja
KANADOS LIET. KAT. MOTERŲ D-JOS CENTRO VALDYBA

Vyriausia redaktorė
IZABELĖ MATUSEVIČIŪTĖ

Administratorė
BRONĖ PABEDINSKIENĖ

Viršelį piešė
NORA KULPAVIČIENĖ

Redakcijos ir administracijos adresas: 46 Delaware Ave., Toronto, Ont.

Spaudė "Žiburių" Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont.

KAINA 75 centai

Prenumerata metams $2.50

●

"MOTERIS"

A QUARTERLY
LITHUANIAN WOMEN'S MAGAZINE.

Published by the executive of the Lithuanian Catholic Women's Association.

1957 Fall Issue

Printed by "The Lights" Printing & Publishing Co. Ltd. in Toronto.

Price 75c

Audykla JUOSTA

Sav. Kazys Prišmantas
1805 West 46 Street
Chicago 9, Ill.
Telef.: LAfayette 3-3085

Gamina juostas, takelius, pagalves, juosteles vardinių, gimimo ir kitų progų dovanoms.

EUROPOS GYDYTOJAS

Dr. N. Skaab

DANTISTAS

3 Barnesdale Ave. S.

Tel. LI. 4-6405

HAMILTON, ONT.

O. SVETULEVIČIENĖ

LIETUVĖ KIRPĖJA - ŠUKUOTOJA

2231 DUNDAS ST. W. TORONTO, ONTARIO

Telefonas LE. 4-4644

MOTERIS

Sesės Lietuvės

1907-tieji metai yra lietuvių moterų gyvenime istoriniai. Tais metais buvo sušauktas pirmasis moterų suvažiavimas Kaune, davęs pradžią Lietuvių Katalikių Moterų Draugijai.

Šios Draugijos veikla apėmė kuone visas ano meto lietuviško gyvenimo sritis.

1940 m. Lietuva buvo okupuota Sovietų Sąjungos ir neteko savo nepriklausomybės. Nuo to laiko buvo sustabdytas ir Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos veikimas. Jis buvo atgaivintas 1949 m. Kanadoje Toronte. Atsikūrusi toli nuo savo žemės, Draugija siekia tų pačių tautinių bei religinių tikslų, kaip ir Nepriklausomoje Lietuvoje.

Pirmasis Draugijos uždavinys buvo sujungti lietuves moteris, esančias laisvajame pasaulyje. Šiam tikslui pasiekti buvo reikalingas žurnalas, skirtas vien moterų reikalams. Todėl Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos Centro Valdyba Montrealyje 1955 m. nutarė leisti "Moterį". Pirmasis žurnalo numeris pasirodė 1955 m. spalio mėn. Toronte.

Šią vasarą įvykusiame Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos suvažiavime buvo išrinkta nauja Centro Valdyba Toronte. Stasė Prapuolenytė, sekmingai redagavusi "Moterį" dvejus metus, iš redaktorės pareigų pasitraukė. "Moterį" redaguoti pasiėmė pati Centro Valdyba, pasikviesdama vyriausia redaktore Izabelę Matusevičiūtę. Administratorės pareigose ir toliau pasiliko Bronė Pabedinskienė.

Šių metų paskutinis nr. yra skiriamas Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos auksiniam jubiliejui atžymėti. Todėl jis leidžiamas padidintas, gausiai iliustruotas ir papuoštas nauju viršeliu, pieštu Noros Kulpavičienės.

Mūsų pageidavimas būtų, kad šis jubiliejinis nr. pasiektų visas lietuves. Deja, esančios nelaisvėje jį galės išvysti, tik geležinę uždangą panaikinus.

"Moteris" ir toliau liks ištikima Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos per penkiasdešimtį metų sukurtoms tautinėms bei religinėms tradicijoms. Ji gvildens iš modernaus gyvenimo išplaukiančias problemas, nenukrypdama nuo pagrindinių Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos principų.

Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos
Centro Valdyba

SVEIKINAME JUBILIATĘ

Kas galėjo kada spėlioti, kad "Moteris" savo penkiasdešimtus metus minės taip toli nuo Lietuvos.

Kalbant apie "Moterį", nėra kaip kalbėti tik apie laikraštį, nekalbant apie jo leidėjas, skaitytojas. "Moteris" per visą laiką yra gi jų sielos spindulys. Pats laikraščio ėjimas kelis kartus buvo nutrūkęs, tačiau liko gyvos tos širdys, kurių gyvybe jis gyveno ir gyvena. Neilgas 50-ties metų tarpas, o kiek skirtingų laikų tame tarpe išgyventa. 1907-1915 metai, 1915-1920 metai, 1920-1940 metai, 1940-1944 metai, 1948-1951 metai, galutinai 1951-.... metai. Kas per tuos laikus išgyventa, kur lietuvės moters apkeliauta. Ar kada jų "Moteris" jas lankė, ar buvo likę be jos, Lietuvės moterys nepasimetė, daug kartų per labai dideles kliūtis siekė ryšio vienos su kitomis. Išsklaidytos po pasaulį mūsų katalikės Lietuvės moterys ir mergaitės vėl atkūrė savo "Moterį". Apie laikraščio, ar geriau sakant — apie jo leidėjų nuopelnus nekalbėsiu. Jie perdideli kėsintis juos aptarti keliais sakiniais. Šia, ir jau ne pirma proga, visi reiškiame bendrą džiaugsmą, kad "Moteris" lanko Lietuves moteris, kad jis pataikė į jų širdis, kad gana gausiai skaitomas.

Šia proga noriu įsakmiai pabrėžti L.K. Moterų Draugijos ir "Moters" svarbą. Išeivijoje jau užgeso daug lietuvių organizacijų. Su laiku užges ne viena ir tų, kurios svajoja būti amžinomis. Ilgiausiai, tikėkimės — amžinai, išliks tos, kurios bus ne lokalinės, o pasaulinės. Ir tik tos turės ilgametės ir lemiančios reikšmės išlaikyti viso pasaulio lietuvius sąmoningais savo tautybės ir vienos tautos nariais. Viena iš stipriausių tos rūšies grandinių turėtų būti L.K. Moterų Draugija. Ta Draugija būtinai turi išlaikyti "Moterį". Per "Moterį" bus lengviau išlaikyti viso pasaulio Lietuves moteris vienoje šeimoje ,per "Moterį"" bus duodama savos tautos ir Kristaus dvasios eleksyro, kad jokiame krašte ir jokiose aplinkybėse jos neprarastų savo būdingojo tradicinio Lietuvės moters charakterio. "Moteris" tepadeda viso pasaulio moterims susijungti į vieną L.K. Moterų Draugiją. Tai yra įmanoma ir dabartinėse sąlygose, nors to reikalo technikos šia proga neliesiu.

Lietuvos moterys ir prieš 1907 metus turėjo savo būdingą dvasią. Vistiek tačiau "Moteris" ir L.K. Moterų Draugija turėjo didelės įtakos dabar veikiančiai mūsų moterų kartai. O ta karta intelektualiniai ir bendrai dvasiniai yra tiek tvirta ir savyje sąmoninga, kad svetimame pasaulyje jos net "Moterį" atsikūrė. "Moters" jubiliejaus proga sveikiname šią brangią mūsų tremties sesę, siekiančią sujungti ir gaivinti viso pasaulio Lietuves moteris. Tai didelis ir vienas iš kilniausių užsimojimų. Visa Lietuvių tauta drąsina jus: Svetimuos kraštuos ir toliau nepakrikite ir nenusiminkite. Visame pasaulyje gaivinkite vienos šeimos dvasią, išlaikykite ir savo ryšininkę "Moterį", kol ji galės sugrįžti Lietuvon ir iš ten lankys svetur palikusias lietuves.

Tekalba per "Moterį" ir toliau visoms Lietuvėms moterims Dievo, Lietuvio ir Lietuvos meilė, tejungia visas Lietuves moteris ir mergaites į vieną nemirtingą kūną.

Telaimina Dievas visas kilnias mūsų seses, kurios savo auka "Moterį" atgaivino ir toliau gaivina.

† **Vysk. V. Brizgys.**

M. KRUPAVIČIUS

Moterims lietuvėms

Mes išeiviai, kaip tas akmenėlis, nuo Lietuvos ir lietuvybės kalnelio jau gerokai įsismaginę ritamės žemyn. Nesulaikys — pasinersim svetimybių balon ir tik atminimas pasiliks, kad čia lietuvių gyventa. Mūsų svarbus ir aktualus uždavinys — tą lietuvių išeivių tragišką kelionę į tautinę pražūtį turim sulaikyti ir gelbėti Lietuvą ir lietuvybę užmiršusius ir paniekinusius brolius. Į tą gelbėjimo darbą turi stoti kas gyvas: ir vyrai ir moterys, ir senimas, ir jaunimas — visi, kieno krūtinėj dar dega Lietuvos meilė, kurie dar nedainuoja "man vistiek pat, man vistiek pat".

Pasaulio istoriją kuria vyras. Tačiau tautos laikosi ar žūsta dėl moters. Tautų istorija mums patiekia pakankamai įrodymų, kad tautų garbė, gerovė ir net esimas priklauso nuo šeimos, kurios širdis yra moteris, šventumo. Šeima susvyruos, iškryps iš moralės kelio, tauta paliegs ar net žus. Istorijos būtinybė pašalins ją nuo pasaulio veido.

Moteris yra toks pat žmogus, kaip ir vyras. Ir ji gali klysti ir tautai daug pakenkti. Tai įvyksta ir jos kalte, bet dažniausia ją išmuša į klystkelius vyras savo įvesta santvarka ir visuomeniniais ir šeimyniniais santykiais. Moteris atsineše į pasaulį skirtingą sielą ir polinkių. Jos paskirtis būti šeimos vaidilute, kurstyti šeimos šventą ugnelę, auklėti jaunąją kartą. Kūrėjas žmoniją jai pavedė. Žmonijos ateitis jos rankose.

Meilė yra stipriausia moters gyvenimo ir veiklos spyruoklė, o jos prigimties reikalavimas

— pasišvęsti kitiems ir nešti jiems laimę. Tas reikalavimas yra stipresnis, negu vyro. Ji pasišvenčia kitiems ligi visiško savęs užmiršimo ir atsižadėjimo. Visa tai ypatingai pasireiškia motinystėje. Moteris iš savo prigimties trokšta būti tarpininkė, švelninti priešingumus, gydyti žaizdas, ir nešti laimę. Darbas tylus ir ramus, be reklamos ir triukšmo, sunkumai ir kančia be dejonių ir aimanų — tai moters ypatybės, atitinkančios jos prigimtam būdui ir polinkiams.

Prie Kristaus kojų moteris linksta visu pasiryžimu. Ji jaučia ir žino, kad nieks geriau už Kristų nepažino jos sielos ir nieks geriau ir teisingiau jos neįvertino. Ji žino, kad Kristaus mokslas ir moralė yra jos, jos šeimos ir tautos garbės, gerovės ir stiprybės neišsenkamas šaltinis ir pagrindas. Jai nekyla abejonių, kad Kristaus Evangelijoje paskelbtam žodyje ji ras, kaip toji samarietė, "vandenį, kuris bus šaltinis vandens trykštančio į amžiną gyvenimą". To šaltinio vanduo jai davė stiprybės ir ištvermės sunkiais persekiojimo laikais išlaikyti savo šiaudinėj pastogėj Kristaus ir tėvynės meilę, kuri privedė Lietuvą prie nepriklausomybės ir garbės.

Katalikės moters organizuoto sunkaus, bet nuopelningo toj pačioj Kristaus ir tėvynės tarnyboj darbo sukanka 50 metų. Ši sukaktis tenka švęsti sunkesnėse negu betkada Lietuvos gyventose sąlygose. Aplinkui naktis. Priešai įvairiais pavidalais ir formomis mus puola, norėdami mumyse sunaikinti tai, kas yra žmogaus esminis turinys ir vertė. Atsispirti tiems pavojams reikalingas visų taurių lietuvių gerai organizuotas darbas. Ypatingai čia reikalingas moters darbas ir talka, nes puolama jos stiprovė — šeima. O šeima mūsų gyvenimo sąlygose yra vienintelė lietuvybės šventykla, Kristaus altorius ir krikščioniškos dorovės šaltinis. Jei šiandien lietuvių išeivių lietuvybė ir moralė sunkiu akmenėliu smarkiai ritasi žemyn į svetimas balas, tai jas gali sulaikyti pirmoj eilėj lietuvių moterų katalikiškų sielų ir lietuviškų širdžių pastatytoji gyva tvora. Tokia tvora atmušė ir atlaikė caro bernų puolimus. Ji sulaikė lenkų dvarininkų kėslus sunaikinti lietuvių tautą. Ji atmuša bolševikinių budelių kruvinas atakas. Ji atmuš ir dabartinius pavojus. Moters uždavinys tremtyje — grąžinti Lietuvai jos sūnus ir dukteris gerais lietuviais ir gerais katalikais. Jos šventa pareiga ūgdyti ir stiprinti krikščioniškąją moralę. Krikščioniškoji moralė lietuvybės stiprybė. Kris moralė, žus ir lietuvybė. Moralė gi — religijos vaisius. Be religijos moralė svyruojanti nendrė, fikcija.

Pirmą moterų suvažiavimą 1907 metais Ksaveras Vanagėlis - Sakalauskas sveikino eilėraščiu, kurio pirmieji žodžiai taip skambėjo: "O moters lietuvės, jūs saulė tautos, jūs mūsų gražioji viltis". Šioj svarbioj sukaktyj turiningesnio ir gražesnio sveikinimo ir linkėjimų nesurasiu. Tad ir likite mūsų gražioji viltis. Tas viltis skiepinkite ir stiprinkite visur, kur jūsų širdis pasiekia. Kol gyvensime viltimi ir dirbsime viso

Dabartinė Kanados Liet. Kat. Moterų Dr-jos Centro Valdyba. Sėdi Z. Daugvainienė — pirm. Stovi iš kairės: V. Dalindienė — vicepirm., S. Sakalauskienė — iždininkė, A. Sungailienė — sekretorė. Nėra R. Kulienės — atstovės "Moters" žurnalo reikalams.

Lietuvių Katalikių Moterų Draugija

Draugijos kūrimasis ir organizacija

Lietuvių Katalikių Moterų Draugija kilo iš 1907 m. rugsėjo mėn. 23-24 d.d. įvykusio pirmojo lietuvių moterų suvažiavimo Kaune.

Pirmasis Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos susirinkimas įvyko 1908 m. balandžio mėn. 26 d. Kaune. Jame dalyvavo iš visos Lietuvos apie 200 moterų, kurių tarpe jau buvo 80 tikrųjų narių ir 16 narių patarėjų.

Į valdybą išrinktos: E. Vaitkevičienė — pirmininkė, J. Stanelytė — pagelbininkė, V. Lebkauskienė — sekretorė, T. Kubilinskaitė — sekretorės pagelb., M. Rabašauskienė — iždininkė, Jankauskaitė — ižd. pagelb., M. Račkauskienė — narys ir O. Paliulytė — narys pagelb.

Draugijos veikimui plėsti ir stiprinti, taip pat apie jį informuoti 1910 m. išleidžiamas laikraštis "Lietuvaitė", kuris ėjo iki Didžiojo Karo. 1911 m. įkuriamos moterų pedagogių ir blaivininkių sekcijos Vabalninke, Marijampolėje, Lioliuose, Mosėdyje, N. Radviliškyje, Biržuose, Šėtoje, Troškūnuose, Paystryje, Linkuvoje ir kitur. Draugija turėjo įvairių įstaigų, mokyklų.

Taip draugijai plečiant savo veiklą, rusų vyriausybė įžiūrėjo kažką negeistiną ir motyvuodama esą draugija neteisėtai užregistruota, 1912 m. liepos mėn. ją uždarė. Bet rankos nebuvo nuleistos. Į Petrapilį išvyko delegacija gauti leidimo toliau veikti. Buvo sudaryti nauji įstatai, kurie tų pačių metų lapkričio mėn. 3 d. buvo patvirtinti Vidaus Reikalų Ministerio. Draugija veikė kaip veikusi. Tik karo audra jos veikimą išardė, daug turto sunaikino, bet dvasios nepajėgė nuslopinti. 1917 m. liepos mėn. prel. Januševičiaus iniciatyva jos veikimas vėl atgaivinamas. 1918 m. liepos mėn. išleidžiamas laikraštis "Moterų Balsas", kuriami nauji skyriai, steigiama mokykla Karmėlavoje, įvairios įstaigos Kaune ir provincijoje.

1919 m. rugsėjo mėn. 1-3 d.d. sušaukiamas didelis moterų kongresas Kaune, nuo kurio prasideda naujas tarpsnis draugijos gyvenime. Kongrese reikalaujama lygių moterims pilietinių ir politinių teisių, būtent, kad moterys galėtų aktyviai dalyvauti valstybės kuriamajame darbe ir visuomenės gyvenime, nes tuo laiku Lietuva vadavosi iš vokiečių okupacijos. Buvo pakeisti draugijos įstatai, kuriuose buvo nustatyti skyrių atstovių metiniai suvažiavimai. Tai buvo didelis akstinas skyrius organizuoti vietose. Pradėta leisti "Moteris".

1931 m. įvyko reikšmingas rajonų valdybų suvažiavimas Kaune, kuriame apsvarstyta visi svarbiausieji draugijos klausimai ir nutarta draugiją pertvarkyti regionais — vyskupijomis. Nutarimas įvykdytas — regionai įkurti. Draugija turėjo 1933 m. 5 regionus, 22 rajonus, 271 skyrių ir apie 30.000 narių. O 1939 m. pradžioj Lietuvių Katalikių Moterų Draugijoje buvo 405 skyriai, 28 rajonai ir virš 42.000 narių. Įsijungus Vilniaus kraštui į Lietuvos teritoriją dar prisidėjo naujų skyrių su naujais nariais.

1928 m. draugija, minėdama savo dvidešimties metų sukaktuves, buvo sušaukusi jubiliejinį kongresą. Kongrese dalyvavo 3.170 skyrių atstovių su 70 vėliavų. Tas kongresas labai pakėlė organizacinę dvasią ir įpareigojo išplėsti dar plačiau savo veikimą, kuriant įvairias sekcijas, kurios dirbdamos pasirinktoje srityje padėtų vykdyti draugijos užsibrėžtus tikslus. Be abstinenčių ir eucharistininkių sekcijų, įkurtos Mergaičių Globos, Motinos ir Vaiko Sekcijos, Socialinės Globos Fondas ir Šeimininkių Sekcija.

1938 m. kovo mėn. 20-22 d.d. Lietuvių Katalikių Moterų Draugija, minėdama savo veikimo 30 metų sukaktuves, kartu paminėjo: 550 metų krikščionybės įvedimo Lietuvoje jubiliejų, 325 metus nuo Marijos apsireiškimo Šiluvoje ir 20 metų Lietuvos nepriklausomybę. Jubiliejinėje konferencijoje, nežiūrint didelio tuo laiku mūsų tautos sukrėtimo, dalyvavo: J.E. Ark. Metropolitas J. Skvireckas, vysk. J. Kutka, vysk. Matulionis, didelis būrys visuomenės veikėjų, kunigų ir apie 1.000 draugijos atstovių ir narių. Konferencijai pirmininkavo Dr. O. Norušytė, St. Ladygienė ir E. Norkienė.

Organizaciniais draugijos reikalais kalbėjo M. Galdikienė, kun. F. Kapočius ir Ap. Sereikytė (dabar ses. Augusta Putname).

Į Centro Valdybą išrinktos: M. Galdikienė, Dr. V. Karvelienė, M. Sidaravičienė, O. Beleckienė, E. Starkienė. Perrinkti ir kiti centriniai organai: sekcijų centro komitetai, garbės teismas, socialinės globos fondas, rev. komisija.

Draugija, prašydama Dievo palaimos savo darbams, 1913 m. per vyskupą kreipėsi į Jo Šventenybę Šv. Tėvą Pijų X, kad draugijai suteiktų atlaidus. Šv. Tėvas, atsižvelgdamas į dirbamą draugijos išganingą darbą, 1913 m. lapkričio mėn. 19 d. suteikė Lietuvių Katalikių Moterų Draugijai visuotinius atlaidus švenčių proga, kurie draugijos veikėjoms ir nariams buvo didelis moralinis atlyginimas.

Draugija savo kongresus, suvažiavimus, susirinkimus, kursus pradėdavo ir baigdavo malda. Į savo programas įtraukė religinę praktiką, pamaldas, rekolekcijas, bendrą Šv. Komuniją ir t.t.

Nuo 1923 m. daugelis skyrių įvedė pas save

---

atsižadėję jom realizuoti, būsim gyvi Lietuvai ir Kristui.

Darbas sunkus ir net labai, bet galimas ir būtinas.

Istorijos eigoje laimėjot tiek, Dievo padedamos laimėsit ir dabar.

Telaimina Augščiausias jūsų žygius ir antrame jūsų darbų pusšimtmetyje.

Jėzaus Širdies Intronizaciją. Skyriuose nuo 1926 m. steigiamos eucharistininkių sekcijos. Nuo 1929 m. J.E. Arkivyskupo visai draugijai buvo skiriamas religijos vadovas, o vėliau vyskupijos ribose regionų religijos vadovai. Kiekvienas skyrius turėjo skyriaus religijos vadovą iš vietos dvasiškijos.

Nuo 1932 m. draugijos globėja pasirinkta Švč. Panelė Nuolatinės Pagalbos. Daugelis skyrių prieš Velykas puošė Kristaus karstą, per Kalėdas prakartėlę. Bažnyčių statybai aukojo dideles sumsa. Draugija buvo nutarusi visomis pastangomis kelti religinį ir dvasinį moterų ir per jas visos visuomenės atgimimą visomis galimomis priemonėmis.

1932 m., iškilus minčiai įvesti civilinę metrikaciją, draugija pasisakė griežtai prieš. Skyriai siuntė prašymus ir protestus atatinkamoms įstaigoms, kad civilinė metrikacija nebūtų įvesta.

Tautinis susipratimas

Lietuvių Katalikių Moterų Draugija, nusistačiusi kelti tautinį susipratimą, šį nusistatymą nuosekliai ir vykdė. 1908 m. įsteigtoje mergaičių amatų ir namų ūkio mokykloje koncentravosi toji tautiškumo dvasia, kuri sklido po plačią Lietuvą. Prieš karą draugijos įstaigos turėjo lietuvišką charakterį, moterų laikraštis "Lietuvaitė" skleidė tautiškumo dvasią.

Atsikūrus Nepriklausomai Lietuvai ir gyvenimui nuėjus ramia kultūrinio darbo vaga, moterys neužmiršo tautinių reikalų. Štai, švęsdamos nepriklausomybės dešimtmetį daugelyje vietų jos pastatė toms sukaktuvėms paminėti Nepriklausomybės kryžius, sutvarkė apie juos darželius ir puošė tautinėmis gėlėmis. Atjausdamos mūsų brolių vilniečių sunkią priespaudos naštą ir būtiną atvadavimo reikalą, remdamos šią idėją, kai kurių skyrių net visos narės buvo įsigijusios Vilniaus pasus.

Draugija ir valstybės atstatymo darbas

Kovoje dėl Nepriklausomos Lietuvos ir jos pirmaisiais laisvės metais organizuotai moterų visuomenei vadovavo Lietuvių Katalikių Moterų Draugija.

Susidarius Vilniuje Valstybės Tarybai, Lietuvių Katalikių Moterų Draugija ją rėmė aukodama lėšų. Ji organizavo kariuomenės šelpimą. Draugijos centras Kaune tuo laiku pavirto į aukų ekspedicijos kontorą. Jis buvo užverstas atsiųstais iš skyrių maišais, prigrūstais kojinių, pirštinių, marškinių, rankšluosčių, paklodžių, tabako, mėsos, sūrių ir kt. Kaune iš pat pradžios buvo sudaryta prie Centro Tarybos Komisija iš O. Stulginskienės, M. Rūškytės ir P. Pikčilingienės, kurios turėjo įtraukti į tą darbą visas lietuves moteris. To komiteto pastangomis 1920 m. sudarytas bendras Lietuvių Moterų Tėvynei Ginti Komitetas, kurio veikla buvo labai išplėsta ir reikšminga valstybės atstatymo darbe.

Moterys rėmė kariuomenę ne tik materialiai,

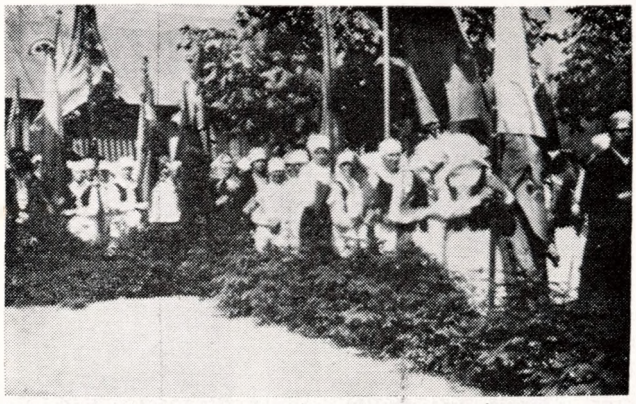

Katalikės moterys eisenoje Nepriklausomoje Lietuvoje

Katalikės moterys prie kryžiaus Nepriklausomoje Lietuvoje

Merkinės dzūkai šoka vienos Kat. Moterų šventės metu Nepriklausomoje Lietuvoje

Tautiniais rūbais pasipuošusios moterys bei mergaitės Nepriklausomoje Lietuvoje. Šie tautiniai rūbai buvo išstatyti 1938 m. kovo mėn. 20 d. L. K. Moterų Dr-jos konferencijos parodoje Kaune Ateitininkų rūmuose.

Sesuo M. Augusta-Sereikytė, buvusi ilgametė L. K. Moterų Dr-jos reikalų vedėja, paskaitininkė bei gabi organizatorė, dabar gyvenanti Nekalto Prasidėjimo seserų kongregacijos vienuolyne Putnam, J.A.V-bėse

bet ir moraliai. Panevėžio batalijonui išvijus bolševikus iš Panevėžio, Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos Panevėžio Skyrius išsiuvinėjo tautinę vėliavą ir 1919 m. kovo mėn. 19 d. padovanojo batalijonui. Panevėžiečių pavyzdį sekdamos, Telšių moterys prisidėjo prie 7-tam Žemaičių Butegeidžio pulkui vėliavos įteikimo 1921 m. Tos vėliavos buvo patalpintos Karo Muziejuje.

Iškilus Hymanso projektui, moterys pasisakė griežtai prieš padalinimą Lietuvos į du kantonus, prieš bet kokią uniją su lenkais. Reikalauta, kad Tautų Sąjunga priverstų lenkus vykdyti jų pasirašytąją Suvalkų sutartį ir kad Želigovskis tuojau atitrauktų kariuomenę už Suvalkų Sutarties nustatytos demarkacijos linijos.

Moterų švietimas ir spauda

Lietuvių Katalikių Moterų Draugija švietimo, kultūros kėlimo srityje yra išvariusi platų barą. 1908 m. rudenį, pirmais draugijos įsikūrimo metais, įkuriamos mergaičių mokyklos. 1912 m. pradžioje surengiami kelių dienų platūs ūkio kursai Kaune, prie mergaičių mokyklos. Pažymėtina, kad iš rusų valdžios tik draugijos užsispyrimo dėka gautas leidimas dalykus dėstyti lietuvių kalba. Kursus lankė 200 žmonių. Okupacijos metu, vos pradėjus atgimti kultūriniam darbui, tuoj rūpinamasi mokyklų kūrimu.

1921 m. Steigiamajam Seimui svarstant pradžios mokyklų įstatymą, Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos konferencija rezoliucija pabrėžė reikalingumą privalomų tikybos pamokų visų rūšių mokyklose. Be to, reikalavo atskirų mergaitėms mokyklų, o taip pat iškėlė konfesinių ir specialinių mokyklų reikalą, tėvų teisės auklėjimo srityje ir katalikų universiteto reikalingumą. 1924 m., svarstant Seime augštesniųjų ir vidurinių mokyklų programą, kai kurie reikalavo sumažinti mergaitėms mokslo programą, bet Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos konferencija pabrėžė reikalą neužkirsti mergaitėms kelio į aukštąsias mokyklas. Draugija pasisakė ir už lygų dalinimą studentams ir studentėms stipendijų. Pačios draugijos lėšomis ne viena mergaitė yra baigusi bet kurią mokyklą.

Didelį švietimo darbą atliko draugijos laikomos mokyklos, kurias lankė apie 2000 mergaičių. Be to, kultūros darbą varė draugijos skyrių laikomi knygynai, skaityklos. Knygynų 1933 m. buvo 32. Kai kurie, kaip Kybartų, Linkuvos, buvo gana dideli ir aptarnavo ir plačią visuomenę.

Į priešmokyklinį vaikų auklėjimą draugija kreipė ypatingą dėmesį. Skyriai turėjo įsteigę vaikų darželius, aikšteles. Jaunimo auklėjimui didelę reikšmę turėjo Motinos Dienos minėjimas. Tą mintį pirmoji iškėlė Lietuvių Katalikių Moterų Draugija.

Moterims rūpėjo visas tautos jėgas išjudinti bendram kultūros darbui. Tad pasiryžo išleisti savo organą. 1910 m. buvo leidžiama Kaune "Lietuvaitė" — pirmasis Lietuvos moterų laikraštis-žurnalas. "Lietuvaitės" redaktore leidėja pasirašinėjo a.a. T. Kubilinskaitė. Šis žurnalas ėjo iki karo. 1918 m. liepos mėn. moterys leido "Moterų Balsą" — "Lietuvaitės" tęsinį. Redaktorė ir leidėja a.a. Z. Čalkytė. "Moterų Balso" išėjo vos 6 numeriai. **1920 m. Vilniuje išleistas pirmasis "Moters" numeris.** "Moteris" buvo Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos organas visą draugijos gyvavimo laiką. 1939 m. Draugija jau galėjo pasidžiaugti savo išleistos periodikos 1.159.700 egzempliorių skaičiumi.

1939 m. Mergaičių Globos Sekcija turėjo: 1 globos namus, 2 darbo namus, 2 darbo tarpininkavimo biurus ir keletą stočių misijų. Kasmet globos namais pasinaudojo apie 10.000 mergaičių, o darbo namais 2.640 mergaičių.

Motinos ir Vaiko Sekcija

1931 m. rugsėjo mėn. 13-14 d.d. draugijos konferencija įkūrė Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos Motinos ir Vaiko Sekciją.

Motinos ir Vaiko Sekcija nutarė skatinti draugijos skyrius steigti patariamuosius punktus, pasižadėdamos duoti nurodymus, patarimus, kiek galės rūpintis pašalpa, padėti surasti punktų seseris.

Pagal šiuos nuostatus, nuo 1932 m. sausio mėn. 1 d. įsteigti patariamieji punktai: Aukštojoje Panemunėje, Karmėlavoje, Pakruojuje,

Plungėje, Panevėžyje, Marijampolėje, Šėtoje Kėdainiuose ir Betygaloje.

Šalia patariamųjų punktų pats gyvenimas iškėlė gyvą reikalą steigti motinystės namus, kurie priglaustų benames ir mergaites-motinas su jų kūdikiais. Sekcijos Centro Komitetas pavedė steigti šiuos namus Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos Kauno Žaliakalnio skyriui. Jie buvo įsteigti 1932 m. liepos mėn. 1 d. Iš pradžių privačiomis aukomis buvo patalpinta 10 motinų su kūdikiais, 1933 m. juose buvo priglausta 40 motinų.

Motinos ir vaiko globos namų steigimą ypatingai rėmė Šv. Antano parapijos klebonas kun. J. Želvys, daug jų gerovei pasidarbavo P. Peseckienė.

Moterų ekonominės padėties gerinimas

Moteris įvesti į prekybą, pramonę ir išmokyti amatų buvo vienas iš didžiųjų Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos troškimų. 1908 metais įsteigta mergaičių amatų ir namų ūkio vedimo mokykla, kurioje mergaitės galėjo mokytis virimo, siuvimo, skalbimo, namų ūkio vedimo ir kt. Mokykla išleido 158 išsilavinusias, apsišvietusias ir pasirengusias savarankiškam darbui mergaites.

1914 m. draugija jau turėjo gražų inventorių apie 250.000 litų vertės. Įstaigas tačiau teko likviduoti užėjus Didžiajam Karui.

Šiek tiek apsipratus su okupacinės valdžios griežtu rėžimu, pradėta gaivinti mergaičių ūkio mokykla. Kaune mokyklų kurti nebuvo galima, tam nužiūrėta Karmėlavoje vieta. Ilgai teko vaikščioti po įvairias okupantų įstaigas, bet leidimo mokyklai nebuvo gauta. Tada buvo parašyti net keturi prašymai aukštesnei Vokietijos valdžiai, ir leidimą davė. Kūrimosi darbas buvo sunkus. Pradėta su pora senų trobesių, be jokių ūkio padargų ir gyvulių. Dievui padedant darbas sekėsi. Draugijos pastangomis ir Amerikos Rymo Katalikių Moterų Sąjungai padedant, buvo pastatyti reikalingi mokyklai 7 trobesiai, įsigytas inventorius ir pati mokykla gražiai sutvarkyta. Per dvylika laidų iš mokyklos išėjo 200 mergaičių. Nuo 1932 m. Karmėlavos mokyklai vadovavo Šv. Kotrynos Seserų Kongregacija.

1925 m. rudenį panaši mokykla įkuriama Rietavo kunig. Oginskaitės dvare. 1926 m. įkurta mergaičių žemės ūkio mokykla Balbieryškyje. 1927 m. Vabalninko skyrius perėmė iš Žemės Ūkio Ministerijos namų ruošos mokyklą, kurią pakeitė į mergaičių žemės ūkio mokyklą, nes to reikalavo Žemės Ūkio Ministerija. 1930 — Vytauto Didžiojo metais Vabalninko mokykla perkelta į Salamiesčio dvaro centrą. Tais pačiais metais mokykla pavadinta kunigaikštienės Birutės vardu.

1936 m. Lietuvių Katalikių Moterų Draugija suorganizavo Šeimininkių Sekciją. Sekcijos vyriausias tikslas rūpintis ūkininkių profesiniais reikalais. Sekcijai padedant "Moteryje" buvo padidintas "Šeimininkių skyrius", suredaguota keletas "Moters" priedų. Draugijos skyriuose buvo suruošta namų ūkio bei paskirų sričių (virimo, konservavimo ir t.t.) 2-jų savaičių ir trumpesni kursai. Buvo suruošti įvairūs konkursai skyrių narių tarpe (namų švaros, darželių įrengimo, audimo ir kt.), organizuojamos ekskursijos. Darbas pradėtas plačiu mastu.

1939 m. Lietuvių Katalikių Moterų Draugija pasistatė kelių šimtų tūkstančių litų vertės moderniškai įrengtus namus. Juose be nuomojamų butų, tilpo Draugijos Centro Valdybos raštinė ir žurnalo "Moteris" redakcija bei administracija. Šiais namais Draugijai buvo padėtas stiprus ekonominis pamatas.

Draugijos žymesnės darbuotojos

Per visą savo gyvavimo laiką Draugija turėjo 5 pirmininkes. Prieš Didįjį Karą Draugijai pirmininkavo E. Vaitkevičienė (1908-1910 m.), J. Stanelytė (1910-11) ir T. Kubilinskaitė (nuo 1911 m. iki pat Didžiojo Karo).

Didžiojo Karo metu (nuo 1917 m. iki 1919 m.) draugijai pirmininkavo Pr. Pikčilingienė, M. Galdikienė (nuo 1919 m. iki 1927 m.), Em. Gvildienė (1927-1928 m.) Nuo 1928 m. iki draugijos Lietuvoje gyvavimo galo pirmininkavo M. Galdikienė.

Iš Centro Valdybos narių žymėtinos: Dr. V. Karvelienė, Dr. M. Ruginienė, St. Ladygienė, Em. Gvildienė.

Jieva Malakauskaitė Sasnavoje 1930 m., kuri visą gyvenimą verpė ir audė tautinius drabužius

Dr. A. UŽUPIENĖ

Lietuvių Katalikių Moterų D-jos atsikūrimo istorija Kanadoje

Mintis atgaivinti plačiai Lietuvoje veikusią Katalikių Moterų Dr-ją kilo Toronto veiklesnių katalikių moterų tarpe.

1949 m. balandžio mėn. 10 d. Šv. Jono Kr. parapijos salėje, kun. Petrui Ažubaliui globojant, įvyko steigiamasis dr-jos susirinkimas, kuriame iniciatorių vardu gyd. Aldona Užupienė supažindino steigėjas su dr-jos veikla Lietuvoje. Ji iškėlė reikalą Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos veiklą atgaivinti ir tremtyje, nurodydama ir aktualiausius draugijos uždavinius.

Susirinkime dalyvavo 25 narės-steigėjos. Išrinkta valdyba pasiskirstė pareigomis: pirm. gyd. A. Užupienė, vice-pirm. O. Kalinauskienė, sekretorė S. Abraitytė-Šakalienė, iždininkė Adelė Margienė, iždo sekretorė M. Tamulaitienė ir gyd. E. Jasevičiūtė — korespondentė.

Dr-jos valdybai buvo pavesta paruošti įstatus ir surengti pirmąjį Kanadoje Motinos Dienos minėjimą. Šis minėjimas buvo vienas pirmųjų didesnių Toronto lietuvių susibūrimų, sutraukęs apie tūkstantį dalyvių.

Minėta Toronto skyriaus valdyba rūpinosi ir kitose Kanados lietuvių kolonijose skyrių steigimu. Iki pirmojo skyrių atstovių suvažiavimo ėjo Dr-jos Centro Valdybos pareigas.

Jai rūpėjo, kad dr-joje suorganizuotos moterys rūpintųsi ne tik savitarpine veikla, bet ir lietuvybės išlaikymu. Tuo būdu buvo stengiamasi steigti vaikų darželius, jaunų mergaičių, atsidūrusių be šeimų, globa bei tinkamu šeimos gyvenimui paruošimu.

Tuo tikslu buvo organizuotos mergaičių sekcijos, kurias rūpestingai globojo gyd. E. Jasevičiūtė, K. Juozapavičienė ir S. Vanagaitė. Pirmasis Centro Valdybos dvasios vadas buvo Tėvas Juvenalis-Liauba OFM. Jis savo judrumu padėjo suorganizuoti dr-jos skyrius kitose lietuvių kolonijose.

Dr-ja turėjo keturis suvažiavimus, kuriuose buvo svarstoma dr-jos veikla, ateities veikimo gairės ir perrenkamos Centro valdybos.

Buvo įsteigta skyriai šiose kolonijose: Toronte, Hamiltone, Winipege, Montrealyje, Londone ir Welande.

Dr-jos centras paliko Toronte. Pirmasis skyrių suvažiavimas įvyko 1950 m. liepos mėn. 1 d.

Draugijos leidžiamų organų redaktorės: T. Kubilinskaitė ("Lietuvaitės"), Z. Čalkytė ("Moterų Balso"), St. Ladygienė, M. Ruškytė, M. Galdikienė, O. Labanauskaitė, O. Gaigalaitė - Beleckienė, E. Repšytė - Starkienė, O. Jonkaitytė - Gratkauskienė ir J. Drungaitė ("Moters"). Ilgametė administratorė — Z. Rimkutė.

Sekretorė Apolonija Sereikytė pasižymėjo dideliais organizaciniais sugebėjimais.

Draugijos reikalų vedėja A. Dirsytė, Centro raštvedė B. Diržinskaitė; instruktorės ir organizatorės: S. Apanavičiūtė, S. Miškinytė, O. Vaitonytė, P. Rimkutė, F. Rogalskytė, S. Taurozaitė, E. Martinaitienė.

Iš Mergaičių Globos Sekcijos darbuotojų pažymėtinos: O. Beleckienė-Gaigalaitė, G. Urmonienė, T. Sereikienė, Basanavičiūtė ir kitos. Motinos ir Vaiko Sekcijos: Dr. A. Ragaišienė, Dr. J. Petrauskaitė-Meškauskienė, Dr. Jasevičiūtė, stud. med. Petkūnaitė, stud. med. A. Statkevičiūtė-Užupienė, Dr. O. Norušytė. Šeimininkių Sekcijos žemės ūkio ir namų ruošos akademikės: E. Starkienė, R. Petrušauskienė, M. Sidaravičienė, K. Budriūnienė. Namų statybos komiteto pirmininkė Stripinienė.

Atstovės tarptautinėse organizacijose: Dr. A. Šidlauskaitė, L. Juodišienė.

Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Dr-jos, Toronto skyriaus pirmininkės nuo pat įsikūrimo pradžios. Sėdi iš kairės: E. Sapijonienė, dr. Aldona Užupienė ir Ona Jonaitienė - Tugaudienė

Kanados Liet. Kat. Moterų Dr-jos skyrių atstovių pirmasis suvažiavimas 1950 m. liepos mėn. 1-2 d.d. Toronte

Jame ir buvo atgaivinta Lietuvių Katalikių Moterų Dr-ja Kanadoje. Šiame suvažiavime buvo naujai pakeisti ir priimti Dr-jos įstatai ir aptarti ateities veiklos planai. Į Centro Valdybą buvo išrinktos: gyd. A. Užupienė — pirm., P. Žymantienė — vice-pirm., M. Jokubėnaitė — sekretorė.

Antrasis suvažiavimas, įvykęs 1951 m. liepos mėn. 28-29 d. Toronte, aptarė daug reikalų, pasiuntė atatinkamų sveikinimų bei rezoliucijų. Per šį suvažiavimą Kanados L.K. Moterų Dr-ja nutarė įstoti į Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungą ir per ją į Pasaulinę Katalikių Moterų Organizacijų Uniją.

Suvažiavimas išrinko sekančią valdybą: A. Užupienė — pirm., K. Juozapavičienė — vicepirm. ir P. Abromaitienė — sekretorė.

Atkuriant Kanadoje Lietuvių Katalikių Moterų Draugiją, didelių nuopelnų turi pirmasis Toronto skyrius, nuveikęs daug gražių darbų.

1950 m. birželio mėn. 12 d. išrinkta antroji Toronto skyriaus valdyba šios sudėties: O. Jonaitienė-Tugaudienė — pirmininkė, K. Juozapavičienė — pirmoji vicepirmininkė, Matjošaitienė antroji vicepirmininkė, P. Stočkutė-Abromaitienė — sekretorė, E. Čepienė — iždininkė. 1951 m. valdybą sudarė: O. Jonaitienė, Jagėlienė, S. Šakalienė, S. Aušrotienė ir Olekienė.

Skyriaus veikla religinėj srity pasireiškė ruošiant susikaupimo valandėles su bendra šv. Komunija bei agape, pamaldos užprašomos už kenčiančią Tėvynėj, ištrėmime motiną, jaunimą. Dideliu skyriaus pirmininkės O. Jonaitienės rūpesčiu buvo suruoštos visos kolonijos moterims rekolekcijos. Kultūrinėje srityje ruošiamos paskaitos, Motinos Dienos minėjimai, kulinarijos kursai, remiamas lietuvių katalikų savaitraštis "Tėviškės Žiburiai", prisidedama darbu prie Tautos Fondo bei Toronto lietuvių bendruomenės gyvybinių reikalų, lankomi ligoniai, ruošiami koncertai, tradiciniai lietuviškoje dvasioje užgavėnių blynai, Naujųjų Metų sutikimai, gegužynės. Piniginėmis aukomis prisidėta prie naujos Toronto lietuvių bažnyčios statybos. Šalpos srityje visoms sanatorijoms ir prieglaudoms Vokietijoj ir Austrijoj, kur randasi lietuviai, užprenumeruojama kasmet "Tėviškės Žiburiai", sušelpiama į vargą patekusios našlės, studentai, moksleiviai ateitininkai, pasiunčiami maisto bei rūbų siuntiniai Vokietijon ir t.t. Buvo prisidėta prie lietuviškos parapijos gyvenimo. Kasmet gražiai atšvenčiama Draugijos šventė — Žolinės. Toronto skyriaus dvasios vadas buvo kun. kleb. P. Ažubalis.

Centro Valdyba palaikė glaudžius santykius su skyriais aplinkraščiais ir asmeniškai. Taip pat palaikomi ryšiai su Amerikos Rymo Katalikių Moterų Sąjunga, Anglijos-Škotijos Kat. Moterų draugijomis.

Centro Valdybos rūpesčiu buvo spausdinama "Moterų Žodis" "Tėviškės Žiburiuose", kurį redagavo P. Abromaitienė, Nora Kulpavičienė ir paskutinė Stasė Prapuolenytė, vėliau perėmusi "Moters" žurnalo redagavimą 1955 m. Paskutinis suvažiavimas įvyko šiais metais ir C. V-bos pirmininke yra Z. Daugvainienė.

Magdelena Galdikienė – Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos kūrėja

Magdelena Galdikienė-Draugelytė Liet. Kat. Moterų Dr-jos pirmininkė 1919 m. iki 1927 m. ir nuo 1928 m. iki Dr-jos gyvavimo pabaigos Nepriklausomoje Lietuvoje

Minint Liet. Kat. Moterų Dr-jos įsikūrimo 50-ties metų jubiliejų, kartu reikia pagerbti ir šios dr-jos veteranę, kuri per 50-tį metų su didele ištverme bei entuziazmu dirbo katalikės moters gerovei bei visokiariopam jos kilimui.

M. Galdikienė yra ne eilinė asmenybė ir veikėja lietuvių tautoje. Tokių moterų gali pavydėti ir labai kultūringos ir ramiai gyvenančios tautos.

Kalbėti apie šią šviesią ir garbingą Sudavijos moterį jaunesnės kartos žmogui net nebedrąsu, gerai nepažįstant tų laikų sąlygų ir būdų bei asmenų, kurių tarpe šiai kilniadvasiai moteriai teko taip ilgai veikti ir rungtis dėl savo idealų.

Lietuvių tauta gali būti dėkinga Apvaizdai, kad ji yra laisvajame pasaulyje ir, būdama jau vyresnio amžiaus, dar atsidėjusi tarnauja visokiariopais būdais Lietuvai.

M. Galdikienė - Draugelytė gimė 1891 m. rugpiūčio mėn. 26 d. Bardauskų k., Gižų vls., Vilkaviškio aps. Jos tėvas buvo pradžios mokyklos mokytojas ir, nepaisydamas rusų draudimo, mokė vaikus mokykloje lietuviškai. Turėjo 12 vaikų — išaugino 7 — jų tarpe ir mums žymiąją veikėją Magdeleną.

1910 m. Mg. G. baigė Marijampolės mergaičių gimnaziją. Mokytojavo Liepojos lietuvių mokykloje, Obelių mergaičių ūkio mokykloje.

1912 m. įstojo į augšt. pedagoginius kursus Petrapilyje, kuriuos baigė 1915 m. Šv. Kotrynos gimn. Petrapilyje dėstė lietuvių kalbą. 1915 m. vasarą mokė "Žiburio" progimnazijoje Trakuose ir Rusijoje Sienno Mogilevo gub., o 1916 m. Kainske — Sibire. Ten atliko praktiką gimnazijos mokytojos cenzui gauti, grįžo vėl į "Žiburio" gimn. Tambove 1916 m.

1917 m. ištekėjo už dail. A. Galdiko ir 1918 m. grįžo Lietuvon. Mokė "Saulės" d-jos gimn. ir mokyt. seminarijoje Kaune.

Jau nuo 1905-6 m. dalyvavo slaptuose visuomenės susirinkimuose, būdama moksleivė jau suorganizavo lituanistikai tirti būrelį. Dalyvavo choruose ir 1912 m. suorganizavo ateitininkų kuopeles.

Nuo 1919 - 1940 m. Liet. Kat. Moterų Dr-jos pirmininkė.

1920 m. išrinkta į Steigiamąjį Seimą, o vėliau ir į kitus seimus. Seime dirbo švietimo bei socialinės globos sekcijoje.

1925 m. seimo sekretorė, o 1926 m. vicepirmininkė.

1923 m. suorganizavo moterų katalikių sąjungą, Liet. Kat. Moterų Sekretoriatą ir jam pirmininkaudama 1934 m. suorganizavo šios sąjungos inteligenčių sekciją — Moterų Talką.

Nuo 1923 m. Švč. Jėzaus Širdies Kongregacijos mokytojų seminarijos, o vėliau tos pačios kongregacijos mergaičių gimnazijos direktorė.

Bolševikams užėmus Lietuvą, pasitraukė su savo vyru į Vokietiją.

1945-6 m. mokė Buxtehudės lietuvių tremtinių progimnazijoje.

1946-7 m. meno ir amatų mokykloje Freiburge.

1947 m. atvyko į Paryžių, kur buvo Lietuvių Šalpos Komiteto ir Pasaulio Moterų sąjūdžio komiteto narys.

1951 m. įkuria pasaulio liet. kat. moterų organizacijų sąjungą ir buvo jos pirmininkė.

Nuo 1952 m. atvyko į New York'ą, į JAV-bes ir, čia gyvenadama, įsijungė į labai plačią katalikiškų bei politinių organizacijų veiklą.

Tik apčiupomis peržvelgus M. Galdikienės gyvenimo kelią, matome, koks jis yra turtingas ir įvairus. Reikia tik stebėtis, kaip daug gali nuveikti šviesus protas ir kilni širdis. Nuo 1915 - 1947 m. su mažomis pertraukomis ji pedagogė, vėliau seminarijos bei gimnazijos direktorė. Seimo atstovė — švietimo programų sudarytoja. Jau vien pedagoginių nuopelnų pakaktų, kad ji turėtų savo vietą lietuvių tautos didžiųjų asmenybių tarpe.

Šalia kaip pedagogės, politinės darbuotojos

M. Galdikienės didybė yra kaip visuomenininkės, Liet. Kat. Moterų Dr-jos kūrėjos.

Jai vadovaujant Dr-ja išsiplėtė į 100.000 narių, pačią didžiausią organizaciją Lietuvoje.

Ji yra dvasinis vadas tos didžiulės organizacijos, kuri taip trumpu laiku pakėlė kaimo moterį į augštesnį kultūrinį bei ekonominį lygį.

Reikia tik dėkoti Apvaizdai, kad šią kilnią ir gabią visuomenininkę lydėjo Dangaus palaima, atliekant jai tokius milžiniškus darbus. Per 50-tį metų ji kaip garbingas vadas stovėjo visokiariopų moterų reikalų sargyboje: nepavargo, nepalūžo, nenusiminė.

Ji didžiųjų kongresų organizatorė ir sekminga jų vykdytoja. Jai pasisekė parodyti jaunos valstybės valdžiai bei miesto inteligentijai, kokia tauri ir kilni yra mūsų sodžiaus motina — tautinių bei religinių papročių saugotoja. Ekonominio ūkio kūrėja ir stebėtinų drobių ir puošnių tautinių rūbų kūrėja.

M. Galdikienei talkino surengti tautinių rūbų bei tautodailės parodas dail. Anastazija ir Antanas Tamošaičiai. Didžiųjų kongresų metu buvo atgaivinti senieji tautiniai šokiai, sena lietuviška daina, tautiniai rūbai patapo kat. moterų iškilmių rūbais.

Kat. Moterų Dr-ja šiais metais savo veiklos sukaktį rašo aukso raidėmis, atsikūrusi tremtyje Kanadoje.

Minint šį garbingą jubiliejų ir vyriausios jos kūrėjos Magdelenos Galdikienės - Draugelytės vardą derėtų įrašyti ne vien dr-jos istorijoje, bet visos tautos istorijoje.

Dr-jos garbingai Jubiliatei "Moteris" linki sulaukti deimantinio jubiliejaus.

Iz. M.

M. GALDIKIENĖ

ATSIMINIMŲ NUOTRUPOS

Pirmą kart Kaune

Man bebaigiant gimnaziją, vyresnioji sesuo Apolionija, kuri mane globojo, nutarė parodyti Kauną. Išsirengėm iš Marijampolės važiuoti tiesiai į Kauną taip vadinama "karetka", nes tais laikais Marijampolė geležinkelio dar neturėjo ir todėl "karetkos" nebuvo galima išvengti. Arkliais reikėjo važiuoti į Vilkaviškio - Šelmių stotį arba tiesiai plentu į Kauną. Tai buvo ilga kelionė su sustojimais arkliams pašerti, pagirdyti, pakeisti, visai taip kaip senovės laikais.

Nuvykę į Kauną aplankėme bažnyčias; ypatingą įspūdį padarė Šaričių, vėliau T.T. Marijonų bažnyčios, Nukryžiuotojo koplyčia, kur žmonės keliais ėjo aplink altorių. Pasidairę po miestą, užlipome ant kalnų ir pasigėrėjome seno ir naujo miesto reginiais. 12 valandą iššovė patranka nuo Ąžuolų kalno ir paskelbė miestui pietų laiką. Tuojaus suspiegė fabrikų švilpukai ir varpai sugaudė bažnyčių bokštuose.

Mes patraukėme į Rotušės aikštę, kur Maironio namuose Lietuvių Katalikių Moterų D-ja laikė valgyklą prie mergaičių namų ūkio mokyklos. Valgykla paliko labai gerą įspūdį. Švariai aptiesti stalai, skanūs valgiai ir malonus mokinių - praktikančių patarnavimas traukė lietuvius čia užeit. Surusėjusiame ir sulenkėjusiame mieste tai buvo tikra lietuviška oazė.

Pirmas pasidarbavimas

Po Didžiojo Karo į Lietuvą sugrįžau 1918 m. vasarą. Aš ir mano vyras buvome pakviesti mo-

Kanados Liet. Kat. Moterų Dr-jos skyrių atstovių suvažiavimas 1951 m. liepos mėn. 28-29 d.d. Toronte

Pasaulio Liet. Kat. Moterų Dr-jos Taryba 1948 m. Paryžiuje. Sėdi iš kairės: M. Galdikienė, a.a. dr. V. Karvelienė. Stovi iš kairės: Dr. N. Braženaitė, O. Jakubauskaitė-Pagnier, B. Šlepetytė-Venskuvienė

kytojauti į "Saulės" mokytojų seminariją ir pasilikome gyventi Kaune. Tuo metu Kaunijos vyskupu buvo Pr. Karevičius, mano vyro motinos brolis. Atsilankius pas jį, gavau iš jo paraginimą darbuotis LK Moterų D-joje. Vyskupas papasakojo kaip tai Draugijai trūksta darbuotojų. Jis besišypsodamas pasakojo apie Draugijos susirinkimus, kuriuos surežisuodavo prel. P. Januševičius; valdybos narėms prakalbas parengdavęs, sumanymus patiekdavęs ir moterų laikraščiui straipsnius prirašydavęs įvairiais moteriškais vardais. Beklausant man pasidarė koktu dėl tokio moterų nesugebėjimo ir aš pažadėjau eiti talkon.

Nuėjau į pirmą sušauktą susirinkimą ir pamačiau, kad vyskupas sakė šventą teisybę. Įsijungti į D-jos darbą nebuvo lengva, nes tada D-jos organizacinė tvarka buvo labai nelanksti. Tai nugalėti padėjo prel. Januševičiaus sumaningumas. Jo pasiūlymu buvo sudaryta lėšų telkimo komisija, į kurią ir mane išrinko.

LK Moterų D-ja laikė Karmėlavoje mergaičių ūkio mokyklą. Padidėjus mokinių skaičiui, reikėjo parūpinti daugiau maisto. Tuo metu Lietuva buvo dar užimta vokiečių ir jie, kiek įmanydami, plėšė kraštą. Trūko maisto. Kaune buvo sunku net tikros duonos gauti. Ta duona, kurią gaudavome pagal korteles buvo maišyta su kažkuo, kas sužeisdavo net dantų smegenis.

Lėšų komisija nutarė surengti vakarą. Vargais negalais gavome iš miesto komendanto leidimą išnuomoti miesto teatrą ir jame suvaidinti "Verpėją po kryžium". Žmonės buvo išsiilgę lietuviškų parengimų, nes vokiečių okupacinė valdžia buvo uždarius visas lietuviškas organizacijas, tik LK Moterų D-jai pasisekė išsiderėti atgaivinti savo veiklą. Matyt moterų nesibijota. Vaidinimas gerai pavyko, publikos prisirinko pilna salė ir mes iš gauto pelno nupirkome Karmėlavos mokyklai pieningą karvę.

Perversmo suvažiavimas

1919 m. vokiečiams traukiantis iš Lietuvos, visuomeninis veikimas pagyvėjo. Sukruto ir moterys. Kaune susidarė grįžusių iš tremties jaunų inteligenčių būrelis, kuris užsimojo pertvarkyti D-ją moderniškais pagrindais. Buvo parengti nauji įstatai ir jiems pravesti pasinaudota LKat. Moterų D-jos sušauktu kongresu 1919 m. rugsėjo mėn. 1-3 d. Kaune. Kongreso vadovavimą paėmė į savo rankas ateitininkės sedraugės. Tai buvo moterys ne senos, tik apleidę mokyklų suolus, pilnos užsidegimo pasidarbuoti nepriklausomos Lietuvos atstatymui.

Moterų kongresas buvo labai skaitlingas. Dalyvių kupina salė. Pritrūko net sėdimų vietų. Bet visuotinis susidomėjimas buvo toks didelis, kad nepaisyta visų nepatogumų. Atsilankę garbingi svečiai nepyko postovėję pasieniais. Vienas jų, kun. Stakelė, ištesėjo visas tris dienas ir, akyliai sekdamas visą kongreso eigą, pritarė moterų teisių reikalavimui. Jo padrąsintos jaunosios feministės nieko nelaukdamos padarė žygių, kad moterystės priesaikoje nebūtų minimas žodis "klausyti" kaip nelygybės ženklas ir kartais antrosios pusės piktnaudojamas.

Į šį suvažiavimą atsilankė ir partijų atstovai, kurie kalbino moteris paremti jų programas, nes jau buvo pradėta ruoštis Steigiamojo Seimo rinkimams. Prelatas Januševičius pasirodė didesnis feministas už moteris ir pasiūlė suorganizuoti moterims savo politinę partiją, bet jo pasiūlymo kongresas nepriėmė ir nutarė eiti į St. Seimo rinkimus kartu su kitomis katalikiškomis organizacijomis.

Programai išsisėmus, kongreso prezidiumas paprašė pasilikti LK Moterų D-jos nares ir pasiūlė pasvarstyti naujai paruoštus D-jos įstatus. Juose buvo numatyta skyrių atstovių metiniai suvažiavimai, kurie sprendė D-jos reikalus ir rinko Centro Valdybą. Nauji įstatai nesurado pasipriešinimo, nes opozicija buvo išsiskirsčiusi. Pagal priimtus įstatus išrinkta Centro Valdyba uždėjo man pirmininkės naštą, kurią teko nešti per 20 metų iki Draugijos gyvavimo galo.

Tas "perversmas", žinoma, nebuvo formaliai tvarkoj, kaip ir visi perversmai, nes iš anksto nebuvo paskelbta apie įstatų keitimą. Bet niekas neišdrįso viešai protestuoti ir naujieji įstatai buvo įregistruoti. D-jos gyvenime prasidėjo nauja gadynė. Skyriai gavę teises smarkiai kūrėsi po visą Lietuvą. Draugija neteko tik savo ilgamečio dvasios vado prel. P. Januševičiaus. Jis

pamatė, kad jaunoji karta sugeba eiti savo kojomis, ir atsisakė iš pareigų, o savo jėgas atidavė Vaikelio Jėzaus D-jai, kuri jo vadovaujama nuveikė didelius darbus labdarybės srityje.

Pakeistieji įstatai pagelbėjo Moterų D-jai išaugti į pajėgią organizaciją, kuri vėliau nepasibijojo duoti juridinio asmens teises ir savo skyriams, o jie jausdami atsakomybę stengėsi kuo geriausiai darbuotis.

Didysis kongresas

Lietuvių Katalikių Moterų D-jos 25 metų ir Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungai 10 metų veiklai paminėti buvo sušauktas 1933 m. moterų kongresas, kuris turi teisę vadintis Didžiuoju, nes be 10 tūkstančių dalyvių, jis pasižymėjo ir savo programos didumu ir įvairumu. Tai buvo gražus liudijimas to, ką moterys atsiekė. Per tą laikotarpį moterys dalyvaudamos organizaciniame darbe išsilavino, išugdė savo sugebėjimus ir įprato į kultūros bei socialinį darbą. Buvo labai įdomu stebėti kaimo veikėjų daromą pažangą. Jos išmoko puikiai pravesti susirinkimus, suorganizuoti suvažiavimus, gražiai dėstyti savo mintis ir patiekti naudingų sumanymų. Paprastos sodietės būdamos veiklios draugininkės savo visuomeniniu sugebėjimu dažnai pralenkdavo ne vieną inteligentę, kuri užsidariusi savo šeimoje ar savo profesijoje neturėjo drąsos viešai pasireikšti.

Kongresas be religinės dalies ir paskaitų į savo programą buvo įtraukęs dainų ir sporto šventę, o taip pat moterų spaudos ir namų pramonės parodas.

Eisena per miestą į Karo Muzėjaus sodelį prie Nežinomo kareivio kapo buvo labai įspūdinga. Kaunas dar nebuvo matęs tokios didelės, gražiai oganizuotos, su vėliavomis ir tautiniais drabužiais pasipuošusios moterų minios. Žiūrovai grožio pirmenybę atidavė suvalkietėms, nes jos buvo apsirengę savo prosenelių tautiniais drabužiais. Aš dar maža būdama mačiau pas Suvalkijos dėdienes išmargintose skryniose sukrautus lobynus: ten buvo dryžuoti sijonai, kaišytiniai žiurstai, margaspalvės juostos, sidabru austi kiklikai ir auksinių gijų kepuraitės.

Aukštaitės, kurios neišlaikė tokioje pagarboje senovės rūbų, kad įvykdžius kongreso rengimo komiteto pageidavimą, turėjo greitomis austis tautinius drabužius. Sako, net jų vyrai supyko dėl šių moteriškų užgaidų, bet vėliau pamatę, kaip gražiai pritiko tie rūbai jų žmonoms bei dukroms, nusiramino ir daugiau nebumbėjo, kad nereikalingiems dalykams laiką gaišina.

Kongreso dalyves negalėjo sutalpinti nė viena Kauno salė. Posėdžiai ėjo Petro Vileišio aikštėje, kur buvo įrengti paaugštinimai chorui ir prezidiumui ir pastatyti dalyvėms suolai. Garsiakalbiai padėjo nugalėti erdvę ir vėją, o gerasis Dievulis liepė saulei gražiai šviesti.

Kongreso metu įvykęs moterų chorų koncertas buvo pirmas ne vien Lietuvoj, bet visame Pa-

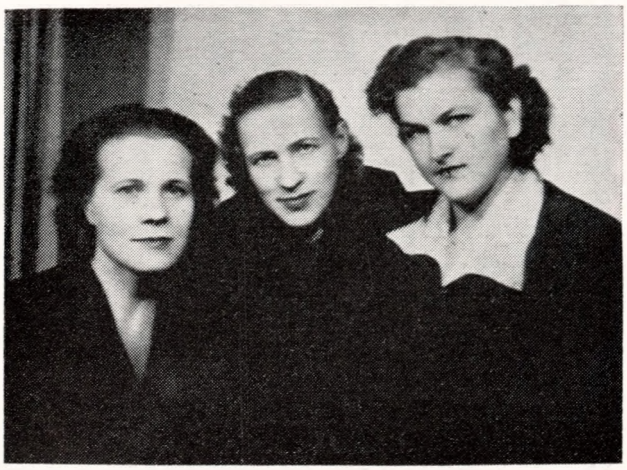

Kanados Liet. Kat. Moterų Dr-jos Centro Valdyba 1952 m. Iš kairės: Kazimiera Juozapavičienė, Petronėlė Abromaitienė ir Dr. Aldona Užupienė

Kanados Liet. Kat. Moterų Dr-jos Centro Valdyba 1953-55 m. Iš kairės: R. Bražukienė — sekretorė, K. Juozapavičienė — pirm., Tėvas Bernardinas Grauslys, O.F.M., dvasios vadas, Dr. E. Norvaišienė — vicepirmininkė ir iždininkė

Kanados Liet. Kat. Moterų Dr-jos Centro Valdyba 1955-57 m. Iš kairės: Kun. Dr. J. Kubilius, S.J. — dvasios vadas, Dr. V. Giriūnienė — pirmininkė, sesuo M. Felicija — talkininkė. Stovi: A. Mališkienė — sekretorė, M. Gaputytė — iždininkė, M. Povilaitienė — vice-pirmininkė

Tautinių drabužių paroda, surengta dail. Anastazijos Tamošaitienės suorganizuota Magdelenos Galdikienės per Liet. Kat. Moterų Dr-jos konferenciją Kaune, Ateitininkų Rūmuose, Laisvės Alėja Nr. 3, 1938 m.

Iš kairės į dešinę manikenas — aukštaičių krašto moteris tautiniais drabužiais su nuometu; antroji dail. A. Tamošaitienė, Raseinių krašto moterų tautiniais drabužiais apsirengusi, trečia — manikenas zanavykių moterų tautiniai rūbai ir p. Žygienė apsirengusi Vilniaus krašto tautiniais rūbais, kuriuos projektavo ir audė A. Tamošaitienė, o siuvinėjimą atliko p. Žygienė. Šią parodą M. Galdikienė suorganizavo su dideliu pasiryžimu bei užsidegimu

baltijy. Jungtiniam chorui vadovavo dainininkė A. Galaunienė.

Sporto šventėje dalyvavo apie 200 mergaičių.

Namų pramonės parodos vyriausia organizatorė buvo tik baigusi Dotnuvos Akademiją M. Požėlaitė. Paroda vyko specialiose parodoms skirtose patalpose. Parodoje buvo keleta tūkstančių eksponatų, o juos atrinkti talkino dail. Tamošaičiai. Už geriausius darbus buvo duodamos premijos. Tai paskatino tobulinti tautinius išdirbinius, stengiantis pritaikyti prie šių laikų gyvenimo reikalavimų.

Spaudos parodoje matėme moterų periodinius leidinius, beletristiką, poeziją; buvo ir keleta mokslo darbų.

Jeigu Kauno salės negalėjo sutalpinti tokio antplūdžio moterų, tai juo labiau viešbučiai nesugebėjo apnakvinti. Bet rasta išeitis. Vasarą kariuomenė esti "poligonuose", t.y. pratimų vietovėse. Žaliakalnio ir Šančių kareivinės buvo tuščios. Iš pulkų vadų gautas sutikimas apnakvinti kongresantes kareivinėse. Moterys atsigabeno savo paklodes ir gavo pamiegoti savo sūnų bei brolių lovose.

Šis kongresas susilaukė daug gražių atsiliepimų iš visuomenės. Senas veikėjas advokatas P. Leonas pareiškė savo pasigėrėjimą padaryta moterų pažanga, kurios jis buvo liudininkas, nes sakėsi dalyvavęs pirmame moterų suvažiavime 1907 m. Kaune.

Kongreso rengimo "juodąjį" darbą, t.y. patį sunkiausią organizacinį darbą atliko mūsų moteriškas jaunimas — studentės ateitininkės, vadovaujant L. Kat. Mot. D-jos reikalų vedėjai Apolionijai Sereikytei.

Paskutinis kongresas

Trečias Liet. Katalikių moterų kongresas, kuris paliko neišdildomą įspūdį, tai paskutinis moterų kongresas įvykęs 1940 m. gegužės mėn. Vilniuje. Jis taip pat buvo skaitlingas. Moterų širdys buvo ištroškusios pasimelsti prie Aušros Vartų Marijos ir suvažiavo iš visų Lietuvos kraštų. Kongreso dalyvės užtvindė visą gatvę prie Aušros Vartų koplyčios, kur buvo laikomos pamaldos kongreso intencija. Karštai melstasi už Lietuvą, kuri jau gyveno bolševikų antplūdžio grėsmėje. Lietuvoje jau buvo įsteigtos bolševikų kariškos bazės, o Lenkijoj ėjo karas. Kongresas vyko rimties ir susikaupimo ženkle. Bet jis buvo ir didelė tautiška demonstracija sulenkintame Vilniuje. Minios vilniečių stebėjo didžiulę eiseną tautiškais rūbais apsirengusių moterų, virš kurių galvų plevėsavo šimtai organizacinių vėliavų ir palydėjo rankų plojimu.

Mūsų senajai sostinei pagerbti Liet. Kat. Moterų D-jos pirmininkė dėvėjo vilnietiškus drabužius. Ant galvos turėjo nuometą su rankų darbo papuošalu, kuris labai panašus į karališką vainiką - karūną, o dėl vėsios dienos ant pečių sabalio kailio skraistę. Jai einant eisenos prieky iš minios pasigirdo: "Žiūrėkit, atgijusi kunigaikštienė Ona vadovauja eisenai..."

Kongreso atidarymas įvyko Vilniaus katedros aikštėje. Atidarymo kalbai pasakyti buvo pakviesta daug nusipelniusi veikėja Ap. Sereikytė — Sesuo Augusta.

Kongresas pašventė vieną dieną įvairiems socialiniams klausimams nagrinėti, kurių prelegente buvo Iz. Matusevičiūtė, o antrą dieną surengė maldininkių kelionę į Vilniaus Kalvarijas organizuotai eiti kryžiaus kelius.

Kongrese sustiprinta dvasia išsiskirstė moterys, kad pakėlus tuos sunkumus, kurie vienas po kito krito ant mūsų tautos. Už mėnesio jau bolševikai šeimininkavo Lietuvoje. L. K. Moterų D-ja buvo uždaryta. Lietuvos laisvės saulė aptemo .

Jei turi širdies žaizdą, tai liesk ją taip atsargiai, kaip skaudančią akį, nes skaudančiai sielai yra tik dvejopi vaistai: viltis ir kantrybė. Pitagoras.

Du dalykai yra sunkiausia išlaikyti: nepasitikėjimą savimi, kai viskas gerai klojasi, ir pasitikėjimą Dievu, kai viskas eina blogai. Sailer.

A. a. Veronika Karvelienė – Bakšytė

Gimė rytų Lietuvoje 1988 m. gruodžio mėn. 13 d. Utenos apskr., Kutkiškių vlsč., Suolelių k. (Asmaluose).

A.a. Veronika jaunystėje ir savo gyvenimo pabaigoje pergyveno audringus ir tragiškus mūsų tautai laikus.

Ji išgyveno du didžiuosius karus — 1914-18 ir 1939-44 m. Ji matė du kartus Lietuvą okupuotą kaizerinės vokiečių kariuomenės, sunkią okupacijos naštą benešančią, pabėgėlių skurdą ir revoliucijos metu badą.

Ji matė ir dalyvavo 1918 m. Lietuvos kilimą iš pelenų, lenkų Želigovskio klastą pagrobiant Vilnių. Tose žūtbūtinėse lietuvių kovose su lenkais bei bolševikais — netenka brolių kunigų.

Ji pergyveno Lietuvos kilimą ir žydėjimą ir antru kartu Hitlerinės Vokietijos bei bolševikinių hordų jos sunaikinimą. Tragiškas buvo Lietuvos valstybės trumpas žydėjimas, toks pat tragiškas buvo ir a.a. Veronikos, palyginti, trumpas gyvenimas. Ji savo gyvenime pergyveno daugiau skausmo ir nelaimių valandų — nei nerūpestingų džiaugsmo jaunystės dienų. Šeimos bei tautos nelaimės jos nepalaužė, ji subrendo tvirta ir šviesi asmenybė — žymi visuomenininkė, švietėja bei labdaros veikėja. Ji mylėjo artimą, kaip pati save: duosni nelaimingiems, jautri kaliniams.

Veronika savo šeimoje buvo pati jauniausia, visų mylima ir lepinama. Vaikystę praleido Paraudės vienkiemyje prie didelio ir gražaus Paraudės ežero, kuris rišosi su jos jautriais vaikystės atsiminimais.

Tėvo neteko gana anksti, o savo motinėlę laikė prie savęs Noreikiškiuose ir ją paliko tėvynėje, pati su savo šeima pasitraukdama 1944 m. jau paskutinį kartą iš Lietuvos. Jos motina mirė, sulaukusi gilios senatvės, globojama vyresnės sesers K. Bražėnienės Kaune paskutinės bolševikinės okupacijos metu.

1915 m. besiartinant prie Vilniaus vokiečių kariuomenei, kartu su kitais Vilniaus lietuviais moksleiviais pasitraukė į Rusijos vidurį — Voronežą, kur 1918 m. baigė Martyno Yčo mergaičių gimnaziją. Jai teko Rusijoje matyti daug baisių dalykų — kruvinąją bolševikų revoliuciją. Ideali jaunuolė brendo kaip gili patrijotė ir ryžtinga tautinių bei religinių tiesų gynėja. Tai šviesi asmenybė. Ji savo augštiems idealams paliko ištikima laisvoje Lietuvoje ir vargdama tremtyje Vokietijoje. 1919 m. iš Voronežo grįžo į Vilnių pas savo vyresnį brolį a.a. kun. Dr. Juozą Bakšį, kuris Vilniuje karo metu redagavo lietuvių katalikų laikraštį "Aušrą". Be kun. Dr. Juozo Veronika turėjo dar vieną brolį kunigą Praną, kuris 1918 m. buvo Panevėžyje vikaru.

A.a. Dr. Veronika Karvelienė-Bakšytė, žymi L. K. Moterų Dr-jos veikėja Nepriklausomoje Lietuvoje ir Vokietijoje

A.a. Veronika buvo šalto būdo, kiek atšiauri, bet viduje jautri kilniems reikalams ir gailestinga nelaimingiems. Ji ėjo per gyvenimą gera darydama, kiek leido jos silpna sveikata.

1935 m. staiga miršta jos sesers Konstancijos vyras Bražėnas, notaras Utenoje. Ji atsikviečia nelaimės ištiktą našlę į savo ūkį Noreikiškius su penketa vaikų ir senute Bražėno motina. Visus vaikus padeda seseriai leisti į mokslus, o senelę velionio Bražėno motiną myli ir globoja kartu su savo motina.

Iš savo vyro Dr. P. Karvelio giminės irgi laikė Noreikiškiuose penketą našlaičių, leisdama juos į gimnaziją.

Kilus II-jam Pasauliniam Karui, žuvo net trejetas jos auklėtinių - giminių jaunuolių. Gyva pasilikusi iš jos giminės artimųjų yra tik viena sesuo Konstancija Lietuvoje.

A.a. Veronikai K. mokslo siekti teko įvairiose mokyklose. Pradėjo Lietuvoje, tęsė Rusijoje — Voroneže ir baigė Vokietijoje — Karaliaučiuje. Ji brendo dviejų kultūrų veikiama, todėl dvasiniai buvo toli pramatanti, gili ir turtinga.

1919 m. buvo beįstojanti į Vilniaus u-tą, bet artėjant Želigovskio armijai, pabėgo į Kauną ir iki 1921 m. dirbo Eltoje, vakarais lankydama Augštuosius Kursus — Lietuvos universitetą.

M. GALDIKIENĖ

Dr. Karvelienė visuomenininkė

Veronikos Bakšytės Karvelienės vaikystės dienos supuola su Rusijos revoliucijos metais t.y. tuo laikotarpiu, kada rusų pavergtos tautos reikalavo teisių ir laisvių.

Žmonės bruzdėjo ir Lietuvoje. Ėjo gausūs slapti susirinkimai. Pasitaikydavo ir viešų mitingų gatvėse, kur kalbėtojai ragino nuversti caro valdžią.

Nors revoliucija privertė rusų valdžią šiek tiek atleisti varžtus ir leisti kurtis visuomeninėms organizacijoms, bet tinkamam jų veikimui darė daug kliūčių. Jaunimui nebuvo leista organizuotis. Tai jį neatbaidė nuo veikimo. Dar priešrevoliuciniais laikais papratęs dalyvauti slaptuose lietuvių susirinkimuose, tęsė toliau savo veiklą. Moksleiviai būrėsi į kuopeles: vieni studijavo lituanistikos dalykus, kiti gilino savo pasaulėžiūrą, o dar kiti leido slaptus laikraštukus ir t.t.

Beabejo tas visas dvasinis lietuvių tautos atgimimas negalėjo nepadaryti įtakos į jauną sielą ir įžiebė į ją visuomenininkės dvasią.

Veronika keturioliktus metus eidama įstojo į ateitininkų eiles. Dėlko ji pasirinko katalikų moksleivių organizaciją, netenka stebėtis, nes jau tas kad ji turėjo du broliu kunigu liudija jos šeimos gilų religingumą. Jos broliai kunigai buvo dideli patriotai, kurių pareigos supratimas siekė herojiškumą. Vyresnysis brolis kun. Juozas Merkinės gimnazijos direktorius buvo gavęs grasinančių įspėjimų, kad liautųsi žadinęs lietuvišką dvasią aplenkėjusio jaunimo tarpe. Bet jų nepabūgo, nepasitraukė nuo darbo ir juodos rankos pasiųsta kulka pravėrė jam kapus.

Antras brolis mirė kaip savo kunigiškų pareigų auka, nes belankydamas ligonius užsikrėtė dėmėtąja šiltine.

Brolių sudėtos aukos tautos labui paliko neišdildomą įspūdį jaunai Veronikai. Joje sutvirtėjo pareigingumo jausmas. Pareigingumo tvirto nepalaužiamo jokiomis kliūtimis. Ketvirtos klasės suole sėdėdama Veronika įstojo į ateitininkų tarpą ir išbuvo veikli ateitininkė visą savo amžių. Sendrauge būdama ji palaikė artimus ryšius su moksleivija; ypatingai buvo mėgiama Kauno Valst. Universiteto studentijos tarpe; ji globojo ne vieną korporaciją, o būdama tremtyje atkūrė Ateitininkių Tarybą ir atnaujino ryšį su Pasauline Kat. Mergaičių Federacija, kurios 1952 m. kongrese Romoje dr. V. Karvelienės kruopščiai paruoštus lietuvėms rūpimus klausimus gabiai patiekė jos duktė Ugnelė.

Antra jos veiklos sritis tai Liet. Kat. Moterų Draugija, į kurią ji įstojo beeidama 21 metus. Ypatingai svarbių darbų ji atliko šiai organiza-

---

1921 m. priimta į Münsterio u-tą studijavo pedagogiką bei literatūrą. Po vienerių metų persikėlė į Müncheną, o vėliau į Karaliaučių. Dėl silpnos sveikatos studijas pertraukė.

1929 m. baigė Karaliaučiaus u-tą filosofijos daktaro laipsniu. Dizertacijos tema buvo apie rusifikacijos mokyklų reformą Lietuvoje 1855-64 metais.

Buvo ištekėjusi už savo jaunų dienų mokslo draugo Dr. Petro Karvelio, pasižymėjusio Lietuvos politiniame gyvenime vyro ir gabaus ekonomisto.

Gyvendama Noreikiškiuose susilaukė vieninnintelės dukters Ugnės.

Ji plačiai reiškėsi viešajame gyvenime ir aktingai veikė kat. moterų organizacijoje: ruošdama kongresus, suvažiavimus bei su paskaitomis lankydama tolimiausius skyrius provincijoje.

Plačiai dirbo labdarybės or-jose, ypač Kauno kalinių globos dr-joje.

Jos iniciatyva Vilniuje buvo įkurta socialinė moterų mokykla.

Mylėjo mokslą — daug skaitė ir turėjo gražią biblioteką namuose. Nenutraukė ryšių su savo jaunystės mokslo draugais — ypač iš Voronežo laikų. Jos namuose buvo dažnas svečias prof. Mykolaitis-Putinas, poetas Balys Sruoga, solistė Vincė Jonuškaitė, Dotnuvos Akademijos prof. Vitkus, Milčiai, Dr. kun. Gronis.

Artimai bendradarbiavo su ateitininkėmis studentėmis, skatindama jas į platesnę socialinę bei kultūrinę veiklą.

Ji nekartą savo namuose turėjo iš komunistinės Rusijos grįžusius kankinius, kaip vysk. J. Matulionį ir kitus.

Ji redagavo "Ryto" dienraštyje moterų savaitinį skyrių, dažniausiai pati jį užpildydama.

A.a, Dr, Veronikos Karvelienės darbai lietuvių tautai yra dideli: tai pavyzdys, kaip reikia mylėti savo tėvynę ir nelaimės ištiktą brolį - artimą. Ji buvo ištikima ateitininkų obalsiui: "Visa atnaujinti Kristuje" ir pavyzdinga Katalikų akcijos veikėja.

Popiežius Pijus XII, jai besilankant Romoje, 1950 m. suteikė per ją palaiminimą visoms lietuvėms katalikėms, kenčiančioms tėvynėje, ištrėmime ir esančioms laisvajame pasaulyje.

Mirė 1952 m. gruodžio mėn. 27 d. Strassburge, Prancūzijoje, Visų Šventų ligoninėje — palyginti jauna, turėdama vos 54 metus amžiaus, gražiausiame ir našiausiame subrendime. Tremtyje jos tarptautinė veikla Kat. Moterų Lygoje labai galėjo patarnauti Lietuvai.

Mirties priežastis buvo sunki kepenų operacija, o prie to dar prisidėjo plaučių uždegimas.

Su jos mirtimi lietuvių tauta neteko savo ištikimos dukros, o Kat. Moterų Dr-ja savo garbingos vadovės.

Iz. Matusevičiūtė

cijai, baigusi augštąjį mokslą ir sugrįžus iš užsienių, kur studijavo pedagogiką bei psichologiją. Studijų metu praturtėjo jos akiratis ir organizaciniu atžvilgiu, nes užsienyje ji turėjo progos matyti kitų tautų moterų veiklą. Psichologijos mokslai pagilino žmogaus dvasios pažinimą, kas visuomenininkui yra svarbu. Užsieny bestudijuodama išmoko svetimų kalbų ir galėjo naudotis įvairiakalbe literatūra. Ji susipažino su pasaulio kat. moterų veikla, ypatingai ją sudomino Mergaičių Globos organizacija, kurios uždavinys padėti jaunoms mergaitėms surasti darbo, o išvykstančioms iš namų į didelius miestus apsaugoti nuo dorinių pavojų. Su šia organizacija ji atnaujino ryšius ir tremtyje.

Dr. V. Karvelienei rūpėjo motinystės ir vaiko globa, nes žinojo koks didelis motinų ir vaikų nuošimtis miršta dėl stokos reikalingos medicinos pagalbos. Ji kartu su studenčių ateit. medikių "Gajos" būreliu parengė LK Moterų D-jos Motinos ir Vaiko sekcijai statutą ir išgavo iš Vid. Reikalų Ministerijos leidimą steigti kaimuose motinoms patariamuosius sveikatos punktus su sesele pribuvėja ir gydytojo priežiūra. Šie sveikatos punktai daugelį motinų ir vaikų apsaugojo nuo ligų, o gal ir nuo mirties.

Dr. V. Karvelienės artimo meilė pasireiškė kalinių globos darbe. Jos rūpesčiu buvo ruošiama kaliniams švenčių proga koncertai ir paskaitos, o taip pat maisto ir rūbų dovanos. Šį labdarybės darbą tęsė ji ir tremtyje, kaip socialinė kalinių globėja Wurttenbergo kalėjime. Ji gaudavo kaliniams R. Kryžiaus pakietėlius, aprūpindavo juos knygomis, atstatydavo ryšį su tautiniais komitetais ir kalinių religijos dvasininkais.

Dr. V. Karvelienė buvo ir plunksnos darbuotoja. Jos straipsnių buvo galima matyti visuose lietuvių moterų laikraščiuose.

1945 m. būdama tremty Vokietijoj atkūrė Liet. Kat. Moterų Organizacijų Sąjungą ir atnaujino ryšius su pasauline kat. moterų organizacijų sąjunga, kurios kongrese 1947 m. ir 1952 m. pasirūpino lietuvių moterų atstovavimu. Kiek aplinkybės leido ji ir pati dalyvavo tarptautiniuose suvažiavimuose. Dėl savo išsilavinimo ir svetimų kalbų mokėjimo ji buvo puiki lietuvių moterų reprezentantė. Netrūko jai drąsos pasakyti atvirą žodį, kur buvo reikalinga. 1950 m. pasaulio motinų kongrese Paryžiuje laisvųjų šalių delegatės ruošėsi priimti rezoliuciją apie taiką, kuri patvirtintų esamą pasaulyje padėtį. Tuomet dr. Karvelienė paėmus žodį išdėstė, kad ta rezoliucija nepriimtina bolševikų pavergtoms tautoms, nes pirma turi būti atitaisytos skriaudos padarytos tautoms, jos turi būti išlaisvintos iš bolševikų priespaudos ir tik tuomet įmanoma tikroji taika, paremta tautų laisve ir teisingumu.

Paskutiniais savo gyvenimo metais dr. V. Karvelienė paėmė atsakingas Pasaulio Liet. Kat.

Šv. Tėvui Ugnė Karvelytė įteikia dovaną, kaišytinį tulpių raštais kilimėlį. Dovaną įteikė per Moterų Kat. kongresą Romoje 1950 m. Dovaną užsakė a.a. Dr. Veronika Karvelienė iš Vokietijos. Išaudė dail. A. Tamošaitienė Kanadoje, kuri ilgus metus bendradarbiaudama su Liet. Kat. Moterų Dr-jos Centro V-ba, atgaivino tautinių rūbų dėvėjimą iškilmingų suvažiavimų bei švenčių metu.

Įteikiant dovaną U. Karvelytės šv. Tėvui buvo pasakyti šie žodžiai: "Prašau priimti, Šventasis Tėve, šią dovaną kaip visų lietuvaičių prisiminimo ženklą: tų, kurios kenčia Lietuvoje ar Sibire, kaip ir tų, kurios yra ištremime. Sidabriniai kilimėlio siūlai — tai mūs ilgesys. Įvairiaspalvės tulpės kadaise laisvai žydėjo Lietuvoje, o šiandien jos laistomos seserų ašaromis"

Organizacijų Sąjungos Valdybos pirmininkės pareigas ir šioms pareigoms nepaisant sumenkėjusios sveikatos atidavė visą savo laisvą laiką. Po sunkios operacijos, kiek pasijutus geriau, pasikvietė į ligoninę PLKO Sąjungos sekretorę ir aptarė tolimesnio veikimo planus. Deja, jų įvykdyti jai neteko, nes sekančios dienos rytą (1952 m. gruodžio 27) mirė ir buvo palaidota Strassburge Prancūzijoje.

Trumpai jos gyvenimą nusakyti galima taip: iš pradžios Veronika buvo sodžiaus mergaitė, vėliau moksleivė, kuri apvainikavo savo darbą daktarės laipsniu. Ištekėjusi už dr. P. Karvelio buvo ministerienė ir dvarininkė. Nors buvo iškilus į visuomenės viršūnes, bet jos darbštumas išgelbėjo ją nuo pasaulietiško gyvenimo tuštybių, kurioms dažnai pašvenčia daug laiko moterys, blogai supratusios augštojo luomo pareigas. Dr. V. Karvelienė madų negaudė, rengėsi kukliai, mėgo namų gaminius ir jais puošė savo erdvius namus, suteikdama jiems tautišką stilių. Santykiuose su žmonėmis ji buvo santūri ir galėjo išrodyti išdidi, bet arčiau ją pažinusieji žinojo jos gerą, jautrią širdį. Darbšti šeimininkė ir uoli visuomenininkė. Ji buvo visų gerbiama už rimtumą ir kilnumą. Jo Šventenybė Popiežius Pijus XII apdovanojo ją ordenu "Pro Ecclesia et Pontifice" už jos nuopelnus katalikiškajai akcijai.

M. KRUPAVIČIUS

Prelatas Povilas Januševičius

"Januševičius buvo neaugštas, liesas, blyškiu pailgu veidu, aristokratiškai taisyklingu, gerai jau apiplikęs, nors tik ketvirtoj bene dešimty tebeplaukiojąs vyras, auksarėmiais akiniais blykčiojąs, visuomet mandagus, švelniabalsis, geraširdis žmogus, labai doras kunigas, o vienkart ir labai praktiškas ūkvedys. O jau patriotas! Ir veiklus ne vien patriotinėj, bet ir socialinėj srity. Visuomet pilnas sumanymų... Kaip lietuvių kalbos Žemaičių kunigų seminarijos profesorius gyvai, entuziastingai kalbėjo apie lietuvių kalbos senumą, gražumą, jos vertę kalbų mokslams. O ir visa tai glostyte glostė tautinę savimylą ir silpnino žemesnumo kompleksą..." Tokį Januševičiaus vaizdą duoda savo "Mistiniame Sode" jo mokinys Mykolas Vaitkus, žinomas ir mėgiamas poetas ir rašytojas, kanauninkas, gyvenąs karčia išeivio duona, kaip ir tūkstančiai kitų jo tautiečių.

Aš prelatą Januševičių pažinau nepriklausomybės pradžioj ir per visą savo netrumpą gyvenimą. Kaune tekdavo su juo dažnai susidurti įvairiuose susirinkimuose ir pasitarimuose. Tada jis jau buvo kiek apvalainesnis ir raudonesnis. Jis buvo visur esąs ir visa žinąs. Bet tokio tipo žmonės dažniausia nepriklauso prie darbščiųjų. Januševičius gi buvo kieto, atkaklaus, didelio ir vaisingo darbo žmogus. Ką jis paimdavo į savo rankas, pusiaukelėj neišleisdavo iš rankų, bet privesdavo ligi galo, nepaisydamas, kiek jam tas darbas kainuos ir kiek reiks dėl jo pavargti ir nukęsti. Darbo jam niekada netrūkdavo, nes buvo visada pilnas iniciatyvos ir sumanymų. Pasitarimuose juos bėrė, kaip iš rankovės. Ir kas jis nebuvo: ir klebonas, ir redaktorius, ir publicistas, ir knygų autorius, ir organizatorius, ir labdaros tvarkytojas, ir vyskupijos kūrijoje - prosinodalinis teisėjas, egzaminatorius ir cenzorius, pagaliau buvo užsimojęs ir naują Vienybės partiją kurti. Bet čia suklupo. Nedaug rado savo sudarytai programai pritarėjų ir platesniame bare su ja nepasirodė.

Iš visų jo darbų svarbiausi buvo du: 1. labdara ir 2. Moterų suorganizavimas. Šiais darbais jis daug nusipelnė ir pačiai Lietuvai. Tie darbai jį iškėlė į žymių Lietuvos vyrų eilę.

Nepriklausomybės pradžioj prel. Januševičius suorganizavo Vaikelio Jėzaus Draugiją našlaičiams globoti ir auklėti. Tos draugijos siela ir vadas buvo pats Januševičius. Draugija Viliampolėje įrengė didelę našlaičiams ir našlaitėms prieglaudą su įvairiomis amatų mokyklomis. Tos pradžioje kuklios ir varganos įstaigos išaugo labai rimtomis, didelėmis ir kultūringomis, kuriomis ir svetimšaliai lankydami džiaugėsi ir gėrėjosi. Jo mokyklos davė Lietuvai daug gerai parengtų ir tobulų amatininkų. Daug šimtų našlaičių rado gerą prieglaudą ir priežiūrą Januševičiaus globojamos įstaigos sienose ir išleido juos į pasaulį gerais žmonėmis ir parengtais dorai ir sąžiningai duoną pelnytis. Toms įstaigoms Januševičius atidavė savo širdį, savo laiką ir savo pajamas.

Dar didesnis ir svarbesnis Januševičiaus darbas buvo Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos suorganizavimas. Jo rūpesniu dar caro sunkiaisiais Lietuvai laikais jam pavyko išgauti leidimą 1907 metais lietuvių moterų suvažiavimui. Suvažiavimas Lietuvai padarė didelio įspūdžio ir pakėlė moterų nuotaiką, savo vertės pažinimą ir pasiryžimą dirbti toliau savo tautos labui. Nepavykus susitarti su kairiųjų pažiūrų moterimis, buvo įkurta L. Katalikių Moterų Draugija, kurią paskui katalikės moterys savo jėgomis išvystė ligi labai rimtos organizacijos, kuri Lietuvos visuomeniniame, kultūriniame ir net politiniame gyvenime suvaidino labai svarbų vaidmenį. Ta draugija kultūriniai subrandino lietuvę moterį ir parengė ją tobulai ir naudingai atlikti savo pašaukimo darbus. Jei Lietuva per palyginamai trumpą laiką padarė tokią didelę pažangą visose gyvenimo srityse, tai ne be moterų pagalbos. Čia moters, išėjusios Liet. Kat. Moterų Draugijos mokyklą, įnašas labai stambus. O dėl to stambus ir tos draugijos sumanytojo ir įkūrėjo nuopelnas ne tik moteriai katalikei, bet ir visai Lietuvai.

Kas kunigas Staniukynas Amerikos Kazimierietėms, tas kun. Januševičius Lietuvos katalikėms moterims. Kazimierietės Staniukynui pastatė paminklą. Aš tikiu, kad lietuvės katalikės moterys pastatys paminklą laisvojoj Lietuvoj Januševičiui, kaip Januševičius pastatė gyvą ir didingą paminklą Lietuvai L. Katalikių Moterų Draugijos pavidale.

PETRONELĖ ORINTAITĖ

ILGESYS

Šešupėle miela,
Pasaka sraunioji —
Kaip svajotą sapną — vis tave girdžiu...
Tartum tavo vandens
Glosto basą koją
Ir pasklinda kvapas vyšnių žydinčių...

Nuokalnioj pašlaitėj
Ramunėlė rymo —
Kaip balta gėlelė,
Tai mano seselė — vieniša viena
Vieniša tėvynė —
O ten lyja lietūs, dergia dargana...

Aš kiekvieną dieną,
Vakarą ir rytą —
Su tavim kalbuosi ir tavęs šaukiuos!
Kaip alyvos žiedas,
Kaip daržely mėtos —
Kvepia tavo vardas svetimuos laukuos.

ONA KRIKŠČIŪNIENĖ

Pirmasis moterų suvažiavimas Lietuvoje

Prieš penkiasdešimt metų — 1907 m. rugsėjo 23-24 d. įvyko pirmasis moterų suvažiavimas Lietuvoje.

Pradžia dvidešimto šimtmečio nebuvo moterims palanki nei mokslo nei kultūrinės viešos veiklos žvilgsniu. Lietuvoje išmokslintų moterų skaičius buvo stebėtinai mažas, nes visuomenė ir tėvai buvo nusistatę prieš moterų mokslą. 1905 m. pirmame didžiuliame lietuvių suvažiavime moterų nesimatė, moterims specifiniai klausimai nebuvo keliami ir jas liečiančių jokių rezoliucijų nebuvo išnešta. Ir moterų pirmam suvažiavimui iniciatyvą davė ne pačios moterys. Čia didžiausias nuopelnas priklauso prelatui kun. Januševičiui, kuris 1937 m. teikdamas apie tą suvažiavimą žinių per p. Beleckienę "Naujai Vaidilutei" pasakoja, kaip pasiskaitęs laikraščiuose apie kitų šalių moterų suvažiavimus ir jų veiklą, jam kilo mintis, kad tokį suvažiavimą būtų pravartu ir naudinga suruošti Lietuvoje. Ir jis pradėjęs tą klausimą judinti per laikraščius, pasirašinėdamas net moterų vardais. Susidomėjimas pasireiškė vyrų ir moterų tarpe, pradėta jis plačiau nagrinėti ir jam įvykdyti buvo sukviestas platesnis susirinkimas iš visų srovių atstovų. Jame dalyvavo be prelato, prof. Leonas, Tumas - Vaižgantas ir kiti, o taip pat ir grupė moterų. Visi buvo nuomonės, kad toks suvažiavimas turėtų įvykti. Jam organizuoti išrinktas moterų komitetas šių žymesnių veikėjų: E. Vaitkevičienės (Bilmanienės), Rabašauskienės, Lebkauskienės, T. Kubilinskaitės, Draugelytės ir Augustinaitės. Pirmininke išrinkta Vaitkevičienė, sekr. Lebkauskienė. Komitetui talkininkavo visi, tiek vyrai, tiek ir moterys. Prof. Leonas išrūpino iš rusų valdžios leidimą (iš gubernatoriaus Veriovkino) po priedanga krašto ekonominiams reikalams tvarkyti. Ištikrųjų gi šis suvažiavimas turėjo tikslą moterų kultūrinius reikalus pademonstruoti. Moterys dar tokios nedrąsios, kad, pasiūlius komitetui nusifotografuoti, atsisakė, bijodamos, kad jas neišjuoktų ir neapšmeižtų. Komitete kilo net mums dabar galįs būti juokingas klausimas — dėl skarelių dėvėjimo suvažiavime. Mat skaitė, kad skareles gali laikyti nekultūringumo pažymiu. Bet prof. Leonas nuramino, pareikšdamas, kad didžiausias kultūros pažymys, tai pasirodyti tokiomis, kokiomis esame gyvenime.

Moterys suvažiaviman buvo kviečiamos per laikraščius ir parapijose per pamokslus. Kaune, kur suvažiavimas turėjo įvykti, visur buvo išlipdyti mėlyni plakatai. Suvažiavimui vieta buvo parinkta miesto teatras. Svetimų kraštų moterys nebuvo kviestos, bet suvažiavime dalyvavo dvi studentės estės ir Amerikos lietuvaitė Viktorija Andrašūnaitė, kuri tuo metu lankėsi Lietuvoje. Prelatas Januševičius prašė Kauno burmistrą atvykti į suvažiavimą ir tarti žodį, bet tas tik ranka numojęs. Nebuvo išpildytas taip pat prašymas, kad miestas apvalytų teatro sodą. Tik vėliau miesto viceburmistras prelatui Januševičiui pareiškė, jog jis nesitikėjęs, kad viskas taip sklandžiai praeisią. Suvažiavime iš rusų pusės dalyvavo tik policininkas. Jame referatus skaitė: Vaitkevičienė, Lebkauskaitė, Kubilinskaitė, Gabr. Petkevičaitė (Bitė), Sofija Kymantaitė (Čiurlionienė), Marija Pečkauskaitė (Šatrijos Ragana), Žymantienė (Žemaitė), El. Petkevičaitė ir Milašaitė. Temos: Visuomeninė moterų padėtis Lietuvoje ir jų kultūriniai uždaviniai, Moterų organizavimasis ir laikraščio leidimas, Moterų pareigos priaugančiai kartai, Mokyklų klausimas, Kaip mokyti Lietuvos istorijos, Moters garbės gynimas pagal papročius ir teisę, Sodžiaus mergaitės socialinė padėtis, Girtavimo pavojai, Namų amatų reikalas, Profesinis pasiruošimas ir galop atsišaukimas į Lietuvos moteris. Kaip matome klausimai konkretūs ir gyvenimiški. Kun. Tumas - Vaižgantas rašo apie tą suvažiavimą: "Gatvėmis plaukia būriai moterų baltagalvių (su baltomis skarutėmis) — tai sodietės, šen bei ten svyruoja kitokio dažo skrybėlės — tai miestietės ar inteligentės. Miesto sodas ūkia, teatras apgultas, užsiregistruojančių prie langelio vilksnys. Trošku ir ankšta".

Susirinkime pirmininkavo G. Petkevičaitė ir sekr. Pleirytė - Puidienė; be jų prezidiume Vaitkevičienė, Kymantaitė ir Leonienė. Prof. Leonas pakviestas teisės patarėju, bet jis savo atsiminimuose sako, kad taip gerai suvažiavimas buvo pravestas, kad jokių patarimų joms nereikėję. Suvažiavimą sveikino estės, Kauno latvių kolonija, Petrapilio, Rygos, Maskvos moterys, visos lietuviškos organizacijos ir liet. laikraščių redakcijos.

Suvažiavimas paskelbė sekančias rezoliucijas: 1. Dėl iškovojimo moterų teisių kurti sąjungą, kuri susijungtų su kitų kraštų panašiomis sąjungomis; 2. Dėl pagerinimo moterų būvio steigti moterų sąjungas pagal užsiėmimą; 3. Moterų sąjungos turėtų veikti skyrium ar drauge su vyrais; 4. tai sąjungai sutvarkyti išrinkti komitetą; 5. suvažiavimo atminimui išleisti knygą, kurion sudėti visus referatus; 6. komitetui pavesti rūpinimąsi švietimo reikalais: išlavinimu mokytojų, steigimu moterų seminarijėlių ir šiaip žemesniųjų mokyklų; 7. rūpintis pašalinimu degtinės, kuri tevertėtų pardavinėti vaistinėse.

Suvažiavimas išrinko komitetą iš 16 asmenų, kuris turėtų pravesti gyveniman suvažiavimo nutarimus. Dauguma išrinktųjų buvo vilnietės ir laisvesnių pažiūrų moterys. Dėlto ir posėdžiauti komitetas nutarė Vilniuje. Taip kad dalis kauniečių nedalyvavo. Komitetas nedaug ką įvyk-

T. J. KUBILIUS S.J.

Prisiminimai, ateities darbai

(Santrauka paskaitos, kuri buvo skaityta per K.L.K.M. D-jos suvažiavimą Toronte 1957.VII.3.)

Su didele pagarba mes prisimename pirmąsias — Vaitkevičienę, Rabašauskienę, Kubilinskaitę, Draugelytę, Augustinaitę — L.K.M. Draugijos kūrėjas. Nuo 1907 iki šių metų ilga eilė nenuilstamų darbininkių, gražių asmenybių stojas prieš mūsų akis. Vienas mes palydėjome į amžinybę, kitos ir šiandien savo darbu ir pavyzdžiu mus ragina nenuleisti rankų dirbant dėl didesnės ir tobulesnės moters asmenybės, dėl Dievo ir tėvynės.

50 metų jau suėjo nuo pirmos L.K.M. Draugijos užuomazgos. Jos tikslas buvo aiškus pirmoms jos steigėjoms — veikla daugelio metų išryškino ir priemones jį pasiekti. Tikslas nesikeičia — būdai jo siekti keičiasi su gyvenimo sąlygomis. Nepriklausomoje Lietuvoje, esant tautos širdyje, L.K.M. Draugijos veikimo sąlygos buvo lygios, uždaviniai aiškūs. Šiandien, tremtyje, svetimame krašte visa susipainiojo. Bet veikti reikia ir reikia veikti daugiau, nes didesnis skaičius vertybių, kurios buvo brangios lietuvei moteriai, baigia nykti pažeistoje ir išblaškytoje tautoje. Labai stambiais bruožais mėginkime nupiešti tą didingą L.K.M. Draugijos tikslą ir žiūrėkime, kaip būtų galima visame pilnume jį vykdyti šiandien.

I. Tikslas: moters asmenybės ugdymas.

A. Kaip asmuo: Proto, valios ir širdies lygsvaros ieškojimas. Meilė, grožis, jausminis pasaulis — gražiausiai pražydę žiedai moters asmenybėje.

B. Kaip žmogus: bažnyčioje, šeimoje, visuomenėje, tautoje, valstybėje.

1. Moteris ir Dievas. Pirmas ir esminis žmogaus susitikimas, išplaukiąs iš giliausios jo prigimties, yra su Tvėrėju ir su nesikeičiančiomis vertybėmis. Realus jo pasireiškimas vyksta tarpininkaujant paties Dievo įkurtai Bažnyčiai. Veikimo būdas aptariamsa natūralios ir apreikštos moralės. Pažinimas ir pripažinimas to santykiavimo ir pirmas ir pagrindinis žingsnis į pilnutinę žmogaus asmenybę. Veikimas atbaigia ją.

2. Moteris ir šeima. Moters sąvoka yra tampriai sujungta su motinos sąvoka — gyvybės davėjos, gyvybės augintojos, židinio saugotojos. Gyvybės davėja: — nepavargstanti gyvybės palaikytoja žemėje, tautos gyvybės augintoja, saugotoja ir gynėja, — pirmoji mokytoja ir auklėtoja.

3. Moteris ir visuomenė. Moteris yra meilės (plačia to žodžio prasme) ir gailestingumo nešėja, grožio ir teisingumo gynėja, moralės ir gerų papročių palaikytoja, tarpininkė tarp žiaurumo ir atleidimo, tarp neapykantos ir meilės, kultūros ir idealų žadintoja.

4. Moteris ir tauta. Lietuvės moters rolė mūsų tautos išlaikyme ir atgimime buvo ir liks visoms tautoms pavyzdžiu. Prie verpimo ratelio sukurta pirma lietuviško žodžio mokykla iškelia lietuvę moterį ir motiną į nepasiekiamą augštumą. Lietuvės motinos malda, daina ir pasaka pasakė lietuviui, kas jis yra ir atskleidė tautos praeitį. Jos tyli kova davė stiprybės atsispirti nutautėjimo ligai.

5. Moteris ir valstybė. Lietuvė moteris buvo ir yra kovotoja dėl tautos laisvės, lygių teisių gynėja, didvyrių augintoja. Pačios savo lavonais nuklojo ir Kražius ir kelią į Sibirą ir aplaistė savo krauju ir ašaromis savo sūnų ir dukrų pamirštus kapus.

II. Priemonės ir būdai.

Pasikeitė laikai. Lietuva neteko savo nepriklausomybės. Tautos kūnas sužeistas sunkiai. Dalis tautos išblaškyta po visą pasaulį, dalis — kenčia ištrėmimą. Svetima kalba ir papročiai braunasi nejučiomis į mūsų tarpą. Ką daryti? Dar daugiau veikti ir dirbti!

A. Moteris katalikė. Išstudijuoti giliau žmogaus prigimtį, susipažinti su klaidingomis spaudoje ir žodžiu keliamomis mintimis ir ieškoti priemonių jas sustabdyti. Kad to pasiektume:

a. Sudaryti skyriuose nedidelius studijų ratelius. b) padaryti dažnesnius diskusijų subuvimus. c) Studijuoti grynai religinius klausimus ir gilinti savo religinį supratimą. d) Pažinti, kas darosi arčiausioje mūsų moderniškos civilizacijos ir kultūros pasireiškimuose: šokiai, dainos, teatras, kinas. e) ugdyti kritiškumą, kad atskyrus kas priimtina, kas — ne.

B. Šeima. Niekuomet nebuvo taip apardyta lietuviška šeima, kaip dabar. Ne tautos nemorališkumas yra tiek kaltas, kiek negailestingas išblaškymas, aplinkybės. Nuolatinis budėjimas ir ieškojimas naujų būdų, kaip sustabdyti tolimesnį šeimos irimą. Rimtai pažiūrėti ir pasverti kai-

---

dė. Tik kaunietės, daugumoje katalikiškai nusiteikusios, sekančiais — 1908 metais, įsteigė Liet. Katalikių Moterų Draugiją, kuri subūrė nepriklausomoje Lietuvoje keliasdešimt tūkstančių narių ir atliko daug pasigėrėtinų darbų.

Nežiūrint kaikurių suvažiavimo nesklandumų, visgi jame išryškėjo, kad moterys nori ir turi teisę būti ne tik motinomis ir šeimininkėmis, bet ir žmonėmis, kurios turėtų lygias teises su vyrais į mokslą, darbą ir visuomeninį gyvenimą. Be to, tas suvažiavimas įkvėpė moterims drąsos, pasitikėjimo savimi, norą organizuotis, šviestis, šviesti ir mokslintis.

Savo atsiminimuose ("Naujoji Vaidilutė", 1937 m. rugsėjo mėn.) ir prel. Januševičius ir prof. Leonas mano, kad suvažiavimas turėtų būti įrašytas aukso raidėmis į moterų veikimo istoriją.

O. LABANAUSKAITĖ

Lietuvos moterų socialinė veikla

Lietuvės katalikės moterys buvo pionierės masinio organizuoto veikimo srityje, todėl jos ir pirmosios, kurios gali minėti savo organizuotos veiklos 50 metų sukaktį. Kas sekė jų veikimą iki bolševikų antplūdžio, tam nebūtų sunku įsivaizduoti sukaktuvinių iškilmių turinį ir jų spalvingumą bei įvairumą. Deja, tais vaizdais šiandien pasigėrėti negalime. Reikia tenkintis jos plačios veiklos tik netobulu žodiniu pavaizdavimu. Čia norėčiau vienu kitu bruožu priminti LK Moterų D-jos socialinę veiklą (plačiausia prasme).

1. Kur moterų civilinės - pilietinės teisės yra mažesnės už vyrų, toje visuomenėje tas faktas jau sudaro ir socialinę problemą, kurią galima priskirti prie socialinių ligų. Carinės Rusijos Lietuvai primesti įstatymai kaip tik ir buvo toki, kurie moterį skriaudė jos teises siaurindami.

Ištekėjusi moteris negalėjo gauti paso be savo vyro sutikimo; nesusipratimų atveju ji negalėjo jieškoti prieglaudos net pas savo tėvus, nes vyras su policijos pagalba ją galėjo grąžinti į namus ir su ja sutvarkyti reikalus ne susitarimu, bet bizūnu. Ištekėjusi ar našlė negalėjo savarankiškai nė savo turto valdyti nė savo vaikų globoti. Dukterys gavo žymiai mažesnę tėvo palikimo dalį negu įstatymas buvo numatęs sūnums. Apie lygų atlyginimą už lygų darbą ir kalbos negalėjo būti. Rusijos universitetuose galėjo mokytis tik vyrai, o mergaitėms skirtos gimnazijos kursas buvo skirtingas nuo berniukų, todėl moterims dėl tų programų skirtingumo buvo užkirstas kelias į kaikurias profesijas.

Iš mūsų tautos istorijos žinome, kad lietuvė niekad nėra buvusi savo vyro vergė, bet jo gerbiama draugė ir patarėja, neretai ir vyriausias balsas kasdienos gyvenimą tvarkant. Gal ir nebūtų klaida sakyti, jog moteris yra buvusi ir lietuvių papročių svarbiausia kūrėja. O jei taip, tai ji negalėjo nė savęs žeminti nė skriausti. Neabejotina, kad prie lietuviškų papročių švelnumo yra prisidėjusi ir vakarietiškoji krikščioniškoji kultūra, pasiekusi Lietuvą su krikštu.

Tas aplinkybes turint galvoje jau nebereikia daug stebėtis, kad svetimųjų primesti tautai moterį skriaudžią įstatymai Lietuvoje nebuvo populiarūs, kad tautinės gyvybės kovas kovojant moterys buvo dideli vyrų ramsčiai, kad lietuviuose gana greit prigijo mintis, jog verta dėti pinigus ir į mergaičių mokslinimą.

Tos tat didesnio mokslo gavusios moterys, labai šviesių mažamokslių paremtos, pasinaudojo šiokia tokia iš Petrapilio ateinančia laisve ir pradėjo burti moteris į masinę organizaciją dviem dideliem tikslam siekti: Lietuvą lietuviams grąžinti ir savo teisėms ginti. Taip atsirado LK Moterų D-ja, kuri tiems žygiams sumaniai ir energingai vadovavo.

Pirmieji jos įstatai taip aptarė antrąjį tikslą: "Išrišti moterų klausimą pagal Katalikų Bažnyčios mokslą". Pradėtas leisti laikraštis "Lietuvaitė" tuojau pradėjo rašyti apie moterų teisių sulyginimą. Antra tema buvo moterų švietimas, o trečioji — ekonominis savarankiškumas.

Kilus karui ir subraškėjus carinės Rusijos

---

kurias tendencijas (gimimų apribojimas, materialistinis apsisprendimas). Kelti šeimos grožį, jos idealą surasti. Svarstyti klausimus, kaip: motinos ir tėvo, žmonos ir vyro, vaiko ir tėvų santykiai. Židinys, namai, visuomenė ir moteris - motina. Vaiko dvasinis ir religinis auklėjimas, mokyklos pasirinkimas .

C. Visuomenė. a) Dalyvauti aktyviai organizacijose, kovoti už savo idealą, užmegzti santykius su vietos svetimtaučių K.M. organizacijomis, neįsiliejant į jas. b) Prisidėti prie bendros kovos už lygią moters teisę darbe ir visuomenėje. c) Surasti tuos, kurie serga, į nelaimę yra patekę ir imtis priemonių jiems padėti. Sudaryti pagalbos ir budėjimo skyrių. d) Padėti visomis išgalėmis pasilikusiems tėvynėje ir išvežtiems į Sibirą. e) Organizuoti jaunų mergaičių ratelius.

D. Tauta: Didžiausias pavojus šiandien tautai yra ne paklydimas, bet mirtis. Todėl ir visų budėjimas turi būti didžiausias.

Didžiausias lietuvybės išlaikytojas šalia šeimos, šiandien svetimoje žemėje yra mūsų vargo mokyklos, lietuviškos parapijos, ir lietuviški vienuolynai.

Kalba — tautinės sąmonės išlaikytoja, dvasios ir kultūros kėlėja. Papročiai, tautiniai šokiai, daina ir giesmė.

E. Valstybė. L.K.M. Draugija gimė kovoje už nepriklausomybę, ją gynė visuomet, šiandien prie bendros kovos turi aktyviai prisidėti. Nežiūrėti į laisvinimo komitetus ar komitetą kaip politiką, bet visų bendrą kovą už Tėvynės laisvę. Remti visais būdais tuos, ar tą komitetą ir, jei galima, net aktyviai prisidėti. Skelbti idealą bendros kovos, bendromis jėgomis ieškant vienybės tarp veiksnių.

III. Organizacija. Kaip ji augo ir kokia ji buvo prieš didžiąją pasaulio katastrofą ir mūsų tautos nelaimę, mes gerai žinome ir lenkiame savo galvas prieš ją.

Kokia ji turi būti, dar tebėra visų mūsų troškimas: apjungti visas lietuves katalikes moteris visame pasaulyje į bendrą veikimą ir susiklausymą.

K.L.K.M. Draugija jau turi savo ryškų veidą, savo tradicijas, savo nuostatus ir t.t. Šiandien jai reikia plėsti savo veikimą ir pačiai augti, steigti skyrius visose lietuvių kolonijose.

despotijos pamatams, LK Moterų D-jos vadovybė žebenkšties vikrumu dabojo, kad nebūtų praleista nė viena proga moterų teisinei padėčiai pagerinti. Ji atstovavo moteris visuose lietuvių pasitarimuose, o kai būdavo užsimanoma apsieiti be moterų dalyvavimo. jos nepabūgdavo ir saviesiems kietą žodį pasakyti.

Taip atsitiko tada, kada Vilniuje susirinko lietuvių konferencija, parinkusi ir Lietuvos Tarybą. Moterų atstovės konferencijon nebuvo pakviestos, Lietuvos Tarybon nebuvo įleista nė vienos moters. Jos pasijuto įžeistos ir savo protestą pareiškė LK Moterų D-jos sukviestame didžiuliame mitinge Kaune. Rezoliuciją, reikalaujančią įvesti moterį į Lietuvos Tarybą, pasirašė tūkstančiai moterų visuose Lietuvos kampuose. Vilniškė LK Moterų D-ja įteikė L. Tarybos prezidijumui pareiškimą, kad Lietuvos moterų pasitikėjimą turės tik tokia valdžia, kuri pakvies ir moteris prie Lietuvos atstatymo darbo lygiomis teisėmis su vyrais.

Kai Taryba pradėjo rašyti laikinosios konstitucijos metmenis, LK Moterų D-ja iškėlė moterų teisių sulyginimo klausimą. Tarybos nariai tuo reikalu suskilo — atsirado tokių, kurie pasisakė prieš teisių sulyginimą, tačiau reikalas vistiek buvo išspręstas teigiamai, nes nugalėjo gyvenamo momento svarbumas bei Lietuvos moterų susipratimas ir organizuotumas .

Kai atėjo laikas rinkti Lietuvos Steigiamąjį Seimą, moterys jau buvo išsikovojusios ir balsavimo ir kandidatavimo teisę. Bene septynios buvo išrinktos seimo nariais. Joms teko budėti, kad teisių lygybė būtų garantuota ir Steigiamojo Seimo. Už jų stovėjo LKM D-ja, jau tada turėjusi savo skyrius beveik kiekvienoje parapijoje. Šį kartą nė viena partija nebedrįso kelti rankos prieš moterų pilietinių teisių sulyginimą. Dabar atėjo laikas pravesti seime ir civilinių teisių sulyginimo įstatymą, kuris atitaisė moterims darytas skriaudas turto, paveldėjimo ir kitose srityse. Tas įstatymas buvo parengtas LK Moterų D-jos pastangomis. Ji suorganizavo ir visuomenės opiniją už reformos pravedimą. Taip buvo įveikta viena socialinė liga, su kuria kovoti buvo susikūrusi LKM D-ja.

2. Kitai socialinių negerovių grupei priklausė girtybė ir dorinės sveikatos žalojimas. LK Moterų D-ja jau 1911 m. pradėjo kovą su besaikiu girtuokliavimu, pradėdama kurti savo skyriuose blaivininkių būrelius. Imtasi ne tik aiškinti girtuokliavimo žalą, bet ir lenkti moteris praktiškai skleisti blaivybę darant blaivias šeimynines ir viešąsias vaišes, o vėliau, per savo stipriai pasireiškusią šeimininkių sekcją, organzuoti vaisių sulčių gamybą ir vartojimą. Šiame darbe didelis draugijos talkininkas buvo Sibiro tremty žuvęs agronomas J. Valatka ir Dotnuvos Akademijos studentės.

Kovą su ištvirkavimu d-ja rimtai aptarė savo 1920 m. konferencijoje. Iš Rusijos paveldėtas prostitucijos reglamentavimas buvo bjaurus šašas santūrios lietuvių tautos dvasiniame kūne. Konferencija atkreipė vyriausybės dėmesį, kad moterys būtų įtrauktos į kovą su ištvirkavimu ir kad prostitucijos legalizavimas tada buvusioje formoje būtų panaikintas. Per moteris atstoves tas klausimas perkeltas į seimą, kuriam 1925 m. buvo įteikti net du įstatymų projektai. Rašyti memorandumai vyriausybei, kelta visuomenės opinija prieš prostitucijos reglamentaciją. Per paskaitas ir straipsnius buvo skleidžiama mintis, kad už tuos pačius dorinius nusikaltimus vyrai ir moterys laikytini vienodai atsakingi — o ne visą naštą sumesti ant moters pečių, vyrą, šiuo atveju bent jau lygų kaltininką, paslėpiant už nuleistos uždangos ar nakties šešėlyje. Kovoje su prostitucijos reglamentacija didelių nuopelnų turi dr. P. Kalvaitytė.

Ir Lietuvoje jau buvo atsiradę bjaurių savanaudžių, kurie ėmė tamsiuose urvuose gaminti ir jaunimui į rankas kišti pornografinius raštus ir vaizdus. LK Moterų D-ja pirmoji paskelbė kovą tiems jaunimo sielos teršėjams, nuolat primindama Vid. Reikalų Ministerijos organams pareigą budėti ir nurodydama pasirodžiusią nusikalstamą medžiagą. Draugija ypatingai budėjo, kad doriniai slidžios filmos nepatektų į kino teatrų ekranus.

3. Moters rūpestis, kad žmogus nešaltų ir nealktų. Ypatingu rūpestingumu d-ja domėjosi šeimos sveikata ir socialine jos gerove. Kai užsimota įvesti Lietuvoje civilinė metrikacija, LK Moterų D-ja įrodinėjo, kad su ja ateinąs šeimos ryšių atpalaidavimas labai susilpnins mažą skaičiumi lietuvių tautą, todėl civilinė metrikacija būtų visaip žalinga.

Karas ir okupacijos buvo palikusios Lietuvoje nemaža pavargėlių. D-jos vadovybė ragino vyriausybę ir savo skyrius susirūpinti jų globa steigiant atitinkamas prieglaudas. Būta 16 vietų, kur pati d-ja laikė senelių prieglaudas, o daugelyje vietų jas parėmė ten, kur jas laikė parapijos, savivaldybės ar labdaros organizacijos. Toks pat dėmesys buvo skiriamas ir našlaitynams.

Didelis posūkis šios rūšies darbuose buvo 1929 m. konferencija, kuri įkūrė Mergaičių Globos Sekciją teikti visokeriopą pagalbą mergaitėms ir jaunoms moterims, pradedančioms savarankišką gyvenimą. Siekdama savo tikslų, sekcija "per spaudą ir kitais būdais įspėdavo mergaites dėl gresiančių joms pavojų ir nurodydavo priemones joms išvengti; kūrė įvairias įstaigas, kurios padėjo įsigyti profesiją, davė pigų laikiną ar nuolatinį pragyvenimą, padėjo susirasti darbą; gelbėjo puolusias ir teikė joms materialinę ir moralinę paramą; mergaitėms keleivėms apsaugoti turėjo stočių misijas". Sekcija dirbo kartu su Caritas centru ir Pabaltijo Motinoms ir Vaikams Globoti S-ga.

Po dviejų metų sekcija įsteigė Kaune darbo

Šv. Tėvo žodis moterims

Rugsėjo mėn. 30 d. šv. Tėvas, Pijus XII, priėmė audiencijoje 14-jo Tarptautinio Katalikių Moterų Kongreso dalyves. Tarptautinė Kat. Moterų Sąjunga jungia įvairių tautų moterų katalikiškas organizacijas visame pasaulyje ir turi 36 milijonus narių. Šiame kongerse lietuves moteris atstovavo Genovaitė Kaneb ir Vaitekūnienė (Watkins) iš JAV, Worcester, Mass, ir Venskuvienė iš Paryžiaus.

Šios audiencijos proga šv. Tėvas pasakė kalbą, kurioje moters misiją pasaulyje apibūdino, kaip tiesos, meilės ir veikimo (akcijos) apaštalavimą.

Klaidingai suprantama arba nepažįstama tiesa

Tiesos skelbimas arba jos apaštalavimas yra pirmaeilės reikšmės. Norint šių laikų civilizaciją, patekusią į klystkeles, sugrąžinti į tinkamas vėžes, reikia visų pirma atstatyti principus ir atitaisyti idėjas, kurios jai vadovauja.

Trys pagrindinės mintys turi rodyti kryptį moterų apaštalavimui: moterų santykis su Dievu, jos ryšys su Kristumi ir priklausomybė Bažnyčiai.

"Šių laikų žmonių mažiausiai suprantama tiesa, bent dabartinėse pažiūrose, o jums turinti pagrindinės reikšmės, tai moters santykis su Dievu. Moterį sutvėrė Dievas. Ji Jam skolinga už gyvybę, savo prigimties bruožus, savo pašaukimą žemėje ir paskyrimą amžinybėje, kur apvainikuos jos ištikimą misijos vykdymą."

Ši tiesa turi būti stipriai primenama žmonėms, skęstantiems romanų, teatrų ir filmų skleidžiamose masėms idėjose, kurios giliai iškraipo teisingas pažiūras į moterį.

Moters gerbimas ir jos vaidmens pripažinimas yra glaudžiai susijęs su religinėmis pažiūromis tos visuomenės, kuriai ji priklauso. Tiesos tarnyboje pirmas moters apaštalavimo uždavinys yra — atstatyti visoje pilnumoje žmonių tikėjimą į Dievą, nes Dievas yra jūsų būties šaltinis ir galutinis siekiamasis tikslas.

Marija

Pažymėjęs moters vaidmenį motinystėje ir mergystėje ir nušvietęs moters priklausomybę Kristui, šv. Tėvas ragino savo klausytojas įsisąmoninti savo lyties garbę.

"Tas įvyko moteriai, kad Aukščiausiojo Visagalybė apdengė savo šešėliu ir antras Šv. Trejybės asmuo priėmė sau kūną ir kraują, be vyro bendradarbiavimo. Jei gyvenimas mums sako, iki kokios pažeminimo ir nedorybės gelmės moteris gali nupulti, Marija rodo, kaip aukštai moteris gali iškilti Kristuje ir per Kristų, kiek ji gali pakilti aukščiau už visus kūrinius. Kuri civilizacija, kuri religija yra kada nors iškėlusi moters idealą iki tokios aukštumos, ją išaukštinusi iki tokios tobulybės?"

"Šių laikų humanizmas, laicizmas, marksistinė propaganda, labiausiai ištobulėjusios ir plačiausiai paplitusios nekrikščioniškos religijos nieko nepasiūlo, kas galėtų būti lyginama su ta vizija, tuo pačiu metu tokia garbinga ir tokia nuolankia, tokia nepaprasta ir drauge taip lengvai pasiekiama."

Bažnyčios teikiamas autoritetas

Katalikė moteris, imdamasi apaštalavimo, yra tuojau įvairių jai siūlomų idėjų, pažiūrų, pakraipų ir sistemų iš visų pusių apspintama. Kaip ji lengviau ir saugiau susivoks? Tiesioginiai semdama iš gyvojo šviesos šaltinio, kurį Viešpats yra palikęs savo Bažnyčioje".

"Kol moteris pasilieka Bažnyčios vadovybėje, kol priima jos mokslą ir vykdo jos nurodymus, tol ji gali džiaugtis be galo brangiu tikrumu, kurs suteikia visiems jos užsimojimams pačios Bažnyčios teikiamą autoritetą ir tvirtumą".

Klusnumas ir laisvė

Ar klusnumas Bažnyčiai paneigia, kaip kartais yra manoma, krikščionių laisvę ir iniciatyvą? Ar krikščionis yra mažiau laisvas negu netikėlis? Anaiptol.

"Bažnyčios hierarchija nėra visa Bažnyčia ir nevykdo savo galios iš viršaus, kaip pasaulinė valdžia, kuri valdo savo pavaldinius vien teisinėje plotmėje".

"Jūs esate mistinio Kristaus Kūno nariai, įskiepyti į Jį kaip į organizmą, vienos Dvasios gaivinamą, gyvą ta pačia gyvybe. Narių vienybė su galva jokiu būdu nereikalauja išsižadėti savo savarankiškumo arba atsisakyti savo uždavinių; priešingai, galva nuolat gauna naujų paskatų, kurios ją įgalina stipriai ir tiksliai veikti, tobulame darnume su visais kitais nariais, viso kūno bendram labui.

Meilė visų darbų įkvėpėja

Tiesos apaštalavimas didele dalimi bus ne-

---

namus, kur buvo 50 lovų. Ten buvo rengiami įvairūs kursai amatui įsigyti, ten gaudavo nakvynę keleivės, laikiną prieglaudą iš kalėjimo išėjusios, kurios negalėjo grįžti į savo šeimas; ten prisiglausdavo puolusios mergaitės neštumo metu ir išėjusios iš ligoninės; joms buvo padedama visokiais būdais: suteikiant pastogę ir maistą, padedant patalpinti kūdikius į šeimas ir kūdikių namus, padedant susirasti darbą, apsaugojant nuo abortų, net savižudybės ir t.t. 1939 m. Mergaičių Globos Sekcija turėjo 1 globos namą, 2 darbo namus, 2 darbo tarpininkavimo biurus ir kelias stočių misijas. Kasmet globos namais pasinaudodavo apie 10.000 mergaičių, o darbo namais — apie 2.700 asmenų.

Dar nepaprastai didelį darbą dirbo 1931 m. įkurta Motinos ir Vaiko Sekcija. Jos darbas nusipelno šios sukakties proga atskiro straipsnio. Tikiuosi, kad jį parašys toji, kuri praktiškai Lietuvoje prie to darbo buvo prisidėjusi .

vaisingas, jei nebus meilės ir veikimo apaštalavimo lydimas.

Prieš duodamas nurodymų savo klausytojoms, o per jas 36 milijonams katalikių moterų, apie meilės praktikavimą, ypač varguomenės atžvilgiu, šv. Tėvas nurodė, kaip antgamtinė meilė įkvepia krikščionių veikimą.

Katalikų apaštalavimas yra daugiau negu tik perteikimas Bažnyčios mokslo, daugiau negu išdėstymas tikėjimo tiesų ir dorovės dėsnių.

"Nors toks mokymas yra būtinas, bet jo negalima laikyti pagrindiniu: esminis dalykas yra tų tiesų vykdymas, su gyva meile, kuri yra veiklos įkvėpėja ir būtinai reikalinga tikėjimo pilnybei."

"Ši meilė turi spindėti apaštalo asmenyje: tai ji užkrečia tuos, kuriems skelbiama Evangelija, dar net prieš ją skelbiant, tai ją jis matys gimstant ir išsiskleidžiant savo globojamųjų širdyse, kaip gėlę išdygstant iš pasėtos sėklos..."

Apaštalavimo pasisekimas

Ir šv. Tėvas prieina šios išvados:

"Visų pirma jūsų apaštalavimo pasisekimas bus užtikrintas, jei pačios gausiai turėsite tos Dievo meilės, kuri, persunkdama žmogiškąją meilę, ją praplečia, sudievina ir įgalina pačiu kukliausiu žmogišku būdu pasiekti tą sielos vietelę, kur laisvas ir atsakingas asmuo išsižada savo puikybės, savimeilės, savo netvarkingų prisirišimų, kad galėtų atsiduoti jį pripildžiusiai Dievo meilei, kuri jį veda pagal savo planus."

Kantrybė apaštalavime

Šis meilės žygis į intymų sielos kampelį, didžiųjų pasiryžimų židinį, yra lėtas. Kliūčių yra daug. Apaštalui reikia ištvermės.

"Iš anksto kantriai nepasiruošę, nesitikėkite, kad Dievo dovanų turtai bus lengvai suprantami ir priimtini aistrų apakintiems, nuodėmingiems žmonėms".

"Išganymo tvarka nuteikia žmogiškas būtybes priimti ir puoselėti tai, kas dieviška; ji jas priima tokias menkas ir nepajėgias, kokios jos yra, ir ima jas formuoti, skaistinti, be atvangos jas taisyti, kaip kad motina priima vaiką tokį, kokį Dievas jai duoda, myli jį, jam aukoja savo laiką ir jėgas, kad kurią nors dieną jis taptų gyvenimui pasirengusiu žmogumi."

"Meilės didumo ir jos herojiškumo matas yra savo globojamųjų žmonių visų reikalų numatymas, su dideliu jautrumu ir iki mažiausių smulkmenų."

Paslaptinga aureolė

Apaštališkų pastangų regimas nepasisekimas neprivalo vesti apaštalo į nusiminimą. Jo pastangos nėra matuojamos žmogiškais matais.

"Tas, iš kurio visos jūsų pastangos galutinai kyla, kurs jus įgalina veikti ir suteikia pasisekimą, yra juk pats Dievas, kurio Apvaizda mums nesuvokiamais keliais apvainikuoja jas paslaptinga aureole."

Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos garbės narei ONUTEI PABEDINSKAITEI dėl jos mylimo brolio

a. a. ANTANO PABEDINSKO mirties

reiškia nuoširdžią užuojautą

KLKMoterų Dr-jos Centro Valdyba ir "Moters" Redakcija.

"Moters" administratorę mielą BRONĘ PABEDINSKIENĘ, mirus jos brangiam vyrui

a.a. ANTANUI PABEDINSKUI,

nuoširdžiai užjaučia ir kartu liūdi

KLKMoterų Dr-jos Centro Valdyba ir "Moters" Redakcija.

"Jei kartais pasekos yra kitokios, negu jūs tikėjotės, jei nenugalimos kliūtys sulaiko jūsų žengimą pirmyn, toje ar kitoje srityje, jei jūsų gryniausios intencijos yra išaiškinamos į blogą, ir tada jūs dar neturite jokio pagrindo pasiduoti nusiminimui."

"Jokia jūsų pastanga nėra veltui žuvusi, būkite tuo įsitikinusios, nes Viešpats jas mato ir skaičiuoja, bet Jis turi savo planų; Jis mato savo kūrinių visumą ir jos elementus tvarko pagal savo nuožiūrą. Palikite Jam galutinį sprendimą, nemažindamos savo uolumo ir neapleisdamos nieko, ko Jis iš jūsų reikalauja."

"Tuo būdu taip pat lengviau išvengsite apkartimo ar pavydo, kuris galėtų drumsti jūsų nuoširdumą ir jūsų santykių darnumą su kitais, veikiančiais toje pačioje apaštalavimo srityje."

Viltingas žvilgsnis į ateitį

Šv. Tėvas baigia savo kalbą su viltimi žvelgdamas į ateitį. "Iš tikrųjų, jis sako, rimti pavojai nesiliauja grėsę žmonijai, pasidalinusiai į priešiškas grupes imtynėse su negailestingo materializmo veržlia pagunda, kuris šios žemės gerybių egoistiniu troškimu, ir dar labiau pasibiaurėtinu kolektyvine žmonių ir ištisų tautų priespauda, stengiasi palikti žmogų vieną patį, visai atitraukdamas jį nuo Dievo."

"Galutinis krikščionybės laimėjimas jums gali atrodyti dar tolimas, bet jūs žinote, kad reikia nešti akmenį po akmenio šventajam miestui statyti, kurs kada nors priglaus meilėje ir laimėje visus Tėvo vaikus."

"Lėtai, bet tikrai pastatas kyla; iš tolo kratykitės abejonės ar nusiminimo, atminkite Viešpaties nuolatinės pagalbos ir garbingo atėjimo pažadėjimą. "Pasaulyje jūs turėsite suspaudimų, sakė Jis saviesiems, bet nebijokite! Aš nugalėjau pasaulį!"

Sulietuvino **S. F.**

Z. DAUGVAINIENĖ

Kanados L.K. Moterų Draugijos suvažiavimas

Rugpiūčio 3d. Toronte įvyko Kanados Liet. Kat. Moterų Dr-jos suvažiavimas. Dalyvavo C. V-ba, Montrealio ir Toronto skyrių atstovės ir šių skyrių dvasios vadai.

Suvažiavimas pradėtas iškilmingomis pamaldomis Šv. Jono Kr. parapijos bažnyčioje. Kun. J. Kubilius, SJ, atlaikė šv. Mišias, o kun. Ažubalis pasakė pamokslą. Montrealio Aušros Vartų ir Šv. Jono Kr. parapijos skyriai pamaldose dalyvavo su savo vėliavomis. Šv. Mišių metu visos suvažiavimo dalyvės priėmė šv. Komuniją.

Po pamaldų Šv. Jono Kr. parapijos skyriaus pirm. O. Jonaitienė suvažiavimo dalyves pakvietė pusryčių į savo parapijos muzikos salę. Pasisveikinusios, susipažinusios ir pasivaišinusios visos dalyvės vyko į Prisikėlimo parapijos patalpas pradėti darbo.

Suvažiavimo posėdį atidarė C. V-bos pirm. p. Giriūnienė, paprašydama kun. Kubilių sukalbėti maldą ir pakviesdama prezidiuman p. Pabedinskienę ir p. Jonaitienę pirmininkauti, o p. Murauskienę ir p. Petrauskienę sekretoriauti.

Kun. Kubilius, SJ, savo labai turiningoje paskaitoje trumpai aptarė katalikių moterų veiklos svarbą išeivijoje ir gaires, kurių prisilaikydamos turėtų eiti. Pagrindinis tikslas: moters asmenybės ugdymas. Būdai šiam tikslui siekti turi būti kiti, negu buvo Lietuvoje. Moterys turėtų ypač daug dėmesio kreipti į šeimos reikalus, aktyviai dalyvauti organizacijose, prisidėti prie bendros kovos už lygias moters teises darbe ir visuomenėje, padėti ligoniams ir nelaimėn patekusiems. Mūsų tauta yra mirties pavojuje, todėl budėjimas turi būti didžiausias. Kat. Moterų Dr-ja turi stengtis visose kolonijose įsteigti savo skyrius ir įtemptai dirbti.

Pranešimus apie savo skyrių veiklą padarė Montrealio Aušros Vartų parap. sk. pirm. p. Gabaliauskienė, Toronto Šv. Jono Kr. parap. skyr. pirm. p. Jonaitienė ir Prisikėlimo parap. skyr. pirm. p. Karkienė. Iš pranešimų buvo matyti, kad skyriai veikia gerai. Tiek socialiniai, tiek kultūriniai, tiek lietuvybės reikalai niekur nėra užmiršti.

C. Valdybos veiklos apžvalgą padarė C. V-bos pirm. p. Giriūnienė.

Išsamų "Moters"" redaktorės, p. St. Prapuolenytės pranešimą raštu perskaitė p. Giriūnienė. Pati redaktorė suvažiaviman atvykti negalėjo. Iš šio redaktorės ir, vėliau, administratorės p. Pabedinskienės pranešimų matėme, kiek daug darbo, kiek vargo, kiek pasiaukojimo yra įdėta ir dedama į šio žurnalo leidimą ir palaikymą. Deja, "Moteris", nors labai mėgiama Kanadoje, jos daugiau išplatinama Amerikoje. KLK Moterys turėtų daugiau rinkti prenumeratų, daugiau rūpintis savo žurnalu.

Suvažiavime buvo pakeisti kai kurie KLK Moterų Dr-jos įstatų punktai, daugiau pritaikyti šių dienų reikalavimams.

Centro Valdybos būstinė iš Montrealio perkeliama į Torontą. Bus patogiau. Toronte spausdinama "Moteris", Toronte yra jos redakcija ir administracija, o jų nuolatinis ir glaudus ryšys su Centro Valdyba yra būtinas.

Centro Valdybon išrinktosios torontiškės (kiek vėliau susirinkusios pirmo posėdžio) pasiskirstė pareigomis taip: pirmininkė Daugvainienė, vicepirm. Dalindienė, sekretorė Sungailienė,

Kanados Liet. Kat. Moterų Dr-jos suvažiavimas, įvykęs 1957m. rugpiūčio mėn. 3-4 d.d. Toronte

KALĖDŲ ŠVENČIŲ ir NAUJŲJŲ METŲ proga "Moters" žurnalo Redakšcija sveikina visas savo mielas bendradarbes, platintojas bei skaitytojas, linkėdama joms ir jų artimiesiems dvasinio kalėdinio džiaugsmo ir šventiškos laimės jų šeimose.

Šventųjų Kūčių vakarą ne visos sesės lietuvės galės sėstis prie švento Kūčių stalo. Daug kas liūdės mirusiųjų, ištremtųjų ir atskirtųjų brangių asmenų, pasilikusių tėvynėje.

Šį šventąjį vakarą ypatingai mūsų jausmai ir linkėjimai yra skiriami toms lietuvėms, kurios vargsta tėvynėje ir ištrėmime tolimuose Azijos plotuose.

FULTON OURSLER

Bėgimas į Egiptą

Erodas pamėlynavo sužinojęs, kad tie paslaptingieji išminčiai išslydo iš jo rankų.

Kuriuo keliu jie nuėjo? Jo sekliai išjodinėjo visus kelius — į Jericho pusę ir skersai Transjordanijos dykumos, skersai ir išilgai šiaurės provincijos, per Samariją ir abi Galilėjas ir per Siriją iki tolimųjų rytų.

Nesurado.

Jietimis sekliams buvo prigrasinta surasti išminčius, bet jie sugrįžo tuščiomis rankomis. Tuomet kažkas sprogo Erodo sieloje — jį apėmė velniškas siaubas.

— Nors ir pats pragaras eitų prieš mane, vistiek aš surasiu tą nepaprastą kūdikį.

Tai buvo vienintelė nirtulinga mintis, nerimstanti jo galvoje. Vienas dalykas, kurį jis žinojo, buvo tas, kad kūdikis buvo gimęs Betliejuje. Bet juk tirštai apgyventame Betliejuje buvo daug kūdikių. Ir kaip surasti tikrąjį?

Baisi mintis atėjo jam galvon, ir valandėlę net jis pats nesiryžo. Ne. Geriau jis nebandys šio būdo. Jau net pati Roma septynetą kartų jį buvo įspėjusi nuo jo daromų žiaurumų. Senovės laikais Roma niekada nebijodavo žiaurumų, bet prie taikiojo Augusto buvo nustatytos tam tikros ribos.

Vienas dalykas, dėl kurio gelsvaodis Erodas labiausiai bijojo, buvo jo karūna. Kūdikis galėjo atimti iš jo sostą, todėl reikėjo juo nusikratyti. Tačiau jis turėjo veikti atsargiai! Ar ne jis buvo Judėjos karalius?

Jo veidas pabalo nuo tokio nusprendimo: išgąsčio šauksmai vaidenosi ausyse. Vidurius raižė skausmas — ėmė prakaituoti iš silpnumo.

Bet kai karininkai pašaukti įėjo, jis įsakinėjo jiems aiškiai, trumpai ir tvirtai, dešinės rankos pirštais gniaužydamas durklą prie diržo. Tai buvo paskutinė priemonė, bet jei tai turi įvykti — tebūnie.

—Darykite, kaip įsakiau!

Tie karininkai turėjo išvykti iš rūmų, vesti kariuomenę į Betliejų ir vykdyti jo žiaurų įsakymą. Jie apsupo miestą, užėmė gatves, su paruoštais durtuvais ir iškeltomis jietimis įsiveržė į namus.

Pagal karaliaus įsakymą jie žudė kiekvieną vyriškos lyties kūdikį.

Nė vienas tų nekaltų kūdikių neliko gyvas — išskyrus Jėzų. Mat, Juozapas ir Marija paklausė sapne pasirodžiusio pranešėjo ir jau buvo apleidę šių masinių žudynių miestą. Jie atsisveikino su Ona ir Joachimu. Tada Juozapas užsodino motiną ir kūdikį ant asilo, o tas puikias dovanas, kurias išminčiai paliko, surišęs į ryšuliukus pririšo prie asilo šonų. Viena ranka paėmęs lazdą, antrąja laikydamas asilo pavadžius, Juozapas su šeima tamsoje iškeliavo iš Betliejaus į faraonų žemę — Eigiptą.

---

iždininkė Sakalauskienė, atstovė "Moters" reikalams Kulienė.

Suvažiavime priimtos šios rezoliucijos:

1. Dr. A. Užupienę pakelti garbės nare už ypatingus nuopelnus KLK Moterų Dr-jai ir taip pat p. Pabedinskaitę, kaip šios dr-jos narę nuo pat pirmųjų dr-jos įsisteigimo dienų Lietuvoje.

2. Išreikšti padėką buvusiai C. Valdybai už jos nuoširdų ir uolų darbą.

3. Išreikšti padėką p. Prapuolenytei, p. Pabedinskienei ir p. Juozapavičienei už "Moters" išleidimą, redagavimą ir administravimą.

4. Išreikšti padėką p. Gailiušienei Clevelande už surinkimą dviejų šimtų "Moters" prenumeratorių.

5. Suruošti šiais metais LK Moterų Dr-jos 50-ties gyvavimo metų minėjimą. Ta pat proga išleisti jubiliejinį "Moters" numerį.

6. Sklandesnei veiklai išvystyti prie dr-jos skyrių organizuoti mažesnius vienetus, atskirus ratelius.

7. Stengtis sueiti į artimesnį kontaktą su Amerikos lietuvėmis moterimis, tikslu ir ten įsteigti Liet. Kat. Moterų Dr-jos skyrius.

Suvažiavimo proga pasiųsti sveikinimai Arkivyskupui Skvireckui, Vyskupui Brizgiui, kan. Krupavičiui, Kat. Moterų organizacijų Sąjungai, Ateitininkų Federacijos Valdybai, KLB Krašto Valdybai ir Katalikų Federacijos Valdybai.

Suvažiavimas baigtas bendra vakariene Prisikėlimo parapijos kavinėje.

PRIE NYLO

Erodo sekliai jų jieškojo net Eigipte. Ar kas nematė plikagalvio staliaus, su mažute aukso spalvos, truputį pražilusia barzdele ir jo mėlynakės, tamsiaplaukės žmonos, kuri dar pati atrodo kaip vaikas, tačiau turi neapsakomai gražų kūdikį, o jo šypsnys, kaip saulės šviesa? Ne vieną kartą sekliai buvo prisiartinę labai arti. Mažoji šeima apsigyveno auksu blizgančiame Heliopolio mieste, kur kadaise Eigipto karalienė Kleopatra pastatė akmeninius obeliskus. Ir niekas tada nepagalvojo, kad po daugelio šimtų metų tie patys akmens paminklai, kuriuos Marija, Juozapas ir kūdikis Jėzus stebėjo, bus perkelti į Paryžių, Londoną, New Yorką, Konstantinopolį ir kitus, dabar žymius miestus, vėlesniais amžiais gimusųjų akims pamatyti.

Jie taip pat pamatė, kad Eigipto žmonės, nors ir beprasmiškai, tačiau labai nekentė žydų. Eigipte Marija ir Juozapas pažino antisemitizmą.

Tuo laiku, kai Jėzus ten buvo nugabentas, kai kurie Aleksandrijos šmeižėjai buvo beatgaiviną seną piktą melą. Jie skleidė pasaką, kad visi izraelitai, kuriuos Mozė išvedė į dykumą, buvę raupsuoti. Tai buvusi vienintelė priežastis, dėlko faraonas leidęs jiems pabėgti. Tokioje seno ir atkaklaus rasinio nesutikimo atmosferoje Marija ir Juozapas, pirmieji tremtiniai, turėjo rūpintis savo mažuoju sūneliu.

Nesvetingoje aplinkoje Jėzus išmoko vaikiškai kalbėti savo pirmąją maldą, stabmeldžių mieste, paskirtame visos eilės mistiškų dievų garbinimui. Jie gyveno tarp eigiptiečių, kurie darydavo vaikštynes prieš milžinišką vidudienio saulės dievo Ra akmens statulą; prieš Izidę — jo motiną, Ozyrį — tėvą ir jų sūnų Horą; taip pat ir prieš raguotą šventą jautį Apį ir šventą Bubasto katę. Tokioje neapykantos ir baimės atmosferoje, Jėzaus motina, liūliuodama jį lopšyje, mokė maldos žodžių, sakydama:

— Klausyk, Izraeli! Viešpats mūsų Dievas, yra vienintelis Dievas!

Jų naujieji namai Heliopolyje buvo kokie dešimt mylių nuo piramidžių; čia jie juto mažiau neapykantos, nei Aleksandrijoje. Kada tik turėdamas laiko, Juozapas — o jis buvo gavęs darbo pagal savo amatą — jieškojo keleivių iš Palestinos provincijų, tikėdamasis naujienų iš namų.

Tačiau nė viena naujiena nebuvo gera. Erodo įsiutimas ėjo vis smarkyn.

Beveik dvejetą metų praslinko, kol Juozapas vėl susilaukė kito antgamtinio ženklo.

Dar kartą angelas sutrukdė jų apmirusį gyvenimą ženklu iš kito pasaulio.

Paskutiniame sapne Juozapas regėjime sulaukė angelo naujienos, kuris jam pranešė:

— Kelkis, imki savo kūdikį ir grįžki į Izraelio žemę, nes tie, kurie jieškojo kūdikio gyvybės, jau mirė.

Jie mirė! Jie — tai Erodas! Jis buvo karalius ir, apie save kalbėdamas, sakydavo: "Mes šitai — mes tai". Tad ir angelas, pranešdamas apie jo mirtį, vartojo daugiskaitą.

Be jokių abejonių Juozapas ir Marija paklausė angelo nurodymo. Juozapas pašoko iš miego ir tuojau pradėjo krautis savo ryšulius. Sodindamas kūdikį ir motiną ant asilo, jis vėl pasisuko link žaliai geltonos Sinajaus dykumos, kur jo protėviai keturiasdešimt metų klajojo po išbėgimo iš faraono nelaisvės. Anapus tolimos dykumos gulėjo jo tėviškės žemė Judėja.

Jėzaus vaikystė

Kai Jėzus šimoko vaikščioti, jis bėgiodavo paskui savo motiną ir dainuodavo kartu su ja besidarbuojančia namuose. Jis žaisdavo medžio skiedromis ir laivukais, kuriuos jam Juozapas išdrožinėdavo. Visur ir visada jį lydėdavo šypsena, tačiau jau nuo kūdikystės jis mėgdavo būti vienas: atrodydavo, kad jis svajoja ir sapnuoja.

Marija ir Juozapas žiūrėjo, kad Jėzus būtų gerai mokomas griežtoje Šamajaus mokykloje. Pasodintas ant sinagogos grindų, Jėzus buvo mokomas Šventojo Rašto nuo pat pradžios ir apie žydų tautos pranašus.

Vertė **L. M.**

Rafaelio La Perla — Šventoji šeima. (1519 - 20). Šis paveikslas buvo pieštas didikui Liudvikui Canossa, Bayeux vyskupui. Jis buvo Canossa šeimos nuosavybė iki 1604 m. Veronoje, paskui jis pateko į Gonzagos galeriją Mantuoje. 1627 m. Perla — Šventoji šeima — su kitomis brangenybėmis kunigaikščio Vincenzos rinkinio buvo parduotas Anglijos karaliui Karoliui I. Po karaliaus nužudymo paveikslas buvo parduotas Pilypui IV, Ispanijos karaliui, ir dabar yra Prado muziejuje Madride, Ispanijoje.

Vaikų literatūros idealas

Sonės Tomarienės kalba, pasakyta 1957. IX. 29, premijos už vaikų literatūrą įteikimo proga

Vaikų grožinę literatūrą savo esmėje būtų galima palyginti paukščiui. Kad galėtų lakioti, paukščiui yra reikalingi du sparnai: su vienu sparnu jis bejėgis tik spurdėtų pažeme. Vaikų literatūra, kad pakiltų į grožinės literatūros erdves, taip pat turi turėti du sparnus. Vienas sparnas yra rašytojo fantazija, pažadinanti vaiko mintį ir vaizduotę, sukelianti jam įdomumą ir norą skaityti. Antrasis sparnas yra pats rašymo būdas, kuris turi būti lengvas, gyvas, vaizdus, paremtas vaiko psichologija, pasiekiąs vaiko jausmus, jo širdį.

Jei kūriny tik fantastiniai nuotykiai, nors ir įdomiausi, bet sausai ir banaliai pavaizduoti — tai bus tik viensparnis paukštis, kokie yra vadinamieji "komikai", kurie niekados neprilėks vienu savo sparnu nei pačios žemutinės meno medžio šakos. Iš kitos pusės, kūrinys su kilniausiomis mintimis ir idealais, nupieštais gražiausiais žodžiais, rinktiniais palyginimais ir dailiausiomis stiliaus puošmenomis, nepasieks vaiko širdies, jei neturės pirmojo sparno — vaizduotės. Taigi, blogai daro tie, kurie išnaudoja vaiko prigimtą smalsumą, penėdami jį menkos vertės nuotykiais, kurie pernelyg jaudina vaiko vaizduotę, žaloja jo jausmus ir meninį skonį. Bet klysta ir tie, kurie vien tik gražiais žodžiais, be įdomaus turinio, bando vaikui įkalbėti augštus idealus, kaip tėvynės, artimo meilę ir kitas dorybes, bet permažai arba visai nejaudindami jo vaizduotės. Šitokie kūriniai užmuša vaiko norą skaityti, atstumia jį nuo knygos.

Taip, du sparnai — bet ar jų gana? A, turi sparnus kregždė, turi ir višta. Bet koks skirtumas! Ak, ne visoms vaikų literatūros knygoms pasiseka kaip kregždėms išlėkti į augštąsias meno padanges. O kodėl? O todėl, kad knygai, kaip ir paukščiui neužtenka vien sparnų.

Paukščiui dar reikalingas **mokėjimas** skraidyti, o kūrėjui reikalingas talentas. Sunku pasakyti, ar kas gimsta su tikru dideliu talentu rašyti. Kaip paukštis gimsta su dideliu troškimu skraidyti, o paskui jau pats miklina ir visą amžių nepaliaudamas stiprina savo sparnus lakiojimu, taip gal ir rašytojas gimsta su dideliu troškimu kurti, bet visą gyvenimą turi pats lavinti tą kūrybinį troškimą ir nepaliaudamas rašyti, nes tik darbas išmiklina kūrybinius sparnus. Deja, paukštis laimingesnis už žmogų, nes gimsta jau sparnuotas. Rašytojas turi pats sau ir sparnus susikurti ir skraidyti jais išmokti.

Yra dar ir antra esminė paukščio ypatybė, kurios žmogus nemažiau jam pavydi ir už jo galią lakioti. Tai yra paukščio **giesmė.** Žmonės, nusižiūrėję į paukščius, ne tik pamėgdžioja jų lakiojimą, bet idealizuoja ir paukščių giedojimą. Palyginimas su lakštingala dainininkui ir poetui yra didžiausias pagyrimas. Mums, žmonėms, netgi atrodo, kad giesmė yra tartum paukščio siela, tartum kažkoks dangiškas pasireiškimas, perėjęs ribas visų žemiškųjų plunksnų. Nors mus žavi erelio skraidymas, bet širdį pagauna lakštingalos giesmė, o ne jo tvirtieji sparnai.

Kaip suaugusiųjų, taip ir vaikų literatūroje yra knygų, kurios lakštingalomis gieda. Jos retos, šitos knygos. Per tūkstančius metų žmonija yra prirašiusi milijonus knygų, bet šitų, į širdį giedančių knygų gal dar nei tūkstančio nepriskaitytumėm.

Tokia knyga, šalia savo fantazijos ir stiliaus sparnų, turi dar tą žodžiais neišsakomą ypatybę, tą dvasią, kuri paliečia skaitytojo sielos pačias gelmes, kuri jį išbudina, kuri jį patraukia ilgėtis ir siekti tikrojo žmoniškumo.

Rašytojo idealas yra siekti šitų pačių augščiausiųjų augštumų. Bet kol pasiekiame literatūroje augščiausiųjų žydrumų, kol pradedame lakioti kregždėmis ir giedoti lakštingalomis, turime pramokti nors žvirbliukais čiršketi. Mums, mažiems rašytojėliams, kaip štai aš, premija, kaip šiandieninė, yra lyg tam paukšteliui grūdelis, numestas ant ledo žiemą. Visi gerai žinome, kad gyvenimas už gimtosios tėvynės ribų rašytojui yra dviguba žiema. Pirma, jis nebegali lyg tas paukštis pasiekti gimtųjų laukų ir girių, kurios įkvepia ir palaiko jo kūrybinę giesmę. Antra, išmirštant senajai kartai, ištautėjant jaunajai kartai ir vis labiau sudolerėjant vidurinei kartai, rašytojas nebetenka sau skaitytojų,—jo giesmės, ar gražios ar menkos, nebėra kam klausytis.

Ir man, kaip tam žiemos žvirbliui, malonus šitas grūdelis — premija. Šita premija parodo, kad lietuvių visuomenė dar nori, kad mes, vaikų literatūros rašytojai, čiršketumėm, kad mums sustojus, neužstotų amžina žiemos tyla vaikų literatūroje. Todėl esu dėkinga jury komisijai, kuri mano darbą rado šios premijos vertą, ir Kanados Lietuvių Bendruomenės Kultūros Fondui, šį konkursą ir iškilmingą vakarą surengusiam ir mane į jį pakvietusiam. Širdingas ačiū mecenatams ir jums, brangioji lietuvių visuomene, kurie savo aukomis ir atvykimu pagerbėte vaikų literatūros kūrėjus.

Ir kad mano padėka nebūtų tik tušti žodžiai, pasižadu ir aš daugiau čiršketi — rašyti. O už jūsų grūdelį noriu atsilyginti nors sparnų paplazdenimu — tai yra, kitą metą pasižadu išleisti gražiai iliustruotą naują pasakų knygą vaikams.

Tai ilsėtis girioj gera,
Kur žalieji medžiai šnera,
Kur lapeliai, rodos, šneka,
Pasakas senovės seka!

Liet. Kat. Moterų Draugijos veikla Kanadoje

Hamiltono skyrius

Į Centro Valdybos kreipimąsi steigti skyrius, pirmasis atsiliepė Hamiltonas. 1949 m. rugpjūčio mėn. kun. dr. J. Tadarausko ir Pr. Žymantienės iniciatyva įsikūrė LKM D-jos skyrius Hamiltone. Į steigiamąjį skyriaus susirinkimą atvyko apie 40 moterų ir buvo išrinkta valdyba: Pr. Žymantienė — pirm., L. Meškauskienė, Baltrukonienė, Kiežinaitytė, J. Kazlauskienė. Pirmaisiais metais buvo surengtas šokių vakaras ir iš gauto pelno pasiųsta Vokietijon siuntinių. Suruoštos bendros parapijos Kūčios, bei vaikams eglutė. Kiekvienais metais katalikės moterys ruošdavo Motinos dienos minėjimą, tik 1953 m. minėjimo ruošimas pavestas Bendruomenei. Nuo įsikūrimo pradžios iki 1954 m. balandžio mėn. buvo šelpiamas kas mėnesį po $5 vienas džiovininkas Vokietijoje, o vėliau, įsikūrus Šalpos Fondui Hamiltone, reguliarus šelpimas pavestas jam, o kat. mot. skiria tam reikalui 10% nuo kiekvieno savo parengimo. Didesnės vienkartinės sumos buvo siunčiamos Vokietijon per Tėvą Bernatonį iki 1956 m. Tiesiogiai gauti prašymai iš ligonių Vokietijoje dažniausiai, jei kasos stovis leido, buvo patenkinti.

Didelę veiklos dalį sudaro ligonių lankymas, kurių Hamiltone yra apsčiai, ypač didelis dėmesys kreipiamas į sanatorijoje gulinčius. 1951-52 m. gulinčiųjų skaičius siekė net dešimtį. Kas mėnesį jie buvo aplankomi ir kiekvieną kartą apdovanojami knygomis, laikraščiais, gėlėmis, skanumynais, o per didžiąsias šventes kiekvienas gaudavo po didesnę dovaną. Taip pat yra lankomi ir kiti ligoniai, kurie serga ilgesnį laiką ir kurie yra mums žinomi.

1951 m. skyrius įsteigė pirmąjį Hamiltone Vasario 16 gimnazijos būrelį, kuris veikė iki 1953 m., o vėliau atsiradus daugiau Vasario 16 gimnazijos rėmėjų būrelių, Katalikių Moterų būrelis persitvarkė į Saleziečių gimnazijos rėmėjų būrelį, kuris ir dabar sėkmingai veikia. Hamiltono skyrius taip pat nepamiršo ir katalikiškosios spaudos: "Tėv. Žiburiai" pirmaisiais kūrimosi metais buvo porą sykių sušelpti didesnėmis sumomis, keletą kartų buvo skirtos aukos "Moterų Žodžio" puslapio išlaikymui "TŽ". Pasirodžius žurnalui "Moteris", pirmuosius žingsnius žengti finansiniai pagelbėjo Hamiltono skyrius ,taip pat kiekvienais metais yra užprenumeruojami kat. laikraščiai arba žurnalai ligoniams Vokietijoje arba Hamiltono sanatorijoje.

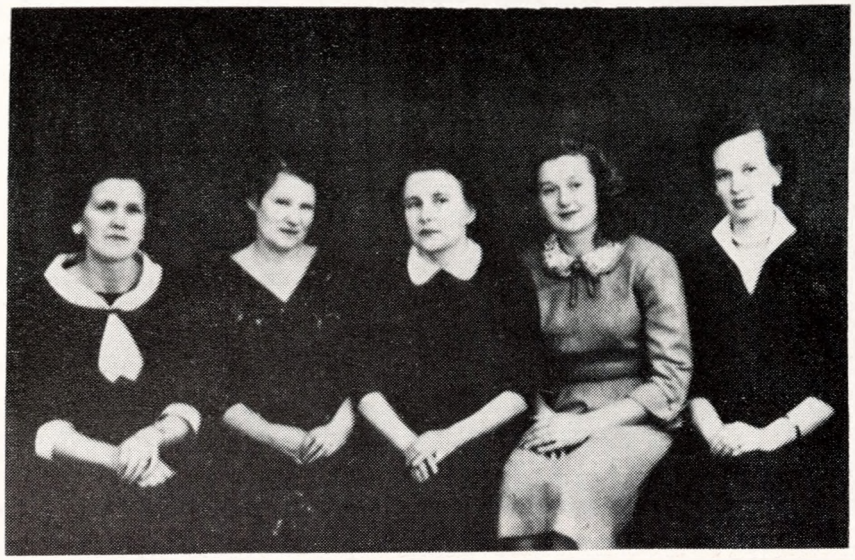

Dabartinė Hamiltono skyriaus valdyba. Iš kairės: D. Jonikienė, M. Tumaitienė, M. Vaitonienė (pirm.), Z. Rickiene ir A. Žilvytienė.

Skyrius kiekvienais metais iškilmingai atšvenčia Žolinę ir Marijos Nekalto Prasidėjimo šventes bendra komunija, paskui bendrais pusryčiais arba arbatėle po pietų. Rengiamos parapijos moterims paskaitos, uoliai prisidedama prie parapijos gyvenimo. Tuo metu, kai Hamiltone vyko bažnyčios statymas, skyrius aukojo pagal kasos tuometinius išteklius. Kasmet yra šelpiama Hamiltono vysk. Valančiaus šeštadieninė pradžios mokykla. Vasarą ruošiamos šeimų gegužinės - išvykos, kur vaikučiai mokomi žaisti tautinius žaidimus ir bendrai sudaroma proga jaunimui pabendrauti lietuviškoje aplinkoje.

Lėšų telkimui, kurios panaudojamos šalpai ir kultūros reikalams, Hamiltono LKM D-jos skyrius ruošia šokių vakarus, loterijas, bei vakarienes, kurios praeina gražioje nuotaikoje ir įgalina skyrių atlikti užsimotus darbus. Skyriui nuo įsikūrimo pradžios vadovavo: Pr. Žymantienė, M. Vaitonienė, D. Kazlauskienė, M. Tumaitienė ir K. Meškauskienė, kuri skyriui vadovavo net tris metus. Dabartinę valdybą sudaro: M. Vaitonienė, pirm., Z. Rickienė, vicepirm., M. Tumaitienė, sekret., A. Žilvytienė, kasin., D. Jonikienė, ligonių lankymas. Skyriaus dvasios vadu yra kun. dr. J. Tadarauskas.

Hamiltono Skyriaus valdyba 1955 m. Iš kairės į dešinę: E. Mikalonienė, J. Ambraziejienė, K. Meškauskienė — pirm., S. Prapuolenytė; stovi: A. Mačiulaitienė ir M. Tumaitienė. Trūksta Z. Rickienės

Montrealio skyrius

L.K. Mot. Dr-jos Montrealio Skyrius įsisteigė 1950.

1952 m. Montrealio Skyrius persiorganizavo. Kad sustiprinti ir išplėsti skyriaus veiklą buvo susirinkęs didesnis būrelis moterų, kovo mėn. 23 d., vadovaujant Tėvui dr. Kaz. Pečkiui. Valdybon išrinktos: Elena Navikėnienė — pirm. Ona Motuziene — vicepirm., Goda Rudinskienė — sekretorė, Aldona Mališkienė — ižd., Valentina Piešienė — valdybos narė.

Navikėnienei pirmininkaujant dvejus metus, skyriaus veikla pagyvėjo. Vėliau pirmininkavo Eugenija Lukošienė, Ona Čečkauskienė, Monika Povilaitiene ir dabar Adelė Gabalienė.

Draugija daug dėmesio kreipia į religinę, kultūrinę, organizacinę, socialinę, tautinę ir labdaros veiklą.

Montrealyje Moterų dr-jos skyrius savo darbais yra pasižymėjęs kaip veikliausia ir stipriausia organizacija.

Prie skyriaus veikia dar kultūrinis moterų ratelis Rosemonte, kuris renkasi reguliariai kas mėnesį.

Nuo 1952 metų skyrius turėjo 45 valdybos posėdžių, 35 visuot. susirin-

Liet. Kat. Moterų D-jos Montreealio skyriaus valdyba 1952 m. Sėdi iš kairės: Elena Navikėnienė (pirm.), Tėvas dr. K. Pečkys — dvasios vadas, Ona Motuzienė — vicepirm. Stovi iš kairės: Goda Rudinskienė — sekretorė, V. Piešinienė — valdybos narė ir Aldona Mališkienė — iždininkė

kimus, suruošta 17 paskaitų; suruošta 28 parengimai, 4 išleistuvės, 3 priimtuvės. Apyvartos padaryta $7.800.

Skyriaus atstovės dalyvavo penkiuose Draugijos skyrių atstovių suvažiavimuose.

Kasmet mini Dr-jos Globėjos šventę, užprašydamos Šv. Mišias su bendra Komunija, iškilmingu posėdžiu ir pritaikinta paskaita bei vaišėmis.

Skyrius prisideda prie Motinos Dienos minėjimo su šv. Mišiomis ir bendra Komunija.

Dalyvauja religinėse ir tautinėse šventėse su organizacine vėliava.

Atstovaujama Bendruomenėje, Šalpos Fonde ir Tautos Fonde.

Draugijos skyrius Bažnyčios altoriui išmokėjo $1.500.00 Šalpai ir aukoms išleista $1.100.00 iš šios sumos sušelpta 3 šeimos Vokietijoje, siuntiniai į Vokietiją ir Vargo Mokyklai, Vasario 16 d. gimnazijai, Vengrų Laisvės Kovotojams, Vaikų Darželiui, Šalpos Komitetui, Tautos Fondui.

Gėlės bažnyčiai ir ligoniams $250.00 Dovanoms $128.00. Šv. Mišios $52.00. Duota Centrui ir "Moters" žurnalo palaikymui. Narių tarp 60-70 pastoviai.

Klebonas Tėvas Kubilius paskyrė Dr-jai kambarį, kurį pačios narės įsirengė bei išsidažė.

Dvasios Vadai ir Klebonas nuoširdžiai rūpinosi draugijos veikimu bei moralia parama.

Veikimui daug kliudo lietuvių didelis išsisklaidymas plačiame Montrealyje.

Montrealio Skyriaus Valdybų Sąrašas

(1950 ir 1951 metų valdybų sąrašo neturime)

1952 m. Dvasios Vadas — Tėvas dr. Kaz. Pečkys, pirm. — Elena Navikėnienė, vicepirm. — Ona Motuzienė, sekretorė — Goda Rudinskienė, iždininkė — Aldona Mališkienė, v-bos narė — Valentina Piešinienė.

1953 m. Dvasios Vadas — Tėvas dr. Kaz. Pečkys, pirm. — Elena Navikėnienė, vicepirm. — Valerija Gražienė, sekr. — Ona Stankūnaitė, ižd. — Stasė Baršauskienė, v-bos narė — Aldona Mališkienė.

1954 m. Pirm. Eugenija Lukošienė, vicepirm. — Marija Šegamogienė, sekr. — Aldona Mališkienė, ižd. — Valentina Piešinienė, v-bos narė — Strolienė.

1955 m. Dvasios Vadas — Tėvas Raibužis, pirm. — Ona Čečkauskienė, sekr. — Ona Stankūnaitė, ižd. — Teodora Čipkienė.

1956 m. Dvasios Vadas — Tėvas Stasys Kulbis, pirm. Monika Povilaitienė, vicepirm. — E. Kerbelienė, sekr. — Ona Stankūnaitė, ižd. — Adolfina Zubienė, v-bos narė — Aldona Morkūnienė.

1957 m. Dvasios Vadas — Tėvas Stasys Kulbis, pirm. — Adelė Gabaliauskienė, vicepirm. — Valerija Gražienė, sekr. — Teodora Čipkienė, ižd. — Elena Bernotienė, v-bos narė — Stasė Petrauskienė.

A. Gabaliauskienė.

Toronto Prisikėlimo parapijos skyrius

KLKat. Moterų D-jos Prisikėlimo parapijos Toronte skyriaus steigiamasis susirinkimas įvyko 1956 m. lapkričio 18 d. Tada šiam skyriui prisirašė 46 narės, kurių skaičius smarkiai augo, ir dabar jų yra jau virš šimto.

Steigiamajame susirinkime išrinktoji valdyba, susirinkusi pirmojo posėdžio, nutarė savo būsimąjį veikimą, kad jis būtų sistematingas ir našus, suskirstyti sekcijomis. Nutarta sudaryti kultūrinių reikalų, socialinių reikalų, kursų bei laisvalaikio ir parapijos parengimų sekcijas. Taigi ir valdybos narės pareigomis pasiskirstė taip: pirmininkė — p. Karkienė, vicepirmininkė ir kultūrinių reikalų sekcijos vadovė — p. Sakalauskienė, socialinių reikalų sekcijos vadovėmis — p. Senkuvienė ir p. Vadauskienė, kursų bei laisvalaikio sekcijos vad. — p. Kerševičiene ir p. Murauskienė, parapijos parengimų sekcijai vadovauti pasiėmė p. Dervinienė ir p. Dambrauskienė, iždininkės pareigas paėmė p. Murauskienė, o sekretorės — p. Daugvainienė. Dvasios vadu sutiko būti Tėvas Placidas Barius, OFM.

Prieš pradėdama darbą, veiklos planui nustatyti ir bendrai informacijai naujoji valdyba tarėsi su LK Moterų D-jos veteranėmis dr. Užupiene ir Br. Pabedinskiene.

Per nepilnus metus bedrais bruožais šio skyriaus veikla atrodo taip. Padaryta 4 visuotiniai susirinkimai, turėtos 3 agapės, suruošta grandiozinis Užgavėnių balius, suorganizuota virimo-kepimo kursai, kurių pirmasis semestras baigtas iškilminga vakariene dalyvaujant kursų lektorėms, kursantėms ir Draugijos narėms su šeimomis. Už geriausiai pagamintus valgius trims kursantėms buvo parūpinti vertingi prizai. Kursus lanko apie 60-70 kursančių. Antrasis kursų semestras pradėtas šių metų rugsėjo 26 d.

Ypatingai daug širdies įdeda į savo darbą socialinių reikalų sekcijos va-

Liet. Kat. Moterų D-jos Prisikėlimo parapijos skyriaus valdyba 1956-57 m. Iš kairės sėdi: E. Senkuvienė — socialinių reikalų vadovė, S. Sakalauskienė — kultūros reikalų vadovė, Tėvas Placidas Barius, OFM — dvasios vadas, M. Karkienė — pirm., L. Murauskienė — iždininkė. Iš kairės stovi: Dervinienė — parapijos parengimų sekcijos vadovė, Dambrauskienė — parapijos parengimų vadovė, Vadauskienė — socialinių reikalų vadovė, D. Kerševičienė — kursų bei laisvalaikių sekcijos vadovė, Z. Daugvainienė — sekretorė ir korespondentė

dovės p. Senkuvienė ir p. Vadauskienė, lankydamos įvairiose ligoninėse ir sanatorijose esančius lietuvius ligonius. Chroniški ligoniai lankomi nuolatos, o Kalėdų ir Velykų progomis einama pas visus lietuvius vargstančius ligoninėse, nunešant jiems dovanėlių.

Parapijos parengimų sekc. vadovės — p. Dervinienė ir p. Dambrauskienė, pasikvietusios daugiau narių, suruože parapijos rudens bazarą, davusį virš tūkstančio dol. pelno. Naujų Metų sutikimo šaunusis balius taip pat jų energingo darbo vaisius. Parapijos rengiamų koncertų metu atsilankiusią publiką jos vaišina kava, Bingo metu, esant reikalui, padeda gaminti užkandžius ir t.t.

LB Kultūros Fondo pirmininkei Iz. Matusevičiūtei suruošus jaunimo rašinėlių konkursą, šio skyriaus moterys tam konkursui skyrė $50. Jos savo aukomis parėmė ateitininkų, skautų ir "Aušros" klubo suruoštas vasaros metu jaunimo stovyklas, prisidėjo prie Lietuvos Kankinių Kryžiaus statymo Midlande, prisidėjo prie Martyno Jankaus vaikų šelpimo ir t.t.

Kiekvienai skyriaus narei, susilaukusiai naujagimio, perkama dovana, kiekviena serganti narė lankoma, už kiekvieną mirusią užprašomos šv. Mišios.

Skyriui daug padeda dvasios vadas Tevas Placidas. Visuose valdybos posėdžiuose, susirinkimuose, agapėse jis visada dalyvauja, pataria, rūpinasi visais skyrių liečiančiais reikalais, jis yra tikras šio skyriaus "spiritus movens".

Skyrius baigia pirmuosius savo gražios veiklos metus. Reikia tikėtis, kad antrieji bus dar našesni.

Šv. Jono Krikštytojo parapijos skyrius Toronte

KLK Moterų D-jos šv. Jono Krikštytojo parapijos skyrius įsikūrė 1956 m. sausio mėn. 29 d. Kun. P. Ažubalis pakvietė O. Jonaitienę suorganizuoti skyrių, kuri kaip ilgametė LK Moterų D-jos veikėja ir buvo visų narių vienbalsiai išrinkta pirmininke. Pirmąją valdybą sudarė: O. Jonaitienė, pirm., S. Stankienė, vicepirm., A. Augaitienė, narė, A. Vaišvilienė, ižd., R. Kulienė, sekret. Kun. P. Ažubalis dvasios vadas.

O. Jonaitienei vadovaujant skyrius buvo veiklus ir per kiekvieną susirinkimą narių skaičius vis didėjo. Per tą gana trumpą laiką yra sušaukta 9 visuotini susirinkimai, turėta 14 valdybos posėdžių ir 6 pasitarimai. Kiekvieną pirmąjį mėnesio sekmadienį yra užprašomos šv. Mišios, kurių metu narės priima šv. Komuniją. Po to parapijos salėje būna bendri pusryčiai, kurių metu kartais vaikučiai atlieka programėlę.

Visoms narėms gyvai veikiant, buvo lankomi ligoniai, ruošiami pobūviai, vakarienės. Glaudžiai buvo bendrauta ir su kitomis organizacijomis, kaip mergaičių sodalicija ir pan. Labai daug paramos susilaukė "Moters" žurnalas, kuris pirmininkės yra uoliai platinamas, taip kad dabar visos narės turi jį užsiprenumeravusios. Iš kasos buvo aukota įvairiems geriems tikslams, kaip pvz.: Kankinių Kryžiui Midlande, "Moters" žurnalui, ligonių reikalams.

Vasaros metu veikimas perkeliamas į Wasagos vasarvietę, kur iškilmingai atšvenčiama Draugijos Globėjos šventė rugpjūčio 15 d. — Švč. P. Marijos Dangun ėmimo šventė — Žolinės.

1957 m. skyriui yra labai brangūs, nes tais metais buvo pašventinta šio skyriaus vėliava, paruošta dail. T. Valiaus. Vėliava dar tampriau sujungė visas nares dirbti ir aukotis Tiesos ir Meilės idealui. **R. Kulienė.**

Liet. Kat. Moterų D-jos Toronto šv. Jono Krikštytojo parapijos skyriaus moterys su naujai pašventinta skyriaus vėliava 1957 m.

LIETUVĖS PASAULIO KATALIKIŲ MOTERŲ ORGANIZACIJŲ UNIJOJE — UMOFC

Įsteigta 1910 metais, Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unija /pradžioje vad. Tarptautine Katalikių Moterų Lygų Unija/ atlieka didelį vaidmenį tarptautinėje plotmėje bei turi didelės reikšmės viso pasaulio katalikių organizacinėje veikloje. Unijai šiuo metu priklauso 60 tautinių organizacijų, kurios apjungia 36 milijonus katalikių moterų penkiose pasaulio dalyse.

Šios Unijos pagrindiniai tikslai — būti pasaulio katalikių moterų organizacijų jungtimi ir ryšių centru, skleisti tautų gyvenime krikščioniškąją mintį, ugdyti ir koordinuoti katalikių moterų darbą tarptautiniame gyvenime, atstovauti katalikes moteris pasaulyje ir tarptautinėse organizacijose bei institucijose.

Savo uždaviniams įgyvendinti bei gyvenamojo meto svarbiausioms problemoms išstudijuoti, UMOFC yra įkūrusi eilę komisijų, iš kurių paminėtinos sekančios: šeimos, socialinių ir visuomeninių klausimų, darbininkijos, žemės ūkio, pabėgėlių ir emigrantų, europinių klausimų ir kt.

Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unija kas ketveri metai ruošia savo kongresus, kurie paprastai vyksta Romoje. Be to, organizuoja įvair. studijų dienas, suvažiavimus aktualiausiais gyvenimo ir katalikių moterų akcijos bei apaštalavimo klausimais.

Nepriklausomoje Lietuvoje Lietuvių Katalikių Moterų Draugija palaikė ryšį su Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unija nuo pat Nepriklausomybės pradžios. Nuo 1930 m. atstovavimą šioje Unijoje perėmė Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Sąjunga, kuri tais metais įsisteigė Lietuvoje. Ši Sąjunga buvo pilnateisė Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos narė ir glaudžiai su ja ilgus metus bendradarbiavo. Tačiau II-ras pasaulinis karas ir politiniai įvykiai iš pagrindų pakeitė lietuvių katalikių gyvenimą, sutrukdė jų veiklą ir daugumą privertė palikti Tėvynę.

Lietuvėms katalikėms atsidūrus tremtyje, jos šalia ankstyvesniųjų ateivių įvairiuose kraštuose ėmėsi energingai tęsti savo katalikišką veiklą.

Liet. Kat. Moterų D-jos šv. Jono Kr. parapijos skyriaus vėliavos šventinimo iškilmės 1957 m. Dr. A. Valadka, vėliavos krikšto tėvas, ją perduoda skyriaus narėms

Nekalto Prasidėjimo Seserų Kongregacijos lietuvių vaikų darželis Toronte 1956 m. Iš kairės stovi: Sesuo M. Michaelė, Sesuo Liucija — vyresnioji ir Sesuo Margarita — vaikų darželio vedėja

Nekalto Prasidėjimo Seserų veikla Toronte

Nuo 1955 m. Toronto lietuvių vaikų darželiui vadovauja Nekaltai Pradėtosios Švč. Mergelės Marijos Seserys. Darželyje yra vartojama lietuvių kalba, todėl atėjusieji vaikai iš pusiau lietuviškų šeimų greitu laiku lietuvių kalbą pradeda laisvai vartoti. Seserys Lietuvos grožį bei josios praeitį vaikams atskleidžia: pasakodamos įvairias liaudies pasakas, rodydamos gerai iliustruotus Lietuvos vaizdų albumus bei piešinius, mokant dainuoti skambias lietuviškas daineles, deklamuojant patrijotinius eilėraščius bei lietuviškus tradicinius žaidimus. Vietoje "cowboy" darželį lanką vaikai gyvai pamilsta Lietuvos partizaną.

Nekalto Prasidėjimo Švč. Mergelės Marijos Seserys su darželio Rėmėjų būrelio pagalba ruošia priešmokyklinio amžiaus vaikams jaukius pobūvius, į kuriuos suplaukia gausus skaičius vaikų bei tėvų. Tokių pobūvių metų bėgyje būna penki. Juose vaikai lietuviškoje dvasioje linksmai praleidžia sekmadienio popietes.

1956 m. Nekalto Prasidėjimo Seserys, Prisikėlimo parapijos klebono Tėvo Bernardino, O.F.M., buvo pakviestos vesti katechetines ir katekizmo pamokas. Katechetinėse pamokose dalyvauja beveik visi Toronto lietuvių vaikai, kurie nelanko katalikiškų mokyklų. Pamokos yra dėstomos lietuvių kalba, kiekvieną sekmadienį, išskyrus vasaros atostogų metą, tuoj pat po 10 val. šv. Mišių Prisikėlimo parapijoje artistų patalpose. Vaikų skaičius siekia arti 80. Pamokas veda dvi seserys. Vaikai yra suskirstyti į dvi grupes pagal jų žinias. Pamoka trunka 50 min. Čia vaikai išmoksta ne tik atsakyti į pagrindinius katekizmo klausimus, bet yra supažindinami ir su Bažnyčios liturgija bei jos dvasia ir yra skatinami ją įgyvendinti kasdieniniame gyvenime. Kai kuriuos katekizmo klausimus seserys aiškina ir su filmų aparato pagalba. Katechetinių pamokų metu seserys vaikus moko ir gražių lietuviškų giesmių. Tuo būdu pamokos esti nenuobodžios ir vaikams pilniau suprantamos.

Jau antri metai, kaip Nekalto Prasidėjimo Seserys dirba šeštadieninėje lietuvių mokykloje.

Sekmadienio popietes Nek. Prasidėjimo Seserys praleidžia globodamos lietuviškąjį jaunimą — jaunučius ir jaunesniuosius ateitininkus. Jų skaičius siekia iki 35. Susirinkimai vyksta pastoviai kas dvi savaites Prisikėlimo parapijos patalpose. Susirinkimuose jaunesnieji ateitininkai yra supažindinami su at-kų principais bei jų uždaviniais. Čia jaunimas turi progos ir yra skatinami reikšti savo mintis raštu bei žodžiu tik lietuviškai, rašant susirinkimų protokolus, ar net pravedant patį susirinkimą. Susirinkimo programa yra sudaroma iš paskaitelės, po to diskusijų bei klausimų ir linksmosios dalies, kur moksleivis turi progos atskleisti savo bręstantį talentą.

Būtų gera, kad visi susipratę lietuviai siųstų savo jaunimą į saugias rankas, kur jie naudingai ir smagiai praleidžia sekmadienio popietes.

1951 metais vėl atkurta Lietuvių Katalikių Moterų Sąjunga /iš pradžių veikusi Paryžiuje ir 1953 m. persikėlusi į J.A.V./, kuri pasiryžo sujungti visas lietuves katalikes išsisklaidžiusias po pasaulį bei koordinuoti jų veikimą, pasivadindama Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjunga /PLKOS/. Atgaivinti ir vėl ryšiai su Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unija, kurios Centras dabar randasi Paryžiuje. Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjunga aktyviai reiškiasi šios Unijos tarptautinėje veikloje, dalyvaudama kongresuose, studijų dienose, suvažiavimuose, įvairių komisijų darbuose, be to, bendradarbiauja UMOFC leidžiamam "Bulletin d'Information", kuriam ji patiekia žinių iš lietuvių katalikių gyvenimo pavergtame krašte bei laisvajame pasaulyje.

Š.m. rugsėjo 29-30 ir spalių 1-4 d.d. Romoje įvyksta XIV-tas Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unijos kongresas. Lietuves katalikes moteris atstovavo: G. Vaitekūnaitė - Kaneb iš Jungt. Amer. Valstybių — PLKOS C. Valdybos vicepirmininkė ir B. Šlepetytė - Venskuvienė — PLKOS atstovė prie Pasaulio Katalikių Organizacijų Unijos. Kongreso tema: "Katalikės moters misija ir modernusis pasaulis."

B. Šlepetytė-Venskuvienė.

Pakeistas "AMERIKOS BALSO" radio programų laikas

"Amerikos Balsas" praneša, kad nuo spalių mėn. 13 dienos "Amerikos Balso" laidos iš Vašingtono ir Europos bus girdimos nauju laiku.

19 val. 30 min. bus girdima Europinė laida 16, 19 ir 25 metrų bangomis (Toronte, New Yorke vasaros laiku 12 val. 30 min. p.p.).

Ji bus kartojama **21 val.** — 16, 19, 25 ir vidutinio ilgio 251 metro bangomis (Toronte, New Yorke 2 val. p.p.).

"Amerikos Balso" laida **iš Vašingtono** bus girdima **22 val. 30 min.** — 13, 16, 19, 25 ir 31 metrų bangomis (Toronto vasaros laiku 3 val. 30 min.

Ji bus kartojama **vidurnaktį — 24 val.** (5 val. p.p. Toronto laiku) ir **6 val. ryto** (11 val. vak. Toronto laiku) — 16, 19, 25 ir 31 metr. bangomis.

PABALTIJO MOTERŲ TARYBA KANADOJE

Pabaltietės moterys — estės, latvės ir lietuvės, gyvendamos tais pačiais rūpesčiais ir viltimis, jau prieš 10 metų rado bendrą kalbą. Dar Vokietijoje, Eslingen'e, 1947 m. kovo 8 d. gausiai suvažiavusios iš stovyklų visų trijų tautų atstovės išrinko Pabaltijo Moterų Tarybą. Pirmoji P.M. Tarybos pirmininkė buvo Dr. M. Žilinskienė.

Pasiskirsčiusios pasaulyje pabaltietės moterys vedamos tų pačių tikslų, kur sąlygos leido, atkūrė Pabaltijo Moterų Tarybas.

1951 m. buvo sudaryta Kanados Pabaltijo Moterų Taryba, Toronte apsigyvenusių Eslingen'o suvažiavimo dalyvių bei pirmosios Tarybos narių iniciatyva. Tarybos pirmininke buvo išrinkta estė ponia J. Pats. Kiekvienais metais Tarybos pirmininkė yra kitos tautybės. Kanados Pabaltijo Moterų Tarybos šešti metai ir šiais metais antru kartu Tarybos pirmininkė yra E. Jurkevičienė. Lietuvių Sekcijos P.M. Taryboje pirmininke yra E. Senkuvienė, narės: I. Butkevičienė, O. Gailiūnaitė, I. Matusevičiūtė, B. Pabedinskienė ir I. Šernaitė - Meiklejohn.

Kanados P.M. Taryba, veikdama artimam kontakte su Pabaltijo Federacija, prisideda darbu prie birželio 14 d. minėjimo. Ta proga Moterų Taryba kiekvienais metais rašo atsišaukimus, stengdamos paliesti kanadietės moters širdį. Taryba rengia kultūrinio pobūdžio visų trijų tautų suėjimus kaip koncertus, arbatėles, pietus, literatūrines popietes ir pan.

Artimiausi ateities tikslai yra: prieiti prie besimokančio pabaltiečių jaunimo, kad praeities kelias geografinėje kaimynystėje ir meilė tai pačiai Baltijos jūrai suartintų visų trijų tautų priaugančią kartą ir įsteigti Lietuvių Moterų klūbą Toronte, kurio tikslas būtų populiarinti pabaltiečių draugystę lietuvių tarpe. **A. B.**

Literatūra ir menas

SONĖ TOMARIENĖ,
Vaikų literatūrinės premijos laureatė

KLB Kultūros Fondas buvo paskelbęs 1956/7 m. vaikų literatūros premiją $300.00, kurios mecenatai yra Toronto Šv. Jono Kr. parapija, Prisikėlimo par. ir Kanados Lietuvių Kat. Moterų Centro Valdyba, aukoję po $100.00.

Kultūros Fondo kviesta konkurso jury komisija, susidedanti iš kun. B. Pacevičiaus — pirm., Stasės Prapuolenytės — sekretoriaus ir narių: Valerijos Anysienės, Antano Gurevičiaus ir Iz. Matusevičiūtės, savo posedyje, įvykusiame š.m. rugsėjo 21 d. premiją $200.00 skyrė už sceninį veikalą "Devyngalvis", pasirašytą Ramunės slapyvardžiu, Sonei Tomarienei.

Premijų įteikimo iškilmės įvyko Toronte Prisikėlimo auditorijoje š.m. rugsėjo mėn. 29 d., kuriose dalyvavo ir pati laureatė.

Sonė Tomarienė - Pipiraitė gimė Pajūrėlio bažnytkaimy, Kvėdarnos valsč., Tauragės ap., vargonininko šeimoje, vyriausia iš devynių vaikų. Pradžios ir vidurinę mokyklą lankė Naumiestyje, baigė mokytojų seminariją Tauragėje. Mokytojavo Tauragės ap. pradžios mokyklose iki 1939 m., kada išvyko į Ameriką. Čikagoje lankė Chicago City Junior College, Washburn Trade School ir University of Chicago, kur studijavo kalbas ir literatūrą.

Čikagoje dirbo Loretto ligoninėje knygvede, kontroliere Sears Roebuck kompanijoj, destė lietuvių tautinius šokius ir vaidybą Šv. Kazimiero Akademijoje, šokius Moksleivių ansamblyje.

Ištekėjo 1946 m. Vyras Harry Tomaras, anglų kalbos ir dramos mokytojas Lindbom High School Čikagoje. Vyras yra didelis literatūros mėgėjas, rašo eilėraščius, kurių keletą rinkinių turi paruošęs spaudai.

Tomarienė pradėjo rašinėti vaiku būdama "Žvaigždutėje", bet pirmas suaugusios eilėraštis buvo išspausdintas 1939 m. "Naujienose". Savo kūrybą spausdino "Drauge", "Naujienose", "Egluteje", "Sandaroje", "Aiduose", 'Laiškuose Lietuviams", "Lietuvių Dienose", "Motery" ir kt.

Išspausdinta: "Saulės vestuvės", pasakos, 1957 m. paruošta spaudai: "Senolės pasakos", "Devyngalvis".

Pareigos: Lietuvių Rašytojų Draugijos iždininkė, Lietuvių Mokytojų Sąjungos Centro vicepirmininkė.

"Devyngalvis"

Sonia Tomarienė savo legendarine scenizuota apysaka "Devyngalvis" papildo taip negausią scenos literatūrą. Scenos menas, sekmingai vystęsis nepriklausomoj Lietuvoj, ir tapęs tarsi antroja mokykla, tremty susilaukė didelių sunkumų.

Nekartą scenos mėgėjų sambūriuose buvo svarstytas nepaprastas veikalų trūkumas, paraližuojąs scenos mėgėjų veiklą ir padarytos išvados: pajudinti lietuvius rašytojus, kad jie, per eilę metų susidariusią spragą, bent dalinai užpildytų. Į Kanados Kultūros Fondo kvietimą atsiliepė, tiesa, negausus rašytojų skaičius. Iš gautų veikalų Jury Komisija atžymėjo premija Sonios Tomarienės dviejų veiksmų vaidinimą "Devyngalvis".

Autorė simboliniai vaizduoja nepilnametę karalaitę Rūtelę, savanaudžių dvariškių apsuptą, kurie netik kad nesidomi devingalve pabaisa, viską naikinančia krašte, dargi stengiasi įtikinti, jog pavojus visai pramanytas. Karalaitė paveikta našlaičių ašarų ir maldavimų, pati pasiryžta tapti slibino auka ir tuo būdu išgelbėti tautos gyvybę.

Antrajam veiksme vykusiai autorės pavaizduota karalaitė slibino angoje, instinktyviai laukianti iš tolimo krašto paslaptingo raitelio, kuris vienintelis gali savo švitruojančiu kardu perblokšti pabaisą ir ją pačią išgelbėti. Raitelis jos troškimų neapvilia: pasirodęs ant balto žirgo, sunkioj kovoj karžygiškai laimėjęs pergalę. Paaiškėja, jog paslaptingasis raitelis buvo šv. Jurgis.

Autorė į apysakos raidą įveda gyvulių pasaulį, kuris simbolinėse scenose visada šiltai sutinkamas. Reikia pripažinti autorės sugebėjimą sujdominti skaitytojus, tuo labiau, reik manyti, žiūrovus, nežiūrint jų amžiaus skirtumo. **K. B. P.**

Kanados Pabaltijo Moterų Taryba. Sėdi iš kairės: E. Puodnieks (latvė), Paets (estė), E. Jurkevičienė, pirm., I. Riesna (estė). Stovi iš kairės: E. Senkuvienė, Alma Kopmanis (latvė), estų atstovė ir I. Šernaitė-Meiklejohn

Kryžius Lietuvos Kankiniams Midlande

"O jūs visi, kurie einate keliu, ateikite ir pamatykite, ar yra skausmas panašus į manąjį".
Jeremijas

Midlandas. Garsioji Kanados kankinių šventovė. Ji randasi apie 90 mylių nuo Toronto ir apie 18 myl. nuo lietuvių vasarvietės Wasaga Beach. Gerokai iškilusiame Huron ežero Georgian Bay įlankos krante pačioje aukštumoje stovi įspūdinga Kankinių garbei T.T. Jėzuitų pastatyta bažnyčia. Prieš tris šimtus metų šioje vietoje indėnų buvo žiauriai nužudyti prancūzų Quebeko pirmieji atvykę misijonieriai jėzuitai.

KLB Kultūros Fondo literatūrinių premijų įteikimo iškilmių prezidiumo dalis. Iš kairės: Kanados Krašto Valdybos pirm. Vytautas Meilus, Kultūros Fondo pirm. Iz. Matusevičiūtė, Vaikų literatūrinės premijos laureatė Sonė Tomarienė ir konkurso jury komisijos pirm. Kun. B. Pacevičius 1957 m. rugsėjo mėn. 29 d. Prisikėlimo auditorijoje Toronte

Kalvos terasa nusitesia įspūdingi Kryžiaus Keliai, kurie gausių maldininkų visada taip noriai apvaikščiojami. Kankinių bažnyčios aplinkumoje ir gausiuose gelynuose matytis daug bronzine spalva pasidabinusių šventųjų statulų.

Vasaros metu Midlandą /Martyrs Shrine/ aplanko šimtai tūkstančių maldininkų ir ekskursijų iš visos Kanados, Amerikos ir kitur. Įvairios parapijos bei organizacijos čia organizuoja maldininkų keliones.

Šioje katalikų taip pamiltoje ir garsioje vietovėje, šių metų rugsėjo 8-ją, Tautos šventėje, Kanados lietuviai pastatė ir iškilmingai pašventino tradiciniame lietuvių stiliuje medinį kryžių, skirtą Lietuvos kankiniams. Šventinimo apeigas, dalyvaujant tūkstantinei lietuvių miniai, atliko J.E. Toronto vyskupas F. A. Marrocco, kuris savo turtingame pamoksle labai išgyrė lietuvius už kilnią kryžiaus pastatymo iniciatyvą. "Aš abejoju", kalbėjo Ekscelencija, "ar yra kita tauta, turinti tiek kankinių kovoje prieš komunizmą... Skaitydamas statistikas stebiesi žmogus, kad pasaulyje dar yra tiek daug žmonių, besiryžtančių atiduoti savo gyvybę už Dievą, laisvę ir artimą."

Kryžiui statyti iniciatyvą ėmėsi Kanados Lietuvių Kat. Federacija. Techninį organizavimo darbą atliko Toronto Kat. Federacijos skyrius. Projektas — archit. Dr. A. Kulpavičiaus. Kryžius pakyla 27 pėdas nuo žemės. Jis pastatytas labai geroje vietoje: prie pat Kankinių bažnyčios rytų pusėje gėlėmis skestančioje kalvoje. Puiki kryžiaus ornamentika. Dvejose kryžiaus koplytėlėse talpinama dvi skulptūros: prišakinėje — šv. Kazimiero, užpakalinėje kryžiaus pusėje — septynių kalavijų Dievo Motinos. Šias medžio skulptūras išdrožė skulpt. Dagys. Virš pamatų iškyla 16 pėdų pločio cemente išliedinta lenta, kurioje lietuvių ir anglų kalbomis įrašyta "LIETUVOS KANKINIAMS. KANADOS LIETUVIAI" ir kryžiaus pastatymo metai.

Savo gausia ir originalia ornamentika medyje, Lietuvos kankiniams pastatytas kryžius Midlando šventovės aplinkoje yra unikumas, atkreipias į save visų dėmesį. Gausūs kankinių šventovės lankytojai iš įvairiausių pasaulio vietovių, būriais apstoja šią lietuviškąją relikviją: gėrisi, fotografuoja, filmuoja... Patys Tėvai Jėzuitai, Kankinių šventovės įkūrėjai ir globėjai, kurie pradžioje lietuviško kryžiaus statymo idėjai truputį abejingi buvo, juo yra labai patenkinti. Jie pažadėjo šią originalią ir šiame kontinente retą savo stiliumi, krikščionišką relikviją visu nuoširdumu globoti: savo pinigais jie pažadėjo nuo bažnyčios šventoriaus į kryžiaus kalvą išliedinti plačius laiptus, kryžiaus papėdėje prisodinti gražių gėlių, įvesti šviesos prožektorius, kryžiaus apšvietimui vakarais. Kryžiaus šventinimo iškilmių vaizdai tilpo daugelyje Kanados laikraščių.

Tuo būdu Kanados lietuviai, kryžiaus statymo iniciatyva ir aukomis, įrodė savo vieningumą ir meilę gausiems tėvynės Kankiniams. Kasmet čia bus organizuojamas Lietuvos kankinių pagerbimas ir skelbiama laisvajam pasauliui Lietuvos kančia. Kankinių kryžius, be abejo, bus puiki propaganda Lietuvai ir josios laisvės ryžtui. Reikia tikėt, kad kryžiaus statymo iniciatoriai pasistengs padaryti spalvuotų kryžiaus nuotraukų, o taip pat anglų ir prancūzų kalbomis išleis atatinkamą knygutę, kurioje gausūs lankytojai būtų supažindinami apie kryžių, o taip pat ir mūsų tėvynę.

Kun. P. Ažubalis.

Dr. Marija Gimbutienė - Alseikaitė

Gimusi Vilniuje žymaus lietuvio veikėjo dr. Alseikos šeimoje. Alseikų namai Vilniuje buvo lietuvybės židinys ir jaunoji Marija brendo patrijotinėje aplinkoje.

Pradžios mokyklą lanke Vilniuje, gimnaziją Kaune. Jos išsimokslinimas yra įgytas įvairiuose Lietuvos ir užsienio universitetuose: 1938-1940 m. Vytauto Didžiojo u-te Kaune Lietuvoje studijavo lingvistiką ir etnologiją. 1940 - 1942 m. Vilniaus u-te Lietuvoje — Europos archeologiją, ypatingai gilindamasi į Baltijos kraštų proistorę.

1942 m. baigia Vilniaus u-tą, gaudama archeologinių mokslų diplomą. 1944 m. Vienos un-te Austrijoje viena semestrą gilina archeologines žinias Europos tautų. 1945 m. Insbruck'o u-te Austrijoje. 1946 m. gauna daktaro laipsnį Eberhard - Karl universitete Tuebingene.

1950-57 m. dirba sekmingai mokslinį darbą savo srityje Harvard'o u-te Cambridge, Massachusetts JAV-se.

Nuo 1955 m. ji yra leidėja Centrinės Europos bei Skandinavijos proistorės ir bibliografijos bei senojo pasaulio archeologijos. Narė Archeologinio bei Antropologinio Instituto Amerikoje. Narė korespondente Baltų tyrinėjimų instituto Bonnoje Vokietijoje.

Lietuvos Kankiniams Kryžius Midlande, Ontario prov., pastatytas Kanados Katalikų Federacijos 1957 m. rugsėjo 8 d.

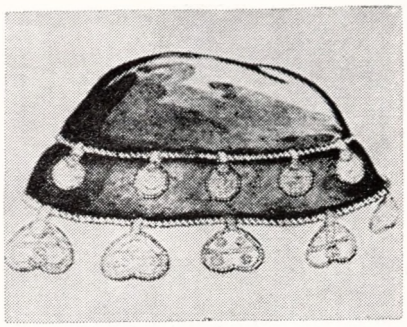

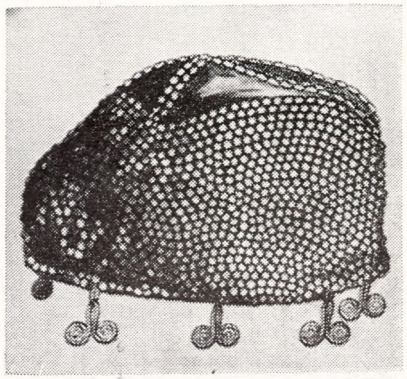

Kepurėlės nešiotos Klaipėdos apskr. prieš 1800 m. Vilnonės medžiagos, papuoštos žalvarinėmis pakabėlėmis, dengtos sidabro plokštele (pirmoji), antroji apsagstyta gaubtomis žalvarinėmis apskritomis plokštelėmis. Kepurėlės dėvėtos II amžiuje po Kristaus gimimo Vėžaičiuose, Klaipėdos apskr.

Iš dr. M. Gimbutienės rinkinio.

Kaip mokslo darbuotoja archeologinėje srityje Dr. Gimbutienė yra labai gausi savo straipsniais įvairiuose periodiniuose žurnaluose: "Gimtasis kraštas" 1942-3 m., "Ateityje" 1943 m., nuo 1948-53 m. "Aiduose" Dalyvauja savo straipsniais Lietuvių Enciklopedijoje, Britų Enciklopedijoje. Didelė jos studija yra "Rytų Europos Proistorė" I d. 1956. Harvard'o u-to leidinys. Rytprūsių ir Vakarų Lietuvos proistorės apžvalga — išleidęs Lietuvos Laisvės Komitetas (VLIK'as).

Su savo moksliniu pranešimu dalyvavo V-tame archeologiniame kongrese Philadelphijoje 1956 m. rugsėjo mėn. Jos pranešimo tema Europos kultūros pasikeitimas sąryšyje su indoeuropiečių problema.

Lietuves moteris domina šios jaunos mokslininkės darbai sąryšyje su mūsų tėvynės tolima praeitimi, kurios nesiekia rašytiniai istoriniai šaltiniai.

Ką kalba mūsų milžinkapiai bei pilys, turime jų amžių kalbą tautosakiniuose padavimuose bei dainose. Bet dažnai tuose padavimuose bei dainose tikrieji istoriniai asmens yra jau pamiršti, o istoriniai atsitikimai išgražinti liaudies kūryba yra patapę jau bendru tautosakiniu lobiu, kame išnykęs ir laikas ir istorinis asmuo.

Kaip gyveno mūsų tautiečiai giliais senovės amžiais, padeda atkurti tą gyvenimą archeologiniai tyrinėjimai senkapių bei pilių.

Archeologiniais paminklais yra labai turtingas visas Pabaltijis — o ypatingai Karaliaučiaus ir Klaipėdos kraštas. Tą darbą yra atlikę vokiečių mokslininkai ir paskutiniais laikais Nepriklausomoje Lietuvoje ir Lietuvos archeologai, kaip prof. Dr. Puzinas ir jo mokiniai. Jauniausia jo mokinė yra Dr. Gimbutienė - Alseikaitė, kuri labai sekmingai dirba JAV-bių mokslininkų tarpe.

Pirmaisiais amžiais po Kr., ypač II - III a., priešistorinė kultūra Lietuvoje nuostabiai pakilo. Sąryšy su gyva prekyba su Romos Imperijos provincijomis Lietuvos gyventojai labai praturtėjo. Tas turtas po truputį iškasamas dabar iš žemės. Klaipėdos krašte ir visoje pajūrio srityje atkasti kapinynai suteikia daug medžiagos to meto kultūrai pažinti. Moterys ir vyrai nešiojo įvairiausius papuošalus — kepurėles, diademas, antkakles, apyrankes, seges, žiedus, smeigtukus ir kt.

M. Gimbutienė iš savo rinkinio pateiks keletui M o t e r s numerių po porą įvairios rūšies papuošalų iš tų senųjų laikų.

Jau beveik prieš porą tūkstančių metų Lietuvoje buvo nešiojamos dailios kepurėlės, padabintos žalvario ir sidabro plokštelėmis.

Mūsų rūbai

MENAS NEPERSIPUOŠTI

Kartais, atsidūrę žmonių susibūrime, ir, turėdamos minutėlę laiko, stebime moteris, arba, tiksliau tariant, jų išvaizdą. Tos moterys, kurios patraukia dėmesį savo skoningu apsirengimu, dažnai atrodo labai individualiai: viena gražiai, kita rimtai, trečia maloniai. Tačiau, koks bebūtų jų apsirengimo charakteris, jos visos turi vieną bendrą bruožą — nepersipuošę. Spalvos, jeigu ne tamsios, tai rūpestingai suderintos, akis nerėžia blizgučiai, drabužio kirpimas pritaikytas progai ir nuotaikai. Šitas nepersipuošimo, arba, tiksliau pasakius, nedasipuošimo bruožas yra lygiai taip gaivinantis madų pasaulyje, kaip tyro oro srovė tvankiame kambaryje. Kai kam gal jis sunkiai suprantamas, nes rinkos yra perpildytos gaminiais, pasirinkimas didžiausias, ir biznio reklamos neduoda ramybės nei akims nei ausims. Tačiau yra pagrindinė taisyklė: mados keičiasi, bet geras skonis nesikeičia.

Kiekviena mada turi gerų ir blogų bruožų. Madų žurnalai gali mums įpiršti netinkamų ir neskoningų dalykų. Bet tai ne jų, o mūsų pačių kaltė. Mes dažnai nemokame jų teisingai išstudijuoti ir sau prisitaikyti. Madų žurnalai turi aptarti šimtus įvairių skirtingo amžiaus tipų daugybėje progų ir situacijų. Negalima norėti, kad jie paskirtų savo puslapius tiktai vienam tipui ir dar būtinai tokiam, kokiam mes priklausome. Norėdami įpiršti kokią nors idėją ar bruožą, žurnalai jį stipriai išryškina, panašiai kaip scenoje aktorius išryškina charakterį, norėdamas, kad nė vienas jo bruožas ar niuansas neliktų publikos nepastebėtas. Bet jeigu dramatiški užakcentavimai tinka rampos šviesoje ir ant modelio, tai dienos šviesoje ir kasdieniniame gyvenime jie gali duoti nenatūralų ir piginantį efektą.

Madose nusimanančios moterys retai kopijuoja siūlė į siūlę gaubto ir dažnai keisto stiliaus drabužį, kuris atrodo taip puikiai ir egzotiškai žurnalo puslapiuose. Jos greičiau renkasi modifikuotą jo versiją, kuri daug daugiau kur tinka ir geriau nešiojama. Taip kaip gėlė vazone gali absorbuoti tik tam tikrą vandens kiekį, taip kiekviena moteris turi tam tikrą absorbavimo ribą madoje ir pasipuošime, ir kas per daug, tas pilasi per kraštus. Tą ribą nesunku nujausti ir reikia saugotis jos neperžengti. Pvz., suknelė, kurią jau seniai svajojome įsigyti, gali būti gražiausia ir elegantiškiausia pasaulyje, bet jeigu ją apsivilkus jausiesi nejaukiai ir nenatūraliai, ir jos neįprastas puošnumas ar egzotiškumas tave varžys — nepirk. Jeigu suknelė yra ryškesnė už tave ir tave nustelbia — ji ne tau. Rūbo uždavinys yra patraukti dėmesį ne į patį save, bet į jo nešiotoją, ir geri drabužiai kaip tik tą daro. Jeigu prieš išgirsdama "kokia graži tavo suknelė" išgirsi "kaip tu gražiai atrodai!" — reiškia gerai išsirinkai. Labai svarbu, kad drabužis tiktų paskirčiai. Paprastai, moterys tokius dalykus gerai nujaučia. Bet jeigu tiksliai nėra žinoma, kokia bus kitų nuotaika ir drabužiai — geriau nedasipuošti negu persipuošti. Kažin kokia savijauta būtų pasirodžius žibančio satino suknele ten, kur kitos atėjo su megstiniais ir sijonais?

Tai kaip gi yra su tais puošniais rūbais, be kurių gyvenimas atrodytų pilkas ir neįdomus? Kaip su tais žibančiais karoliais, baltų lapių palerina ar šilkiniais batukais su sidabriném sagtim? Kaip su egzotiškom vakarinėm spalvom: raudonais šifonais, žaliais aksomais ir purpurinėm brokadoms? Ką reikia su jais daryti? Nieko — nešioti! Bet viskam yra vieta, laikas ir proga. Vargu ar yra tokia moteris pasaulyje, kuri užsidėjus iš karto tuos visus papuošalus atrodytų elegantiškai ir skoningai apsirengusi. Tiesą pasakius, sumaniai išsirinkti papuošalus nėra taip paprasta, kaip atrodo. Nelengva išlaikyt gerą skonį neprarandant individualumo. Renkantis priedus, žiūrėti, kad jie drabužį papildytų ar kompensuotų, bet ne suardytų. Galima užakcentuoti vieną kurį figūros ar rūbo bruožą, bet ne visus iš karto. Mėgstanti puošnias skrybėles turėtų rinktis lygiai pasiūtą kostiumą, prie puošnių batų geriau tinka paprastesnio kirpimo suknelė; prie žibančių brangenybių — tamsios spalvos rūbas. Rankinukams ir pirštinėms tinka ta pati taisyklė: kuo paprastesni tuo gražesni.

Gerą skonį papuošaluose dažnai išgelbsti ne tas, ką mes ant savęs užsikraunam, bet tas, ko nedasidedam. Kai kurios moterys yra gimę su tuo palaimintu nujautimu, kiek užsidėti, kad nebūtų per daug. Tos kurios su juo negimėm — galim išmokti. Užsidėkim visus papuošalus, kuriuos tik buvom savo mintyse paskyrę šiai svarbiai progai, ir pradėkim vieną po kito nuimti — pirmiausia žibantį diržą, paskui karolius, sagtį, gėles, apyrankę — kol pamatysime veidrodyje ramią nerėkiančią išvaizdą. Palikim vietos šypsenai, su kuria dažnai daugiau pasiekiam, negu trim žibančių karolių eilėm.

A. S.

Madų apžvalga

Norint gražiai ir skoningai apsirengti, reikia pažinti medžiagas ir žinoti, kaip jas naudoti, nes ne iš visų medžiagų siuvami atatinkami rūbai.

Medžiagos naudojamos ateinančiam sezonui 1957-8 m. pasižymi elegantiškumu, minkštumu bei švelnių spalvų derinimu. Juoda spalva dominuoja kitas: ją randame visuose rūbuose: nuo juodos aksominės vakarinės sukneles iki kasdieninio paprasto sijono. Daugumai moterų ši spalva tinka ir turi tą gerą ypatybę, kad dėvint šią spalvą sudaro figūros mažinantį vaizdą.

Gana dažnai šį sezoną suknelės, megztukai, paltai ir eilutės yra puošiami įvairiais kailiais. Sukneles siuvamos su ilgesniais ar trumpais švarkeliais yra labai madingos. Jos yra gražios ir praktiškos, gerai tinka mažesnio ūgio moterims.

McCall pattern 4297

Krepas (crepe) yra gana populiarus šį sezoną. Šios medžiagos randame visokių rūšių, nes ji yra gaminama iš vilnos, dirbtinio medžio (rayon), šilko ir įvairių mišinių. Krepas turi tą ypatumą, kad lengvai krinta į kvoldus ir yra švelnus, todėl jam turi būit parinkti atatinkami modeliai ir pritaikintos iškarpos (pattern). Rayn'o ir šilko krepas turi palinkimą tįsti, todėl patartina vengti ištrižinių siūlių. Sukirpus yra gera rūbą pakabinti, kol pakankamai medžiaga padribs ir išsilygins, tik veliau palenkti.

Vilnonis krepas yra dažniausia tvirtesnis, bet iš jo siuvant rūbą reikia atsargiai lyginti su karštu lygintuvu, nes antroje pusėje perspaudžia siūles. Norint gerai išlyginti — patartina padėti storos vilnonės medžiagos ant gerosios pusės ir lyginti vartojant drėgną skarulį.

Krepas taip pat yra gaminamas ir su įvairiais ornamentais, kaip iš pvz. matome, suknelė yra susirišama kaspinais priekyje, o nugara yra iškirpta. Daugiau iškirptos nugaros ir uždara krūtinė vis dar yra madoje.

Satinas — yra vis labiau ir labiau vartojamas suknelėms, kostiumėliams, dažnai grupuojamas su brokatu bei šifonu. Satinas kaip ir aksomas yra kerpamas tiktai į vieną pusę dėl žvilgesio. Kadangi satinas yra labai slidus kerpant, patartina medžiagą prisagstyti prie iškarpos spilkutėmis. Kad medžiaga neprarastų žibėjimo — patartina lyginti iš blogosios pusės per drėgną lengvą medžiagą.

Pavyzdyje 4295 matome brokato suknelę su pritaikintu satino apsiaustu. Ši kombinacija yra labai populiari. Dažnai suknelė ir apsiausto pamušalas yra iš tos pačios medžiagos. Arba apsiaustas ir suknelė iš tos pačios medžiagos, o pamušalas kokios nors ryškios spalvos.

Aksomas (velvet ir courdaroj) —

Kerpant šias medžiagas reikia būti atsargiam, nes jos yra kerpamos tik į vieną pusę; kitu atveju gaunamas skirtingas atspalvis.

Todėl perkant medžiagą patartina paimti apie ketvirtadalį yardo daugiau, kaip paprastai. Naudoti plonas adatas ir siūti didesniu dyksniu.

Kanadoje aksomas yra labai praktiška medžiaga vaikams, nes prasti aksomai yra tvirti ir mažai glamžosi. Aksomo negalima plauti.

Medžiagos su metalų priemaišomis (metalic). Šios rūšies medžiagos yra vartojamos ypatingai vakarinėms suknelėms bei iškilmingiems rūbams. Jei medžiagoje yra jausta nedaug metalinių siūlų, tik dėl žvilgesio, jokios specialios priežiūros tokiems rūbams nereikia. Tik reikia vengti lyginti labai karštu lygintuvu.

Medžiagas, kuriose yra didesnis procentas metalinių siūlų, reikia saugoti nuo skylių, kurios dažnai pasidaro vartojant dideles adatas. Dėl tos pačios priežasties reikia vengti visokių įkirpimų, sagų skylių nes medžiaga lengvai pasileidžia. Tuo būdu, tik sukirpus, reikia kraštus tuojau apmėtyti lengvais siūlais.

Po šia medžiaga reikia dėti pamušalą, nes rūbas daug gražiau atrodo. Iš viso po brangesniais rūbais — suknelėms, sijonams yra dedamas pamušalas, nes gražiau atrodo, netaip greitai raukšlėjasi ir daug ilgiau laike.

Malonios Bendradarbės bei Skaitytojos

Šis jubiliejinis "Moters" numeris ateina į Jūsų namus pasipuošęs tradicine auksuota verpstele, simboliu moters darbštumo bei namų pramonės. Tiek daug amžių moteris buvo savo šeimos dengėja ir puošėja: pro jos baltus ir vikrius pirštus tekėjo slysdamos jos minčių aukso gijos — linų bei vilnų siūlai, veliau iš jų tiesėsi staklese audeklas ir žydėjo nuostabiais raštais.

Audžiant ir verpiant skambėjo meilės ir ilgesio daina, išsakanti slapčiausias moters širdies svajas.

Lietuvė prie ratelio mokė ir savo vaiką, paruošdama jį šviesesniam gyvenimui ir grūdindama gyvenimo kovai. Ji pati taip pat svajojo apie mokslus ir šviesų bei kultūringą gyvenimą.

Mielos Bendradarbės ir Skaitytojos, "Moters" žurnalo puošnumas, turinio kilnumas bei turtingumas priklauso nuo Jūsų plunksnos. Juo daugiau jame dalyvaus moterų savo kūryba bei straipsniais, tuo pačiu žurnalas bus aktualus bei patrauklus.

Kiekvienas laikraštis ar žurnalas reikalingas lėšų. Todėl pratęsdamos savo prenumeratas sekantiems metams bei surasdamos dar po vieną naują skaitytoją, užtikrinsite žurnalo ėjimą bei jo tobulėjimą.

"Moters" adresas: 46 Delaware Ave., Toronto, Ont., Canada.

Redakcija ir Administracija.

Šeimininkėms

Veda BR. PABEDINSKIENĖ

SVEČIAI

Kviečiant svečius, šeimininkė pirmiausia turi nusistatyti iš anksto vaišių pobūdį. Tai turi būti pusryčiai /lunch/, pietūs /dinner/ ar šaltų valgių vakarienė /Buffet-supper/. Numatyti svečių skaičių ir sumą pinigų, kurią norite skirti vaišėms. Susidaryti darbų planą ir ką galima paruošti iš anksto. Kaip tai: paruošti staltieses ir servetėles, numatyti stalus ir kėdes, jei valgoma sėdint. Sutvarkyti ir suskirstyti stalo indus, stiklus ir valgymo įrankius. Pasirūpinti visus virimui reikalingus indus, kad, pradėjus gaminti valgius, nereikėtų begioti pas kaimynus skolintis. Sudaryti valgių ir valgiams gaminti produktų sąrašą. Tą viską galima aptvarkyti prieš savaitę laiko. Dieną, dvi prieš vaišes išdulkinti kambarius, papuošti gėlėmis ir numatyti visas smulkmenas, susijusias su svečių priėmimu. Paskutinę dieną taip susitvarkyti, kad visa ruoša būtų užbaigta 1 - 2 val. prieš svečiams susirenkant. Kada šeimininkai bėgioja susirūpinę, svečiams susirinkus, genda vaišių nuotaika.

KEPTA ŽĄSIS SU KOPŪSTAIS

P r o p.: 1 žąsis, druskos pagal reikalą.

K a m š a l a s: 2 svarai raugintų kopūstų, 5 oz. žąsies taukų, 1 svogūnas, 1 morka, keli pipirai, truputis cukraus.

D a r b a s: Raugintus kopūstūs /jei rūgštūs nuplauti/ sudėti į puodą, pridėti žąsies taukuose spirgintų svogūnų, įpilti karšto vandens ir uždengus troškinti, laikas nuo laiko maišant, kad neprisvilty. Troškinimo pabaigoje sudėti paspirgintas smulkiai pjaustytas morkas, pipirus ir kiek cukraus.

Nuvalyti žąsį, prikimšti troškintais kopūstais, užsiūti, kojas ir sparnus surišti, dėti į keptuvę ir kepti karštoje krosnyje, palaistant susidariusiomis sultimis iš žąsies. Jei sulčių mažai, pridėti karšto vandens. Kad žąsis neapdegtų, pridengti riebalais išteptu popieriu. Kepti 2-3 val.

Keptą žąsį supiaustyti gabalais. Kopūstus sudėti į pusbliūdžio vidurį ir palaistyti taukai, kuriuose kepė žąsis. Ant jų sudėti gražiai supiaustytą žąsienų tokia tvarka, kaip atrodė iškepta nepiaustyta, kad nenustotų paukščio išvaizdos. Aplink apdėti keptomis bulvėmis.

Kopūstais kimšta žąsiena duodama tik karštą. Tokiu pat būdu kimštą galima kepti ir antį.

KOPŪSTŲ PYRAGAS

P r o p.: 1 svaras miltų, 1 puoduko pieno, 2 oz. mielių, ¼ svaro sviesto, 3-4 kiaušinių tryniai, 1 šaukštas cukraus, 1 arbat. šaukštukas druskos.

K a m š a l u i: 2 galvutės kopūstų, 2 svogūnai, ¼ svaro sviesto, 2-3 kietai virti kiaušiniai, druskos ir pipirų pagal skonį.

D a r b a s: Iš miltų, pieno, mielių ir druskos užmaišyti telšą ir duoti pakilti. Sviestą, kiaušinių trynius ir cukrų ištrinti gerai, sudėti į pakilusią telšą ir gerai išminkyti, kol nekibs prie rankų. Jei tešla kieta, dėti truputį pieno. Duoti tešlai gerai pakilti.

K a m š a l a s: Kopūstus žalius smulkiai supiaustyti, užpilti verdančiu vandeniu ir duoti pavirti 10 min. Nusunkti ant sieto ir duoti atausti, ataušinus nuspausti, kad būtų sausi. Svieste paspirginti supiaustytus svogūnus, dėti į kopūstus ir troškinti, kol bus minkšti, ataušinus dėti pipirus, druskos ir kapotus kietus kiaušinius. Viską gerai permaišyti.

Tešlą padalinti į dvi dalis. Vieną dalį iškočiojus iškloti išteptą keptuvę ir apdėti paruoštais kopūstais. Viršų apdengti likusia iškočiota tešla, patepti plaktu kiaušiniu ir kepti apie 40 min. 350 laipsnių F. Valgyti karštą prie buliono ar barščių sultinio.

OBUOLIŲ PUDINGAS

P r o p.: ¾ puoduko cukraus, 8 kiaušiniai, 1 puodukas miltų, ½ puoduko baltos duonos džiuvėsėlių sutrintų, ½ puoduko vyno, 6 dideli obuoliai, vanilijos dėl skonio.

D a r b a s: Cukrų ištirinti su kiaušinių tryniais, kol cukrus ištirps. Įdėti miltus ir džiuvėsėlius, plonai pjaustytus obuolius, supilti vyną. Viską gerai sumaišyti, sudėti išplaktus baltymus lengvai maišant. Pudingo formą ištepti sviestu ir išbarstyti džiuvėsėliais. Supilti paruoštą masę ir kepti apie valandą prie 350 laipsnių F. Duodamas karštas, užpiltas vynu ar vaisių sultimis.

AGUONŲ TORTAS

P r o p.: 1 puodukas aguonų, 1 puodukas cukraus, 8 kiaušiniai, 4 oz. saldžių migdolų, 1½ šaukšto baltos duonos džiuvėsėlių, 1 šaukštas bulvinių miltų, 1 šaukštas lydyto sviesto, vanilinio cukraus arba cinamono dėl skonio.

D a r b a s: Aguonas nuplikyti verdančiu vandeniu, nusausinti ir mėsos mašinėle permalti 2-3 kartus.

Trynius ir cukrų ištrinti iki baltumo, kol nebus cukraus jausti, sudėti paruoštas aguonas, maltus migdolus, visus prieskonius ir maišyti. Prieš kepant aplaistyti lydytu sviestu džiuvėsėlius, kad jie išbrinktų. Išplakti baltymus ir sumaišyti su paruošta mase, kartu dedant džiuvėsėlius ir krakmolą. Išmaišius supilti į išteptą ir išbarstytą džiuvėsėliais formą ir kepti 40-50 minučių 350 laipsnių F.

Iškepus padalinti į 3 dalis, pertepti kremu ir papuošti.

K r e m a s: 2 puodukai grietinėlės, 1 puodukas cukraus, 1 lazdelė vanilijos. Viską sudėjus į puodą virti maišant mediniu šaukštu, kol pasidarys tiršta masė (kaip tiršta grietinė), tada nuėmus visą laiką maišyti, kol atauš; jei masė perkieta, įpilti truputį grietinėlės, baigiant atšaldyti galima dėti į grietinę išsukto sviesto šaukštą. Tuo kremu pertepti aguoninį tortą ir užpilti ant viršaus. Papuošti galima vaisiais.

AUKOS:

KLK Mot. D-jos Šv. Jono Par. Skyr. Toronto, Ont	$26.40
P. Prekerienė, Stamford, Conn.	$20.00
Dr. A. Šerepkienė Chicago, Ill.	$2.00

Naujos Garbės Prenumeratorės

S. Graužinis, Cleveland, Ohio.	$5.00
O. Krikščiūnienė, Chicago, Ill.	$5.00
J. Lozaitytė, Chicago, Ill.	$5.00

Prenumeratorės parėmusios žurnalą

S. Bakunienė, Cleveland, Ohio.	$3.00
E. Barškietienė, Chicago, Ill.	$3.00
O. Girniuvienė, Dorcester, Mass.	$3.00
S. Gliožerienė, Chicago, Ill.	$3.00
D. Domkienė, Chicago, Ill.	$3.00
B. Jaučiukienė, Winnipeg, Mann.	$3.00
B. Kulikauskienė, Detroit, Mich.	$3.00
B. Liaudauskienė, Detroit, Mich.	$3.00
J. Miliauskienė, Worcester, Mass.	$3.00
E. Mikalauskienė, Worcester, Mass.	$3.00
T. Mickevičienė, Chicago, Ill.	$3.00
E. Mažonas, Chicago, Ill.	$3.00
V. Neverauskienė, Detroit, Mich.	$3.00
B. Pranckevičienė, Brocnton, Mass.	$3.00
D. Smilgevičienė, Montreal, Que.	$3.00
E. Stančienė, St. Louis, Ill.	$3.00
S. Spakauskienė, East Hartford, Conn.	$3.00
P. Vegelienė, Bronte, Ont.	$3.00

Bostono Radio Žinios:

Lietuvių Radio Korp., seniausia lietuviška radio programa Naujoj Anglijoj, vadovaujant Steponui Minkui, bus girdima sekmadieniais nuo 2.30 iki 3. val. po pietų iš kitos, stiprios stoties WLYN, 1360 kilocyclų, kurį radijo rodyklėj /radio dial/ yra pusė colio nuo kitų, lietuviškų radio programų stoties.

Norėtumėm žinot, kaip toli girdėti ši radio programa ir būtumėm labai dėkingi, jei parašytumėt mums atvirutę šiuo adresu: Steponas Minkus, 502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.

Dėkoja

Steponas ir Valentina Minkai

LIETUVIŠKA

RADIO

VALANDĖLĖ

"Tėvynės Prisiminimai"

Kiekvieną šeštadienį
nuo 12 val. iki 1 val. vidudienį
iš Toronto stoties CKFH
Banga 1400

Programos vedėjas

J. R. SIMANAVIČIUS

Toronto 4, Ont.
Tel. LE. 4-1274

132 Havelock St.,